

Obrana

máj 2008

Tulenie pásy namiesto zbraní

Prvú aprílovú sobotu sa pod Chopkom (2 024 m) konal tretí ročník Majstrovstiev Ozbrojených síl SR v skialpinizme – Mammút Army Race 2008. Hlavným organizátorom bola Slovenská skialpinistická asociácia v spolupráci s Ministerstvom obrany SR a Akadémiou ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Záštitu nad podujatím prevzal minister obrany Jaroslav Baška a predseda Žilinského samosprávneho kraja Juraj Blanár.

„Na trati dlhej zhruba štyri kilometre s prevýšením medzi štartom a cieľom 1 014 výškových metrov sa zišlo niekoľko vynikajúcich borcov, ktorí sa môžu rovnať aj profesionálom,“ prezradila hlavná organizátorka súťaže poručíčka MUDr. Katarína Belicová. Tohtoročné majstrovstvá boli organizované ako memoriál Jula Páričku a Romana Malagu. „Chceli sme si uctiť pamiatku našich bývalých kolegov a kamarátov, ktorí horám venovali nielen celé svoje srdce, ale aj to najcennejšie – svoje životy. Tragicky zahynuli 14. decembra 2007 v Žiarskej doline, keď ich zasypala lavína,“ smutne dodala K. Belicová.

Poznatky z rôznych športových odvetví využívajú vo výcviku aj v Akadémii ozbrojených

síl. „Súčasťou špeciálnej telesnej prípravy príslušníkov ozbrojených síl je výcvik vo vojensko-praktickom lezení, ktorý prebieha aj v zime. Jeho súčasťou sú aj presuny vo vysokohorskom teréne na skialpinistických lyžiach s využitím takzvaných tulených pásov a iného skialpinistického výstroja. Skúsenosti z podobných podujatí preto vítame,“ objasnil Mgr. Ján Pápay PhD., vedúci Ústavu telesnej výchovy a športu AOS LM.

Titul najrýchlejšieho pretekára spomedzi vojakov obhájil por. Miroslav Mikuštiak z martinského opravárenského práporu pred npor. Jaroslavom Baňášom z Ústrednej vojenskej nemocnice Ružomberok a ppráp. Tomášom Odlevákom z ružomberskej Základne mobilných komunikačných a informačných systémov. Víťazstvo v kategórii žien získala študentka AOS slob. Zdena Križková.

Ceny víťazom odovzdal rektor AOS prof. Ing. Ján Kurty, PhD. a bývalý minister obrany František Kašícký.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVI, č. 5/2008
Redakčná uzávierka 6. mája
Do výroby zadané 14. mája

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto z certifikácie
seredskej jenzinej čaty vo VVP Lešť.
Foto: Peter DOVINA

Nevyžiadateľný obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Lokatori pod Vihorlatom

str. 4 - 6

Vojenský čin roka

str. 10 - 12

IDEB 2008

str. 16 - 18

Vojenská rodina

str. 30

Editoriál

O tom, že modernizácia ozbrojených síl – jeden z cieľov rezortu obrany, by mohla byť postupne naplňaná, napovedala aj výstava obrannej techniky IDEB v Bratislave. Toľko vystavovateľov z toľkých krajín ešte v Inchebe nemali. Áno – aj to je signál.

Doteraz na žiadnom veľtrhu nebol tak komplexne predstavený náš rezort obrany ako na aprílovom IDEB-e. Týka sa to aj zbrojarských veľtrhov IDET, ktoré bývali v Trenčíne. Pritom práve na domácej pôde každá krajina využije v tomto smere príležitosť čo najširšie prezentovať svoje ozbrojené sily. Takže – fajn. Pravda, na IDEB-e po tých rokoch predsa len chýbal ako nádejný exponát jeden starý známy. Čo už - ronit krokodílie slzy nad Aligatorom je zbytočné. Lepšie sa bolo vrátiť z kratšej cesty. Ej veru – celkom iná cesta je napríklad pred odminovacími kompletom Božena. Len pár dní pred IDEB-om podpísali zástupcovia firmy Way Industry z Krupiny a azerbajdžanského štátneho podniku Anama dohodu o dodávke ďalšieho stroja. Vo svete ich už pracuje 150. Podnik, ktorý sa pred desaťročím potácal na pokraji krachu, si stanovil ambiciózne ciele – a vzlietol z popola. Na uvedenom úspechu má armáda nemalý podiel. Po zavedení do výzbroje a nasadení na Balkáne, v Eritrei, Iraku či Afganistane to boli práve slovenskí vojaci, ktorí „naostro“ potvrdili, že ten „zázrak“ funguje. Nuž a hoci najmodernejšiu Boženu nateraz v ozbrojených silách ešte nemáme, aj to je dobrý príklad spolupráce ozbrojených síl a domáceho priemyslu. V oblasti spolupráce so svetom by mal byť ďalším z cieľov rezortu program ofsetov, ktorý sa bude odvíjať od nákupov techniky pre ozbrojené sily. To tu ešte nebolo. Nielen preto, že ofsety sú „srdcovkou“ súčasného ministra obrany Jaroslava Bašku, bol ofsetovým programom na IDEB-e venovaný jeden z odborných seminárov. Treba dodať, že pod záštitou nášho ministra bol celý IDEB, pričom „dirigentskú paličku“ držal v ruke národný riaditeľ pre vyzbrojovanie Stanislav Sabo.

Spomeňme ešte jeden z nie tak viditeľných cieľov, hoci aj on súvisí s reformou a modernizáciou vojenského školstva – ďalším kľúčovým zámerom rezortu. Na Národnej akadémii obrany otvorili pilotný medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov (ISOC). Ambície a odvaha našim kolegom v Liptovskom Mikuláši nechýbajú. Je pravda – od roku 2004 až do vlaňajška tu absolvovalo podobný kurz JSOC 432 študentov z 25 krajín. To však mali v rukách taktovku najmä Briti a Holanďania. Teraz nám síce Holanďania budú nápomocní, ale dirigovať (organizovať, zabezpečovať, veliť) budeme my. V angličtine – a na najvyššej možnej profesionálnej úrovni. Inak by to nešlo, inak by to bol „trapas“. Prví zahraniční účastníci kurzu pricestujú do Liptova v jeseni, keď už bude vojenské školstvo pod jednou strechou. Držíme palce.

Na dôvažok vzhľadom na blížiacu sa „plavkovú“ sezónu už len dva celkom viditeľne splnené ciele v rámci našej OBRANY. Hovorí sa, že po päťdesiatke to už nejde najľahšie, ale náš kolega Jožko Žiak sa zaťal – a dokázal to. Po tom, ako z neho „ubudlo“ dvadsať kil, opäť chodí šviháckym krokom ako za svojich kapitánskych čias. O dvadsať rokov mladší nadporučík Vlado Vavrínek zhodil tiež dvadsiatku – a opäť vyzerá ako dôstojník. Skvelé! Sú to borci. Asi sa pridám. A vy?

Rota „alfa“ pod Vihorlatom

Preprava rádiolokátora po železnici nie je ani pre príslušníkov zvolenského práporu rádiolokačného prieskumu ničím každodenným. V apríli si po takmer piatich rokoch pripomenuli skúsenosti zo zvinovania rádiolokátora, jeho naloženia na vagóny, prepravu po železnici a následného rozvinutia v novom záložnom priestore. Tentoraz však nesmerovali ako obvykle do Vojenského výcvikového priestoru Lešť, ale na východ republiky, do Vihorlatských vrchov.

„Cieľom našich príslušníkov je dodávať do centra riadenia a uvedomovania vo Zvolene rádiolokačné informácie. V prípade potreby by to mali byť schopní aj pre nich z neznámeho miesta. Práve preto sme tentoraz vybrali oblasť Vojenského výcvikového priestoru Kamenica nad Cirochou,“ pripomína riadiaci sústredeného výcviku rádiolokačných jednotiek a zastupujúci veliteľ práporu major Miroslav Karabin a dodáva, že do kopcov presunuli modernizovaný rádiolokátor P-37 MSK (čo je vlastne 3D radar – dialkomer) a výškomer PRV-16.

SÓLO PRE ŽERIAVNÍKA

Na spevnenej betónovej ploche cvičiska pre vedenie bojových vozidiel, v nadmorskej výške vyše 700 metrov, práve skupina vojakov pod vedením nadporučíka Martina Kožáka, náčelníka rádiolokátora z roty v Ožďanoch skladá jednu z dvoch antén rádiolokátora P-37. Vidieť, že mnohým vojakom chýbajú z takejto práce skúsenosti. Má ich vlastne len nadporučík Kožák.

Rodák zo Staškova na Kysuciach začína po skončení vysokej vojenskej školy v Liptovskom Mikuláši v Ožďanoch najskôr na výškomeroch PRV-11, neskôr PRV-16. Až potom prešiel na modernizovaný dialkomer P-37 MSK.

„Mám tu všetko ľudí, ktorí ešte túto prácu nerobili. Preto sa snažím, aby sa naučili správny postup pri montáži jednotlivých dielcov sita antény. Celá anténa má vyše dvesto kilogramov a keď je zmontovaná, dvíhame ju pomocou autožeriavu. Treba postupovať opatrne, aby nedošlo k úrazu. Najmä pri jej zdvíhaní a usadzovaní. Je potrebná dokonalá koordinácia činnosti so žeriavnikom,“ hovorí nadporučík Kožák. Jeho pravou rukou pri rozvíňovaní lokátora je technik

rotmajster Zdenko Ďurian a potrebné skúsenosti získavajú aj operátori slobodníci: Martin Krahulec a Vladislav Maňúr. Skutočné majstrovstvo pri celej operácii preukazuje žeriavnik desiatnik Jozef Švec. Rodák z Brezova v okrese Bardejov je už tretí rok vojenským profesionálom v rádiolokačnejrote vo Veľkej Ide.

Základnú vojenskú službu absolvoval ako vodič v rožňavskej protiletadlovej raketovej brigáde. Po pár rokoch v civile, keď si v regióne východného Slovenska len ťažko hľadal zamestnanie, sa rozhodol pre armádu a svoje rozhodnutie neľutuje.

„Mnohému som sa naučil. Pracujem s rôznymi druhmi techniky, ale prevažne s autožeriavmi. Práca pri zvinovaní či rozvíňovaní rádiolokátora je pomerne náročná. Po celý čas musím byť sústredený a mať neustály kontakt s riadiacim, v tomto prípade s nadporučikom Kožákom. Vopred sme si dohodli signály a prekonzultovali celý priebeh zdvíhania jedného i druhého sita rádiolokátora. Po prvý raz som rozoberal lokátor v Michalovciach pred presunom na Lešť a tam sme ho zasa dávali dohromady. Bola to pre mňa dobrá škola. Aj preto sa mi dnes pracuje oveľa ľahšie.

Na druhej strane zasa musím dávať väčší pozor, lebo je tu mnoho vojakov, ktorí spomínanú prácu nikdy nerobili a nechcem, aby sa stal zbytočný úraz," konštatuje 26-ročný žeriavnik.

ČASOVÁ NORMA SPLNENÁ

Prácu vojakov pozorne sledoval aj cvičiaci veliteľ roty „alfa“ nadporučík Ivan Murín, inak zástupca veliteľa rádiolokačnej roty z Michaloviec. Poznamenáva, že počas prevozu po železnici do Michaloviec i následného v automobilovej kolóne až do Vihorlatských vrchov sa technika poriadne vytrasie. Najmä elektronika. Preto po príchode do záložného priestoru, v ktorom pôsobia, museli technici vynaložiť veľa úsilia, aby odstránili všetky prípadné chyby.

„Je to náročné, ale nemám obavu, že by nestihli splniť osemhodinovú časovú normu. Aj napriek tomu, že po príchode do priestoru ich privítalo veterné, hmlisté a daždivé počasie. A keď sú súčasťou lokátora, najmä jeho antén mokré a šmykľavé, môže prísť k úrazu," prízvukuje nadporučík Murín a s uspokojením pozoruje, že vojaci medzitým anténu usadili. Ďalší vybalujú rozmerné debny, vyťahujú kabeláž a postupne ju zapájajú a pripravujú rádiolokátor na oživenie.

Živo je aj na druhom konci poľného tábora pri výškomere PRV-16. Tu má celú činnosť pod palcom rotmajster Michal Dacej z michalovskej rádiolokačnej roty. Rodák z Medzilaboriec má bohaté profesionálne skúsenosti. Po skončení vojenskej školy najskôr pôsobil až do rozdelenia federálnej armády v severných Čechách v Šluknovskom výbežku.

V marci 1993 sa vrátil na Slovensko. Odvtedy sa jeho materskou posádkou stali Michalovce. Vidieť, že spoločne s vodičom-strojníkom slobodníkom Štefanom Vargom a operátorom slobodníkom Martinom Bruňom tvoria zohratý tím. Trištvrť hodina, ktorá je určená na rozvinutie lokátora, im hravo postačuje.

HODINA PRAVDY

„Je to možno paradox, lebo jednotku mám v blízkych Michalovciach, ale v tomto výcvikovom priestore sme prvý raz. Preto je pre nás neznámy. Čo je z druhej strany dobré, lebo v prípade potreby musíme pôsobiť z neznámych záložných priestoroch. Výhodou tohto prístroja je, že má hydrauliku a elektrické rozvíňovanie. Základom je vybrať si vopred pevnú, rovnú plochu na jeho usadenie. Problémy nám síce spôsobovala kamenistá pôda, do ktorej sa ťažko zatĺkali uzemňovacie kolíky, ale inak to bolo v poriadku. Hodina pravdy nastáva vždy, keď sa zapne elektrocentrála. Vtedy zisťujeme, či funguje aparátúra, či sa počas presunu nepoškodili elektrické obvody. Je to predsa len stará mašina na elektrónkovej báze. Ale dnes sa nevyskytli žiadne problémy a po spojení s diaľkometerom P-37 sme pripravení aj v tomto

záložnom postavení zachytávať ciele a odovzdávať ďalej rádiolokačné informácie," so spokojnosťou v hlase i trochu ulahčenia hovorí rotmajster Dacej. Nie je to tak dávno, keďže chcel zostať v ozbrojených silách, dobrovoľne prijal nižšiu hodnotu. A tak sa z nadporučíka stal najskôr podpráporčík, neskôr rotný a napokon rotmajster...

Nadporučík Murín i major Karabin pripomínajú, že bez takýchto skúsených odborníkov by sa im oveľa ťažšie pracovalo. Aj výchova nových profesionálnych vojakov, ktorí prichádzajú k jednotlivým rotám rádiolokačného prieskumu, by bola oveľa ťažšia a zdĺhavejšia. Škoda len, že s väčšinou skúsených odborníkov sa museli rozlúčiť.

V priebehu celého vyvedenia si jednotka zabezpečovala aj ochranu vlastných síl pred prípadným napadnutím, prepadom, teroristickým skupinám, ale aj vzdušným či chemickým útokom na postavenie rádiolokačnej roty „alfa“. Veliteľom skupiny na obranu a ochranu je nadporučík Miloš Pešta zo zvolenského veliteľstva práporu rádiolokačného prieskumu. Skupina pozostáva z príslušníkov roty podpory a velenia vzdušných síl a veliteľskej podpornej roty práporu. Z nej bola na tento účel vyčlenená veliteľská čata, ktorá má dve družstvá protiletadlových strelcov.

Podľa nadporučíka Peštu sa pred vyvedením pripravovali vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť aj na vysadzovanie z vrtuľníka z prízemnej výšky i po

zosaďnutí do terénu. Pôvodne mali byť zosaďnutí do priestoru vo VVP Kamenica nad Cirochou takýmto aeromobilným spôsobom. Aj preto absolvovali na Lešti výcvik na trénažéri Jakub-Koloseum. Z technických a poveternostných dôvodov sa nakoniec tento spôsob prepravy do priestoru nemohol uskutočniť.

OCHRANA PROTI TERORISTOM

Členovia skupiny po príchode do priestoru najskôr vytvorili okolo poľného tábora ženiné zátarasy. Vyrobili ich z ostnatého drôtu a prírodných materiálov.

„Takto sme zabezpečili asi tri štvrtiny okolia tábora. Zvyšok sme pokryli pozorovacími stanovišťami. Okolo celého tábora sme nťahali nástražné systémy, dokončujeme nevýbušné protipechotné zátarasy a palebné postavenia pre tri družstvá, aby sme dokázali vykryť každý smer proti prípadným malým diverzným skupinám. S prístupom všetkých vojakov k plneniu úloh som spokojný. Nechýba im snaha a ctížiadosť. Spočiatku sme sa síce museli zľadiť, lebo pochádzajú z dvoch jednotiek, ale veľmi rýchlo sa naučili ťahať za jeden koniec povrazu. Dobrú prácu odvedli najmä velitelia čiat poručí Stanislav Vaník a Ľuboš Húsenica, ako aj veliteľ družstva protiletadlových strelcov rotný Jozef Varga a veliteľ kompletu čatár Anton Rabčan,“ hodnotí veliteľ skupiny. Pripomína, že ich úlohou je ochrana tábora počas celého

vyvedenia. Nie síce proti veľkým mechanizovaným jednotkám, na to jednoducho nemajú sily ani prostriedky, v takomto prípade môžu len spomaliť ich postup, ale proti malým diverzným skupinám.

Preto aj družstvo protiletadlových strelcov plní nielen úlohy ochrany pred vzdušným napadnutím, ale aj pozorovania okolitého terénu, z ktorého by mohli byť napadnutí diverzantmi.

V DUCHU POŽIADAVIEK NATO

Jednu z fáz vyvedenia, od zaujatia priestoru, vybudovania a ochrany poľného tábora až po začatie prenosu rádiolokačnej informácie, sledoval aj nový veliteľ brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl plukovník gšt. Juraj Grivna.

Rodák z Bardejova po absolvovaní vojenského gymnázia v Banskej Bystrici a vysokej vojenskej školy v Liptovskom Mikuláši pôsobil zopár rokov v útvaroch v Čechách, až sa napokon koncom roka 1991 presunul na Slovensko, do novovytvorenej divízie PVO vo Zvolene. Neskôr pôsobil ako pozorovateľ Európskej únie v Kosove i v Bosne a Hercegovine a posledné tri roky ako slovenský predstaviteľ pre letectvo a PVO v centrále NATO v Bruseli.

Zdôrazňuje, že brigáda je spoločne s vyčlenenými časťami leteckej základne Sliač v trvalej bojovej pohotovosti a sú to vlastne jediné súčasti našich

ozbrojených síl, ktoré sú v podriadenosti Hlavného veliteľa spojeneckých síl v Európe (SACEUR). Hlavné heslo Aliancie týchto dní, ktoré potvrdil aj posledný summit NATO v Bukurešti, je mobilita, udržateľnosť a nasadiťnosť.

„Presne v duchu týchto odporúčaní prebieha aj naše vyvedenie. Všetky naše rádiolokátory sú mobilné, a preto sa snažíme aj takto precvičiť ich flexibilitu a schopnosť plniť úlohy z neznámych priestorov. Som veľmi spokojný s nasadením a snahou cvičiacich vojakov. Aj s prvkami bojového zabezpečenia. S tým, že si precvičili zvinovanie lokátorov, ich vagónovanie, presun po železnici, rozvíňovanie v novom priestore a následný prenos rádiolokačných informácií do zvolenského centra. V obdobných cvičeniach budeme pokračovať aj v budúcnosti. Na druhej strane som si všimol, že z rôznych dôvodov zostalo v jednotlivých súčastiach brigády len málo profesionálov, ktorí majú skúsenosti z týchto činností. Je dobré, že aspoň oni zostali, aby sa noví vojenski profesionáli mali od koho učiť,“ so spokojnosťou v hlase konštatuje veliteľ brigády, ktorej súčasťou je aj zvolenský prápor rádiolokačného prieskumu.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Rokovanie V-4 a Ukrajiny v Prahe

Ministerka obrany Českej republiky Vlasta Parkanová privítala 25. apríla v pražskom Hrzánskom paláci na rokovaní V-4 vo formáte ministrov obrán ministra obrany Slovenskej republiky Jaroslava Bašku, ministra obrany Maďarskej republiky Imre Szekeresa a námestníka ministra obrany Poľskej republiky Stanisława Komorowského. Napoludnie sa pripojil minister obrany Ukrajiny Jurij Jekanurov.

Ešte pred začiatkom rokovaní minister obrany SR Jaroslav Baška a ministerka obrany ČR Vlasta Parkanová podpísali Memorandum o porozumení a vytvorení spoločnej česko-slovenskej bojovej skupiny Európskej únie. Bude ju tvoriť približne 1 500 vojakov, z nich bude 300 príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Ďalšia stovka slovenských vojakov bude tvoriť podporný element. Bojová skupina bude pod českým velením a jej operačné veliteľstvo bude sídliť v nemeckom Postupime. V októbri absolvuje česko-slovenská bojová skupina EÚ vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť národnú certifikáciu.

„Po podpísaní memoranda už nič nebráni tomu, aby naša spoločná bojová skupina bola pripravená na nasadenie v druhom polroku budúceho roka. Pre Slovenskú republiku je to

reálne potvrdenie záväzkov a priorít pri budovaní spoločnej európskej obrannej a bezpečnostnej politiky,“ povedal Jaroslav Baška.

„Naša spolupráca aj v oblasti európskej obrannej politiky dokazuje, že vzťahy Česka a Slovenska a ich armád sú skvelé a máme z toho skutočne úprimnú radosť,“ dodala Vlasta Parkanová.

Partneri V-4 rokovali predovšetkým o výsledkoch nedávneho summitu NATO v Bukurešti, pričom sa vyslovili za ďalší postup v integrácii Ukrajiny aj Gruzínska do európskych a transatlantických štruktúr. Vyslovili pozitívne očakávanie smerom k Macedónsku. Predstavitelia rezortov obrán V-4 rokovali aj o posilňovaní stability, bezpečnosti a demokracie na západnom Balkáne

a v Afganistane. V spoločnom vyhlásení vyslovili plnú podporu napĺňaniu plánov európskej bezpečnostnej a obrannej politiky a spolupráci Európskej únie a NATO v oblasti obrany.

Minister obrany SR Jaroslav Baška po skončení rokovaní vyhlásil, že krajiny V-4 majú k sebe naďalej veľmi blízko nielen geograficky a historicky, ale aj v rámci transformácie ozbrojených síl a plnenia úloh v oblasti medzinárodného mierového manažmentu. Slovenský minister vysoko zhodnotil aj rokovanie s ukrajinským ministrom obrany Jurijom Jekanurovom. Podotkol, že slovenské veľvyslanectvo v Kyjeve je zároveň kontaktnou ambasádou NATO na Ukrajinu.

Zástupcovia krajín V-4 jednoznačne podporili ďalšie kroky Ukrajiny smerom k Aliancii. J. Jekanurov uviedol, že Ukrajina sa už v súčasnosti podieľa na operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ktoré vedie Aliancia, pričom svojim partnerom vyjadril úprimné poďakovanie za podporu aj za odovzdávanie skúseností s prístupovým procesom.

Ministri obrany Jaroslav Baška a Jurij Jekanurov v Prahe podpísali program bilaterálnej spolupráce rezortov obrán na roky 2008 až 2010. Charakterizuje ho zintenzívnenie vzťahov vo vojenskej oblasti, snaha Slovenska napomôcť Ukrajine v rámci jej integračných ambícií a napríklad aj rozvoj spolupráce v oblasti vojenského školstva.

Text a foto **Pavol VITKO**

Stál pri zrode slovenskej logistiky

Keď sa učiteľ na základnej škole pýtal dnešného generálporučíka v. v. Jaroslava Ešmíra, čím by chcel byť, vyhrklo z neho že pilotom a generálom. Pilotom sa síce nestal, ale generálom áno. V roku 1963 nastúpil do nitrianskeho vojenského automobilového učilišťa a tridsaťšesť rokov bol profesionálnym vojakom. Ako mladý poručík zažil na vlastnej koži po auguste 1968 nedobrovoľnú redislokáciu svojho útvaru z Ružomberka na Moravu, aby v Liptove uvoľnili miesto pre Sovietsku armádu. Ako generál bol pri rozdelení federálnej československej armády a zrode logistiky v Armáde Slovenskej republiky. V poslednom období okrem iného patrí medzi pravidelných účastníkov medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň.

• *Pán generál, aké bolo vlastne z pohľadu logistiky delenie federálnej armády ČSFR a prvé mesiace novej, slovenskej armády?*

Pre lepšiu predstavu o množstve presunutej techniky, zbraní, munície a ďalšieho vojenského materiálu je dobré pripomenúť, že sa uskutočnilo spolu 2 324 vojenských transportov po železnici a 117 presunov prúdov kolesovej techniky po cestných komunikáciách. Celkom sa na Slovensko previezlo vyše 50-tisíc ton rôzneho materiálu. Tisíce vojenských profesionálov, občianskych zamestnancov i vojakov v základnej službe, ktorí tento, aj v európskych podmienkach unikátny proces delenia uskutočnili, si zaslúžia plné absolútorium. V neskorších rokoch pri stretnutiach s predstaviteľmi logistiky armád NATO, títo veľmi oceňovali

rýchlosť a prakticky bezproblémové presunutie takého množstva materiálu. Na našej strane sme ale museli riešiť pomerne veľké problémy s umiestnením, ale najmä adekvátnym uložením tohto materiálu, techniky, a ich ošetrovaním. Hádam najzložitejšia bola otázka v prípade munície. Slovenské muničné sklady boli preplnené. Riešili sme to vybudovaním pomerne rozsiahleho dočasného skladu vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Pochopiteľne najskôr sme pri výcviku čerpali municiu z tohto dočasného skladu, ktorý predsa len nezaručoval také podmienky uskladnenia ako klasický muničný sklad. Čo sa týka techniky v rámci delenia sme preberali aj takú, ktorá na Slovensku dovtedy nebola.

• *Mohli by ste priblížiť, o akú išlo?*

Hlavne o komplety protivzdušnej obrany, leteckú a niektorú špeciálnu techniku. Väčšinu techniky sa nám podarilo uskladniť v skladových priestoroch v Nemšovej a v Nemeckej. Pohonné hmoty sme nasmerovali najmä do Zemianskych Kostolian. Problém nastal s uskladnením niektorých špeciálnych druhov technických palív, napríklad pre rakety. Podarilo sa nám za cenu pomerne veľkých finančných nákladov vybudovať v Pezinku kompletné skladové priestory. Obdobne aj v Nitre, kde sme navyše pre protiletadlovú raketovú brigádu postavili celkom nové kasárenské objekty pod Zborom. Bolo potrebné vytvoriť optimálne podmienky na fungovanie letectva. Do rozdelenia federálnej armády boli na Slovensku len školské letecké útvary v Košiciach a v Piešťanoch. Prvý bojový útvar, samostatná letka prišla na Sliač až v roku 1991. Po presune letectva sme museli

vybudovať letecké základne na Sliači, v Kuchyni, Prešove a dobudovať v Piešťanoch. Išlo o stá miliónové investície. V prípade letiska na Sliači však bolo potrebné riešiť aj ekologické dopady vyše dvadsaťročného pôsobenia sovietskych vojakov. A nešlo o malé finančné sumy. Spolu na Slovensku bolo 18 lokalít, v ktorých zostala po Sovietskej armáde znečistená pôda a podzemné vody. Z toho 14 lokalít vyžadovalo sanáciu. Celkový objem kontaminovanej zeminy ropnými látkami bol 350-tisíc metrov kubických a znečistená podzemná voda bola na ploche približne 20 kilometrov štvorcových. Spolu sme v rokoch 1993 až 1998 vynaložili vyše 900-miliónov korún na spomínané práce. Z toho viac ako polovicu na sanáciu lokality Sliač – Vlkanová, ale aj v Nemšovej, vo VVP Lešť, v Ružomberku, Komárne či v Štúrove. Veľké financie si vyžadovala aj rekonštrukcia kasárenských objektov v ktorých dovtedy pôsobila Sovietska armáda.

• *Ktoré kasárne bolo treba upravovať?*

Letisko na Sliači a objekty na ňom som už spomenul. Rozsiahly kasárenský areál bol v Jelšave, ale aj v Rožňave, Rimavskej Sobote, Ružomberku, Štúrove, Komárne a na niektorých ďalších miestach. Pri Komárne by som sa rád na chvíľu pristavil. Do priestorov historickej pevnosti sa presunul mechanizovaný prapor vajnorskej brigády. Stálo nás to nemalé finančné úsilie, aby sme im vytvorili aspoň trochu znesiteľné podmienky na život, pretože objekty boli značne zdevastované. Štandard na zabezpečenie našich vojakov je predsa len oveľa vyšší, ako mala Sovietska armáda. Máme náročnejšie stavebné i bezpečnostné normy a predpisy. To všetko sme museli zohľadniť pri rekonštrukcii každého objektu po Sovietskej armáde. Navyše v pamiatkovo chránenom objekte, ako je komárňanská pevnosť, bolo treba postupovať obzvlášť opatrne a citlivo, aby sa historické objekty neznehodnotili.

• *Po vzniku Armády Slovenskej republiky bolo odrazu v republike oveľa viac vojakov, ako dovtedy. Bolo potrebné zabezpečiť aj potrebné priestory, kde by mohli cvičiť...*

Enormne vzrástli nároky na výcvikové priestory. Veď prakticky až do rozdelenia federálnej armády boli na území Slovenska len školské a výcvikové útvary a zariadenia. Absentovali klasické bojové útvary, ktoré majú predsa len iné nároky na kvalitu a rozsah výcvikových zariadení. Museli sa rekonštruovať. V našom najväčšom vojenskom výcvikovom priestore, vo VVP Lešť okrem toho pôsobila dlhé roky Sovietska armáda. Časť objektov po nej bolo zrekonštruovaných a prispôbených

naším požiadavkám. Niektoré objekty sme museli dokonca zbúrať. Ďalšie zostali dlho nevyužívané (až v nedávnej minulosti sa začalo s ich rekonštrukciou a následným využitím pre potreby nového výcvikového centra na Lešti). Podstatne museli byť pre potreby aj protivzdušnej obrany upravené objekty vo VVP Javorina. Prevzali sme a upravili leteckú strelnicu na Záhori v Kuchyni. Dovtedy patrila pod federálne velenie letectva a PVO. Postupnou modernizáciou, pravda, s ohľadom na množstvo pridelených finančných prostriedkov (a tých nikdy nebolo na tento účel dosť), prechádzali aj posádkové cvičiská. Veľa úsilia nás stálo zabezpečenie činnosti vojenského školstva. V čase federácie sme tu mali leteckú školu v Košiciach a školu PVO v Liptovskom Mikuláši, plus stredné školy. Po rozdelení sa postupne stala z Liptovského Mikuláša vševojsková škola, ako bola predtým vo Vyškove. Na rozdiel od spomínanej moravskej školy však na Liptove nie je vedľa školy učebno-výcvikový priestor a zariadenia na výcvik a prípravu vševojskových špecialistov. Urobili sme z hľadiska logistiky mnohé kroky pre zlepšenie tohto stavu, ale ideálne to dodnes nie je. Vojenské stredné školy boli postupne rušené. Zostala jedna v Liptovskom Mikuláši, kam boli sústredené študijné odbory z Nitry, Nového Mesta nad Váhom, Martina i Žiliny, letecká škola v Prešove, neskôr v Košiciach a vojenské gymnázium v Banskej Bystrici. Všetky presuny škôl sme zabezpečovali po logistickej stránke, aby aj v nových pôsobiskách mohli plnohodnotne pripravovať stredoškolsky vzdelaných odborníkov pre armádu. Okrem toho sme vybudovali v Nitre aj Stredisko prípravy do mierových misíí (na blízkom Koliňanskom vrchu malo svoje improvizované cvičisko), ktoré veľmi rýchlo začalo úspešne plniť úlohu, ktorú malo v rámci federálnej armády stredisko v Českom Krumlove.

• *Jedným z najboľavejších problémov prvých rokov slovenskej armády bolo zabezpečenie dostatočného počtu bytov najmä pre stovky profesionálnych vojakov, ktorí sa po rozdelení ČSFR vrátili domov, na Slovensko. Ako ste ho riešili?*

Najzložitejší bol tento problém najmä v posádkach, kde sme umiestnili zložky letectva a protivzdušnej obrany. Išlo o Sliač, Zvolen, Prešov, Kuchyňu, Nítru, Rožňavu, ale aj Piešťany. Spočiatku sme bytovú otázku riešili prenájmom a úpravou objektov ubytovní. Vedeli sme, že to môže pomôcť riešiť problém len na krátky čas. Začala sa masívna výstavba bytov v spomínaných lokalitách. Ale nielen výstavba ale aj rekonštrukcia starších po Sovietskej armáde, aby vyhovovali našim štandardom. Takto sme postupovali vo Zvolene na bývalom sovietskom sídlisku Podborová, v Rožňave, ale i v Jelšave, Rimavskej Sobote, Komárne, Štúrove či v Ružomberku. Bytovú otázku sme niekde riešili aj tzv. bytmi na priblíženie. Napríklad pre nitriansku posádku v bytoch po Sovietoch v Nových Zámkoch, pre leteckú základňu v Kuchyni okrem výstavby v Malackách aj bytmi

v Bratislave. Ešte by som rád spomenul dve posádky, kde bol po vzniku Armády Slovenskej republiky enormný tlak na riešenie bytovej otázky. Išlo o Trenčín a Bratislavu. V Trenčíne vzniklo najskôr veliteľstvo armády, neskôr generálny štáb, čo znamenalo nárast o niekoľko stoviek profesionálnych vojakov (značná časť z nich prišla v rámci delenia z Čiech). Som rád, že aj napriek niektorým problémom sa nám podarilo túto otázku vyriešiť pomerne rozsiahlou bytovou výstavbou. Najskôr na sídlisku Juh, potom na Sihoti, ale aj bytmi na priblížení v Novom Meste nad Váhom. V Bratislave zasa vzniklo ministerstvo obrany a pre potreby vojenských profesionálov a spočiatku aj občianskych zamestnancov sme postavili byty predovšetkým na Dlhých Dieloch.

• *Postupne sa začala aj slovenská logistika približovať štandardom NATO a pripravovať sa na vstup do Aliancie...*

V tomto smere sa urobilo aj napriek obmedzeným finančným zdrojom mnoho práce. Naši ľudia dokázali na mnohých spoločných medzinárodných cvičeniach doma i v zahraničí, počas plnenia úloh v misiách na Balkáne (UNPROFOR, UNTAES, AFOR, KFOR) i na Strednom Východe (UNDOF), že postupne dokážu plniť úlohy aj s príslušníkmi iných armád, aj Aliancie. Na základe vlastných skúseností i hodnotení zo strany NATO, dovoľm si tvrdiť, že naša armáda bola minimálne rovnako dobre pripravená na vstup ako naši susedia Česi, Maďari a Poliaci, ktorí sa stali v roku 1999 členmi NATO a my z politických dôvodov nie. Spoločne s mnohými profesionálnymi vojakmi, ktorí vynaložili veľké úsilie v predstupovom procese, som to pociťoval ako veľkú krivdu. Časť profesionálov to brala ako dezilúziu a riešila to aj odchodom z armády.

Jozef ŽIAK

foto autor, archív JE

ŽIVOTOPIS

Generálporučík v. v. Jaroslav Ešmír sa narodil 18. februára 1945 v Sasinkove, okres Hlohovec. Po maturite na Strednej všeobecnovzdelávacej škole v Nitre pokračoval v štúdiu vo Vojenskom automobilovom učilišti v Nitre. V roku 1966 absolvoval špecializáciu organizácia, plánovanie a riadenie automobilovej dopravy. Ako poručík nastúpil k svojmu prvému útvaru: Ťažkému cestnému, mostnému práporu v Ružomberku. Po jeho redisklokácii do Rajhradu pri Brne pôsobil v ňom v základných veliteľských funkciách, neskôr v 10. tankovom pluku v Martine.

V rokoch 1972 – 1975 študoval vo Vojenskej akadémii v Brne smer organizátorsko-ekonomický, vševojskové tylo (dnešné logistické zabezpečenie). Stal sa zástupcom veliteľa 10. tankového pluku v Martine pre tylo. Neskôr pôsobil ako pracovník operačného oddelenia tyla Východného vojenského okruhu v Trenčíne, bol zástupcom veliteľa 13. tankovej divízie v Topoľčanoch pre tylo. V rokoch 1982 – 1983 absolvoval vo Vojenskej akadémii v Brne postgraduálne štúdium veliteľsko-štábného, vševojskovo-operačného smeru. Až do roku 1987 zastával na veliteľstve Východného vojenského okruhu v Trenčíne funkciu náčelníka štábu tyla, v rokoch 1987 až 1990 bol na spomínanom veliteľstve náčelníkom ubytovacej a stavebnej služby – zástupca veliteľa okruhu. Od roku 1990 do roku 1992 bol náčelníkom tyla okruhu, zástupcom veliteľa okruhu. V roku 1992 bol menovaný do prvej generálskej hodnosti generálmajora.

Po vzniku Armády Slovenskej republiky sa stal veliteľom logistiky Veliteľstva Armády SR v Trenčíne, od septembra 1994 po vzniku Generálneho štábu Armády SR v Trenčíne zástupcom náčelníka generálneho štábu pre logistiku. V septembri 1998 bol povýšený na generálporučíka. Po reorganizácii Generálneho štábu sa stal v roku 1999 jeho náčelníkom štábu logistiky, 30. novembra toho istého roku na vlastnú žiadosť odišiel do zálohy.

Pôsobil v Zväze vojakov SR, v Klube generálov SR, v Slovenskom zväze záhradkárov ako predseda záhr. osady Trenčín-Pod sekerou, v Klube turistov TTS Trenčín, voľné chvíle využíva aj na cykloturistiku.

Gen. Ešmír so šéfom logistiky rumunskej armády.

Srdcia plné vdáky

Priestory Klubu Ministerstva obrany SR boli 9. apríla plné prejavov úcty, úprimných poďakovaní, ale aj hrdosti či skromnosti. Prebiehal gala-večer prestížnej ankety Vojenský čin roka 2007.

„Už po jedenásty raz sa stretávame pri vyhlasovaní výsledkov ankety Vojenský čin roka. Za toto obdobie získalo uznanie veľa ľudí a dnes k nim pribudnú ďalší. Tí, ktorí reprezentujú nádej nás všetkých, že dobrých a statočných ľudí ochotných riskovať aj svoje životy je stále dosť,“ zdôraznil v príhovore minister obrany Jaroslav Baška. „Oceňujeme ľudí, ktorí pomohli v neľahkej situácii niekomu, koho ani nemuseli poznať. Zareagovali na to, že ten druhý, často neznámy, potrebuje pomoc. Bez váhania vložili všetky fyzické i duševné sily aj na záchranu toho najcennejšieho – ľudského života. Sú to ľudia, ktorí pomohli práve v tej chvíli, keď to bolo najpotrebnejšie. Bez nároku na odmenu či dnešné ocenenie a bez snahy získať pozornosť nás všetkých. Som presvedčený, že vo chvíli keď nezištne podávali svoju pomocnú ruku, na takúto pozornosť, akú im dnes venujeme, ani nepomysleli. Jednoducho cítili, že

musia a chcú pomôcť iným. Vážme si preto všetkých, ktorí pomohli, pomáhajú a budú pomáhať! Vážme si i seba, aby sme sa nebáli pomôcť iným, bez strachu a zodpovednosti,“ dodal minister.

KEĎ JE POMOC NEZIŠTNÁ

Anketa bola aj tento rok rozdelená do štyroch kategórií. Prvá – Pomoc verejnosti – ocenenie za zásah pri likvidácii následkov prírodných katastrof a priemyselných havárií. Druhá – Priateľ armády – ocenenie civilnej osobe, ktorá prispela k budovaniu pozitívneho imidžu rezortu obrany. Mimoriadnou cenou boli ocenené výnimočné zásluhy pri prezentácii Ozbrojených síl Slovenskej republiky. V poslednej, štvrtej kategórii sa stretli tí, ktorí svojou obetavosťou a rozhodnosťou zachránili ľudský život.

V kategórii Pomoc verejnosti bol nominovaný nadrotmajster Bc. Peter Tuma. Ako príslušník Ozbrojených síl Slovenskej republiky zaradený do psychologickkej jednotky misie ISAF dennodenne pomáhal afganskému obyvateľstvu. Organizoval napríklad dobrovoľné zbierky na nákup topánok pre deti na uliciach, deti chudobných rodičov a deti

utečencov. Z vlastných finančných prostriedkov zaplatil súkromnému lekárovi za lekársku prehliadku ľudí bez domova. Podľa nadriadeného veliteľa je zoznam jeho skutkov oveľa rozsiahlejší a jeho práca a pôsobenie sú hodné nasledovania. Druhým nominovaným bol kolektív ženijného práporu Sereď. Jeho príslušníci aj v súčasnosti pomáhajú odstraňovať následky tragickej udalosti vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky z marca minulého roka. Ich pomoc spočíva v pyrotechnickej činnosti, ale aj v práci s potrebnou ženijnou a ťažkou automobilovou technikou. Nad rámec svojich pracovných povinností udržiavajú príslušníci útvaru už niekoľko rokov priateľské vzťahy s klientmi Domova sociálnych služieb pre deti a dospelých v Šoporňi – Štrkovci. Pomáhajú napríklad pri organizovaní rôznych podujatí pre mentálne postihnutých či finančnými zbierkami na nákup potrebných pomôcok pre chovancov domova.

Laureátmi tejto kategórie sa stali pyrotechnici asanujúci priestor VOP Nováky zasiahnutý priemyselnou haváriou. Ocenenie si prevzali z rúk zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Gajdoša. Spolu takmer osemdesiat vojakov a príslušníkov rezortu obrany odpracovalo viac ako 28 000 hodín „pyročinnosti“. Pre zúčastnených išlo o prvé skúsenosti z pyrotechnickej činnosti takéhoto druhu a rozsahu. Kombinácia rizík a situácie, z odborného pohľadu

diametrálne odlišné a rôznorodé, si vyžadovali voliť a vyvíjať nové a špecifické postupy a operatívne ich meniť. Išlo o namáhavú fyzickú prácu, ale aj vyčerpávajúce psychické vypätie. „Ocenenie je akýmsi zadosťučinením za prácu, ktorú sme vykonávali v maximálne zložitých podmienkach. Je to pre nás veľká pocta,“ povedal veliteľ vyčlenených síl kpt. Ján Urban.

MAŤ SA O KOHO OPRIEŤ

Podpora rezortu obrany, budovanie jeho pozitívneho imidžu a šírenie dobrého mena doma aj v zahraničí – črty, ktorými sa vyznačuje dobrý priateľ inštitúcie intenzívne späté so spoločnosťou – rovnako ako ozbrojené sily. Jedným z takýchto priateľov je už pätnásť rokov aj Miroslav Gyűrösi – odborný vojenský publicista. Korektným a objektívnym štýlom prezentuje aktivity OS SR a ich techniky na vysokej úrovni v domácich aj zahraničných médiách. Je ním aj Ing. Michael Petráš – vedúci Nadácie Friedricha Eberta na Slovensku. Od roku 1997 prispieva k budovaniu slovenskej bezpečnostnej komunity prostredníctvom podpory rôznych domácich aj medzinárodných seminárov a konferencií organizovaných jednotlivými zložkami Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Laureátom kategórie Priateľ armády sa za rok 2007 stala Ing. Magdaléna Mellenová. Predsedníčka Odborového zväzu potravinárov SR prijala vďaka a ocenenie od náčelníka GŠ OS SR generála Ľubomíra Bulíka. Pod jej vedením sa zväz už od roku 1999 aktívne podieľa na spoluorganizovaní najmasovejších podujatí Ozbrojených síl SR s verejnosťou. „Toto uznanie je pre mňa veľmi významné. Vždy som sa snažila spolupracovať na čo najvyššej možnej úrovni. Je zároveň novou výzvou na ďalšiu spoločnú činnosť, ktorá bude ešte intenzívnejšia,“ zdôverila sa Ing. M. Mellenová.

NAD RÁMEC SVOJICH POVINNOSTÍ

Do užšej nominácie v kategórii Mimoriadna cena boli za profesionálne reprezentovanie ozbrojených síl nominovaní príslušníci 11. mechanizovaného práporu Martin. Už od vzniku útvaru v roku 1995 vzorne a profesionálne reprezentujú ozbrojené sily a Slovenskú republiku doma aj v zahraničí. Sú našou prvou plne profesionálnou jednotkou a zároveň prvým útvarom certifikovaným na spoluprácu s NATO. Svoju odvahu a profesionalitu prejavili aj počas pôsobenia v zahraničných operáciách pod záštitou NATO, OSN, EÚ a OBSE. Neodškriepiteľné zásluhy pri spolupráci s rezortom obrany má aj mesto Zvolen na čele s primátorom Ing. Miroslavom Kuseinom. Podujatia OS SR organizované vo Zvolene, určené širokej civilnej verejnosti, majú nielen pozitívne ohlasy, ale stávajú sa aj vyhľadávanou tradíciou.

Titul laureáta mimoriadnej ceny tento rok putoval z rúk štátneho tajomníka ministerstva obrany Daniela Duchoňa do Prievidze. Odnieslo si ho deväť príslušníkov Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru Prievidza. Npor. Jozef Krausko, mjr. Ing. Jozef Kofrit, npráp. Milan Gálik, npráp. Jozef

Ocenený prievidzský hasič npor. Jozef Krausko

Fabian, por. Milan Krausko, npráp. Jozef Opálený, npor. Ing. Martin Kočan, ppráp. Bc. Róbert Tänzler a npor. Slavomír Dobrovodský ako prví zasahovali pri likvidácii požiarov pri výbuchu delaboračnej haly VOP Nováky. Pri získavaní kontroly nad nebezpečnou situáciou riskovali vlastné zdravie a životy. „Sme nesmierne radi, že zložka, ktorej priamo nepodliehame, takto vysoko ocenila našu prácu. Úprimne si to vážime,“ povedal veliteľ hasičského tímu npor. Jozef Krausko.

ZACHRÁNILI TO NAJCENNEJŠIE

„Ľudia činu sú všade vďaka nás. Len ich nevidíme. Zo skromnosti o svojich činoch nerozprávajú. Zachrániť niekomu život a urobiť tak nezištne bez akýchkoľvek nárokov iba z jediného dôvodu – ľudskosti. To je jeden z najušľachtilejších skutkov, ktoré si môžeme želať,“ vyznal sa zakladateľ ankety Vojenský čin roka Miroslav Minár.

Medzi nominovanými v najemotívnejšej kategórii – Záchrana života – bol čatár Jaroslav Herman z 5. pluku

Vojenský pyrotechnik kpt. Ján Urban preberá ocenenie od genpor. Petra Gajdoša

špeciálneho určenia Žilina, ktorý počas poľného výcviku resuscitáciou zachránil topiaceho sa kolegu. Navrhnutí na ocenenie boli aj piati príslušníci mierovej misie UNFICYP – poručík Jozef Kruták, des. Peter Čech, rtn. Miroslav Mišlan, voj. 2. st. Ivan Kukuruc a voj. 2. st. Rastislav Pajtáš. Počas mobilného hliadkovania poskytli prvú pomoc dvom mužom zasiahnutým silnou explóziou a následným požiarom farmy ležiacej na kontrolovanej trase.

Najvyššie uznanie za obetavosť pri záchrane ľudského života ankety Vojenký čin roka 2007 získal nadrotmajster PhDr. Martin Nič. Ten v neskorých nočných hodinách 7. júla 2007 na vodnej nádrži Veľká Domaša spolu s bratom zachránil dvoch topiacich sa rybárov. Ocenenie odovzdal minister obrany Jaroslav Baška bratovi Mariánovi, pretože Martin sa nemohol pre plnenie úloh v zahraničnej misii UNFICYP na Cypre

slávnostného galavečera zúčastniť. „Je to pre nás oboch veľká pocta. V kútiku duše som v ocenenie síce dúfal, no som nesmierne a milo prekvapený,“ skromne prezradil Marián Nič.

„Chcem poďakovať predovšetkým všetkým nominovaným, nie iba tým, ktorí sa dostali do užšieho výberu. Najmä za to, že naozaj využili svoju odvahu a schopnosti a nezištne pomohli ľuďom v núdzi,“ vyjadril úprimnú vďaku v závere slávnostného večera minister J. Baška.

O príjemnú atmosféru podujatia a jeho dôstojný priebeh sa postarala moderátorka Alena Heribanová, speváci Anita Soul, Marcel Palonder a Zuzana Smatanová.

Vladislav VAVRINEC

Foto autor a **Peter DOVINA**

Nové dimenzie

Minister obrany SR Jaroslav Baška navštívil 10. apríla Bulharskú republiku. S rezortným kolegom Veselinom Bliznakovom prerokoval nové možnosti vzájomnej kooperácie medzi oboma ozbrojenými silami.

Ministri prediskutovali závery zo summitu v Bukurešti, prezentovali svoje stanoviská dotýkajúce sa pôsobenia vojakov oboch armád v zahraničných operáciách s dôrazom na operáciu KFOR v Kosove, vymenili si názory a skúsenosti na transformáciu a reštrukturalizáciu ozbrojených síl a načrtli možné cesty bilaterálnej spolupráce. „Napriek tomu, že spolupráca medzi Slovenskou republikou a Bulharskom nebola vo vojenskej oblasti doteraz príliš výrazná, stanovili sme kroky možnej vzájomnej pomoci a kooperácie. Niektoré z nich by sme mohli realizovať už v priebehu tohto roka,“ povedal na tlačovej konferencii minister J. Baška. „V oblasti rozvoja ozbrojených síl sme sa zhodli v tom, že treba budovať predovšetkým expedičné sily, ktoré sú rýchlo nasaditeľné a udržateľné. Konkrétnu spoluprácu medzi našimi ozbrojenými silami vidíme aj v oblasti výcviku. V bulharskom rozľahlom vojenskom výcvikovom priestore

Slovenská zástava

Od 4. rotácie kontingentu Poľnej nemocnice a chemickej jednotky Armády Českej republiky v Kábule pôsobi medzi zdravotníkmi sedem slovenských kolegov. Mnohí z nich v minulých rokoch pôsobili v misiách OSN a NATO. Medzi slovenskými kolegami pracuje aj podplukovník MUDr. Ján Berec.

Vždy je zaujímavé porovnať rozdiely medzi prácou v mierovom živote a v poľných podmienkach. Môžete ich priblížiť?

Doma pracujem v Poľnej zdravotníckej jednotke v Liptovskom Mikuláši, ktorá je súčasťou Vojenskej nemocnice Veliteľstva vojenského zdravotníctva v Ružomberku. Pôsobím aj na Klinike úrazovej chirurgie vo Fakultnej nemocnici v Bratislave.

Poľné podmienky sú špecifické. Spektrum diagnóz je odlišné. Na rozdiel od športových a dopravných úrazov u nás doma, v Kábule je veľa pacientov so strelnými a črepinovými poraneniami. Intenzívnejšie si uvedomujem aj dôležitosť plynulého zásobovania, najmä v prípadoch hromadného príjmu ranených a chorých. Lekár nemôže podávať kvalitné výkony bez potrebného materiálu, elektrickej energie, vody a ostatných, na prvý pohľad nepodstatných vecí, ktoré doma takmer nevnímame.

spolupráce

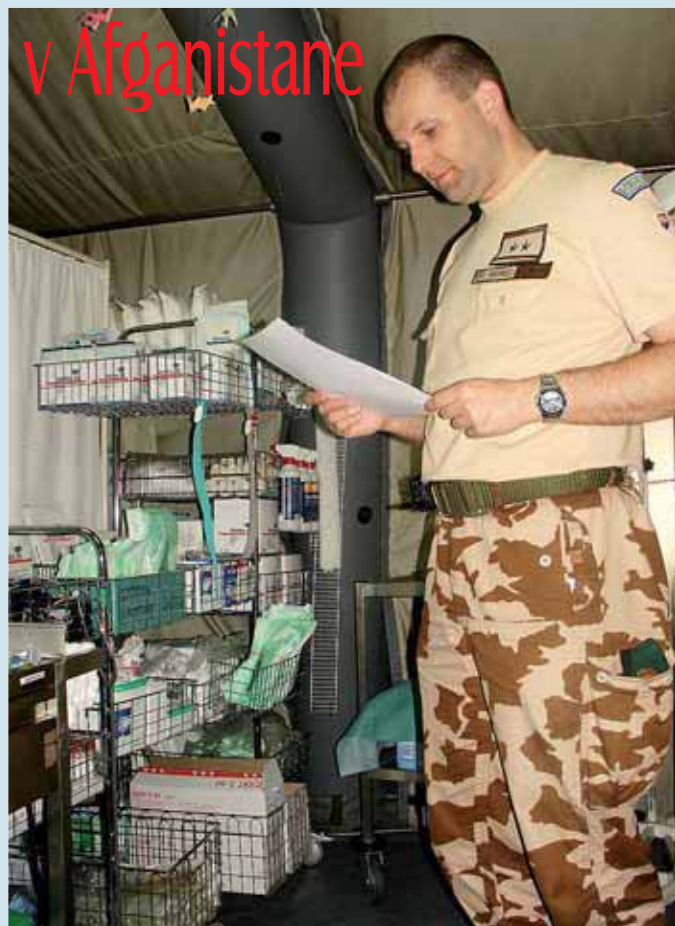
Šabla by sme mohli cvičiť napríklad reálnu strelbu s naším systémom protivzdušnej obrany S-300," dodal Jaroslav Baška. Ministri sa zhodli aj na ďalších formách spolupráce. Pôjde o vzájomnú výmenu skúseností špecialistov v oblasti likvidácie a delabóracie munície, či možnosť reálneho vzdelávania bulharských dôstojníkov v rámci kurzu ISOC (International Staff Officers Course – Medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov) v Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši. Porovnali tiež otázky sociálneho zabezpečenia príslušníkov rezortov obrany. Ministri sa dohodli na výmene rekreácií pre zamestnancov a vojakov oboch ozbrojených síl. Šéfovia silových rezortov prediskutovali aj svoje stanoviská týkajúce sa pôsobenia vojakov v misii KFOR. Jaroslav Baška: „V otázke Kosova máme rovnaké názory. Je to prioritou oboch krajín. Informoval som ministra Bliznakova o zotrvaní slovenských jednotiek v tejto operácii.“ Ministri potvrdili posilnenie svojich jednotiek v Afganistane. „Slovenská republika si svoj záväzok vyplývajúci z partnerstva a členstva v NATO plne uvedomuje. Misia ISAF je prioritnou pre Severoatlantickú alianciu, takže budeme počty vojakov v Afganistane zvyšovať," zdôraznil J. Baška.

Minister obrany bulharskej armády počas oficiálnej návštevy vyznamenal vojenského pridelenca obrany Slovenskej republiky pre Bulharsko najvyšším vyznamenaním, ktoré môže bulharský minister udeliť. Medailu ministra obrany 1. stupňa si z rúk V. Bliznakova prevzal za mimoriadne zásluhy o rozvoj spolupráce vo vojenskej oblasti medzi Bulharskom a Slovenskou republikou a pri príležitosti ukončenia svojho pôsobenia v tejto funkcii podplukovník

Ľuboš Salák. Po štyroch rokoch ho od 1. mája 2008 na poste vojenského pridelenca vystrieda plukovník Jozef Struhár. Počas návštevy sa minister Jaroslav Baška stretol aj s podpredsedom bulharského parlamentu Lubenom Kornezovom a navštívil najstaršiu vojenskú vysokú školu v Bulharsku – Akadémiu Georgija Stoykova Rakovského.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Ako sa vám spolupracuje s českými kolegami? Aké máte podmienky na prácu?

Sme dobrá a súdržná parta ľudí. S mnohými sme sa poznali ešte zo štúdií na Vojenskej lekárskej akadémii J. E. P. v Hradci Králové (dnes Fakulta vojenského zdravotníctva Univerzity obrany pozn. autora) začiatkom deväťdesiatych rokov. Snažil som sa vyberať členov tímu tak, aby sme boli po odbornej a ľudskej stránke čo najviac zohraní. Česká strana nám maximálne vychádza v ústrety. Ako handicap voči českým kolegom môžeme vnímať obmedzenú komunikáciu s rodinami. Kým Česi môžu telefonovať domov zdarma neobmedzene dlho, nám naše predpisy povolia 30 minút volania mesačne zdarma, takže keď potrebujeme udržať kontakt s rodinami častejšie, používame vlastné mobilné telefóny. V spolupráci s našim

slovenským Centrom riadenia operácií a veliteľom slovenskej zdravotníckej služby však už tento problém riešime.

Ako sa vyrovnáva vaša rodina s odlúčením a vašim pôsobením v tejto rizikovej oblasti?

Základňa na kábulskom letisku je veľmi dobre strážená, ale dlhodobým odlúčením rodina samozrejme veľmi trpí. Mám dva a pol ročnú dcéru a manželka je doma sama. A vzhľadom na vzdialenosť im nemôžem pomôcť vtedy, keď niečo potrebujú.

Ako si predstavujete svoju ďalšiu kariéru? Ako využije slovenský tím získané skúsenosti?

Po návrate domov hodlám pokračovať v odbornej i vojenskej kariére a pracovať na sebe. Skúsenosti a prehľad o každodenných problémoch a úskaliach chodu poľnej nemocnice možno už v budúcom roku využijeme vo vlastnej samostatnej slovenskej poľnej nemocnici.

pplk. doc. MUDr. Jan ÖSTERREICHER, PhD.

tlačový a informačný dôstojník poľnej nemocnice a chemickej jednotky AČR v silách ISAF v Afganistane

Smutný príbeh statočného muža

Druhý ročník slávnostného Večera záchranárov sa niesol 27. apríla v bratislavskom Parku kultúry a oddychu aj v znamení ozveny na vlašajšiu tragickú explóziu delaboračnej haly v nováckom Vojenskom opravárenskom podniku.

Minister Róbert Kaliňák a štátny tajomník Vladimír Čechot z ministerstva vnútra, minister zdravotníctva Ivan Valentovič, prezident policajného zboru generál Ján Packa aj zástupcovia generality ozbrojených síl Martin Babjak a Pavol Maslík spolu s ďalšími vzácnymi hosťami aplaudovali statočnosti, ľudskosti a odvahe.

ZÁCHRANÁRSKE KRÍŽE

Podujatie, na ktorom bývajú udeľované Zlaté záchrannárske kríže a čestné uznania, je akoby „bratrancom“ nášho Vojenského činu roka. Oceňovaná je pritom nielen pomoc nad rámec služobných povinností, ale aj pozoruhodné profesionálne výkony počas bežnej služobnej činnosti. Už 9 rokov v Čechách a teraz druhý rok na Slovensku, stojí za organizáciou Večera záchranárov najmä redakcia časopisu Rescue Report.

Zlatý záchrannársky kríž v kategórii kolektívy profesionálov získali požiarnici, zdravotníci a policajti, ktorí sa v prvom slede a priamo na mieste podieľali na eliminácii následkov výbuchu vo VOP Nováky. Čestné uznanie v tejto kategórii získala Nemocnica s poliklinikou v Bojniciach profesionálov za záchranu zamestnancov tohto podniku, teda aj našich kolegov. Nezabudnime, zakladateľom VOP Nováky je náš rezort obrany.

V NOVÁCKOM PEKLE

V súvislosti s Novákmi bola udelená ešte jedna cena. Čestné uznanie v kategórii záchranárov – laikov získal Peter Mikula (na fotografii vľavo). Udelili mu ho za obetavú pomoc pri záchrane životov a následnú skvelú pomoc profesionálnym záchranárom po tragickom výbuchu. Bolo to takto:

„Po dvoch desaťročiach zamestnania v Nováckych chemických závodoch a siedmych rokoch práce na správe budov u vojakov v Čereňanoch ma zobrali za brigádnika vo VOP. Tu som pracoval druhý rok,“ spomenie rozvážny muž. „Keď zadunel prvý výbuch, pracoval som práve na delaborácii protitankových mín. Odrazu bol všade prach a aj mňa premkol veľký strach. Plazil som sa v hale pomedzi sutiny, keď ma druhý výbuch vyvrátil vnútri už neexistujúcich vchodových dverí. Utekal som cez dvor plný dolámaného polystyrénu smerom k šatniam. Keď zahrmelo tretí raz, kusmi polystyrénu som si zakryl hlavu. Všade okolo padali trosky striech a kusy betónu.“

Otrasený a doudieraný Peter Mikula začul ľudský hlas volajúci o pomoc. Neutekal preč, ale vrátil sa do „pekla“. „V tom prachu som zbadal postavu šťasti privolenú múrom. Bola to moja kolegyňa. Pomohol som jej vyhrabať sa zo sutín. Snažili sme sa dostať k umývárni. Krv z hlbokej rany na hlave jej tiekla dole tvárou a miešala sa s prachom. Umyváreň už neexistovala. Z potrubia spomedzi rozvalín však striekal prúd vody...“ Keď pán Mikula pomohol kolegyňu, ani potom neutekal do bezpečia. Snažil sa nájsť ďalších spolupracovníkov. „Podľa vzdychov sme našli ťažko

zraneného muža. Snažili sme sa mu pomôcť, no nešlo to. Bol privolený debnami. Keď som mu odhrabal nohy, v stehne mal zarazený kus dosky. Ratovať ho bez pomoci iných nebolo možné.“ Pán Mikula sa s kolegynou snažili kráčať v šere prachu a horiacich požiarov pomedzi zrúcaninami podniku. Narazili na prvú hliadku prievádzskych hasičov. Peter Mikula sa otočil a išiel s nimi naspäť. Samozrejme, najskôr ich zaviedol k zakliesnenému mužovi. Ťažko zranený Marek Prostinák bol ešte pri vedomí. Dvaja hasiči ho odnášali na nosidlách do bezpečia. P. Mikula si od toho o ktorom si myslel, že je veliteľ, vypýtal sprievod troch hasičov. Nie, on im nevidel na hodnosti, ani do tváre. Veď hasiči mali prilby, ochranné odevy a dýchacie prístroje – a on mal na sebe len montérky a dotrhanú košeľu. „S hasičmi sme prehľadávali bočné vchody. Miesta, kde by ešte mohli byť ľudia. Našli sme kolegu, bol však už bohužiaľ mŕtv. Obišli sme budovu objektu A z druhej strany. Akoby prikrčenú a opretú o dopravníkový pás sme zbadali ďalšiu kolegyňu. Ruky jej ostali tak, ako si chránila hlavu. Bolo to strašné – ani ona už nežila,“ hovorí s pohnutým hlasom o najstrašnejších okamihoch svojho života pán Mikula. Dodá, že ešte dlhé minúty sa s hasičmi snažil prehľadávať sutiny. Až keď prichádzali ďalšie

posily a záchrannárske tímy sa začali v priestore orientovať, odišiel smerom k zrútenej šatni. Zo svojej akoby zázrakom nezdemolovanej skrinky si vybral zopár osobných vecí, aby sa sem už nikdy nevrátil.

OZVENY KRUTÉHO DŇA

Obrovské psychické vypätie a dlho doznievajúca trauma sa na pánovi Mikulovi tvrdo podpísali. „Moji kolegovia zomreli, musel som venovať čas vyšetrovateľom, podnik neexistoval, o výbuchu boli stále plné médiá... Nie, nedalo sa to vydržať...“ dodá statočný muž. Otvorene prizná, že následkom duševného vypätia sa trikrát psychicky zrútil, trpel stratou krátkodobej pamäti a bol hospitalizovaný na psychiatrii.

Brigádnická zmluva vo VOP sa mu skončila vlni v decembri. Snaživý otec dvoch dospelých detí a jedného budúceho maturanta, ostal bez práce. „Do zamestnania som sa mohol vrátiť v novembri. Na nového riaditeľa podniku nemôžem povedať nič negatívne. Poznal moju situáciu, ponúkol mi nenáročnejšiu prácu – ale nedalo sa. Už som sa tam nedokázal vrátiť. Po korektnej výpovedi dohodou mi dali aspoň dvojmesačné odstupné. Následne som požiadal o predčasný dôchodok.“

Nie, Petrovi Mikulovi sa k jeho oceneniu v rámci podujatia Záchranársky kríž nedá blahoželáť, nie je tu dôvod na štipku radosti. Dá sa mu len vysloviť uznanie a hlboký obdiv. Vedia to aj prievádzskí hasiči, ktorí ho na podujatie do Bratislavy priviezli, a pre ktorých sa stal priateľom.

Úcta – aj príspevok

V prítomnosti štátneho tajomníka MO SR Daniela Duchoňa a veľvyslanca Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku Michaela Robertsa 24. apríla na pôde ministerstva obrany už trinásty raz vyplátili príspevky vojnovým veteránom zo Slovenska, ktorí bojovali o slobodu Veľkej Británie, ako aj ich vdovám.

Stretnutie veteránov s predstaviteľmi rezortu obrany a britskej ambasády malo aj širší rozmer, ktorý charakterizuje vďaka za ich statočnosť počas vojny, ale aj neskôr po roku 1948, keď bola veľká časť z príslušníkov západného odboja vtedajším režimom perzekvovaná.

MORÁLNE UZNANIE

„Nasadenie slovenských a českých vojakov v rámci francúzskej a britskej armády počas druhej svetovej vojny malo veľký význam pre obnovu Československa a bolo nenahraditeľným počinom protifašistického odboja v rokoch 1939 až 1945,“ povedal štátny tajomník Daniel Duchoňa. Pokračoval, že ministerstvo obrany si je vedomé, aký význam majú vojnoví hrdinovia pre súčasnosť a pre budovanie bojových tradícií našej mladej armády. Aj preto je pomenovaná 3. letecká základňa v Prešove po generálplukovníkovi Jánovi Ambrušovi, ktorý bol veliteľom 312. stíhacej perute v rámci britskej RAF.

„Približne 5 000 členov čs. ozbrojených síl putovalo do Veľkej Británie, aby bojovalo po boku britských oddielov s odvahou, odhodlaním, pomáhajúc brániť svoju krajinu na zemi a vo vzduchu. Všetci do jedného sú v našich myšlienkach. Nikdy nezabudneme na ich obeť,“ zdôraznil pred približne štyrmi desiatkami veteránov a vdovách po bojovníkoch o Britániu britský veľvyslanec Michael Roberts.

Generálmajor v. v. Anton Petrák (na fotografii s veľvyslancom) za prítomné štyri desiatky bojovníkov o Britániu a vdov po svojich spolubojovníkoch spo-

menul aj smutné chvíle po návrate zo západného frontu do starej vlasti: „Naša bojová činnosť a ideály boli hanobené, naša láska a vlastenectvo boli zneuctievane, naše odhodlanie položiť život za lepši zajtrajšok bolo zabudnuté.“ Pred podakovaním sa britskej strane a slovenskému ministerstvu obrany ešte zdôraznil: „Slovenskí vojaci v čs. zahraničnej armáde písali svojim odhodlaním krásnu históriu, ku ktorej sa môžu vždy s hrdosťou vracať.“

DARY OD VĎAČNÝCH VĎAČNÝM

Veľká Británie je jedinou zahraničnou krajinou, ktorá vypláca našim veteránom zo západného odboja aj finančný príspevok, preto sme sa veľvyslanca Michaela Robertsa spýtali, z akých zdrojov pochádza. Povedal nám, že z neštátnych fondov – Britského vojenského dobročinného fondu a Dobročinného fondu Kráľovského vojenského letectva. Ďalej vysvetlil: „Tie peniaze, to nie sú vládne peniaze, nie sú to financie ministerstva obrany, sú to dary od jednotlivcov, dobrovoľníkov, od obyčajných ľudí v Británii. Vieme, že mnohí, ktorí cez vojnu v Británii bojovali, sú dnes starí. Mnohí z nich už nežijú, napriek tomu majú rodiny, ktoré majú ťažkosti prežiť dôstojne.

Preto im ľudia z Británie pomáhajú. Mnohí obyvatelia našej krajiny cítia potrebu pomáhať a cítia potrebu povedať ďakujem ľuďom, ktorí nám pomohli v 2. svetovej vojne. Sú rôzne podujatia, na ktorých sa organizujú zbierky, existuje kampaň, ktorá vyzýva ľudí, aby prispeli. Myslím si, že tento fond funguje veľmi efektívne. Dá sa mu zbierať a dávať dokopy pomerne veľkú sumu peňazí, ktoré darujeme všetkým, ktorí v čase vojny pomohli a to nielen na Slovensku. Som si istý, že je to správna vec.“

Áno, je to skvelý a dôstojný počín. Pravdaže, čitatelia si teraz nepochybne položia otázku, aký veľký ročný príspevok je. Nie, nebolo by korektné ho konkretizovať. So súhlasom britskej strany aspoň tolko, že presahuje mesačný zárobok v našom národnom hospodárstve. Má zároveň obrovskú morálnu váhu. O to viac, že bývalý režim na našom území bol k týmto ľuďom viac ako nevďačný. O mnohých osudoch sme už v Obrane písali. Je však ešte dosť tých, ktoré čakajú na zdokumentovanie. Napríklad ako ten, ktorý sa po tejto slávnosti snažila v krátkosti porozprávať štátnemu tajomníkovi Danielovi Duchoňovi pani Margita Bočková z Komárna (na fotografii). Bol o jej manželovi, ktorý šesť rokov bojoval. Zranili ho v legendárnej bitke o Tobruk. V Británii pôsobil v protiletadlovej obrane. Doma po roku 1948 rozhodli o jeho násilnom vystavovaní z vlastného domu na vidiecky hospodársky dvor s bilagom nepriateľa štátu. Aj pani Viola Fischerová z Lučenca by vedela spomínať. Ona sama len zázrakom prežila 15 mesiacov v koncentračnom tábore Osvienčim, kde zahynula celá rodina jej budúceho manžela. Jej manžel Juraj Fischer pôsobil v čs. jednotkách na západnom fronte a v Británii od roku 1939. Stal sa veliteľom tanku 1. československej samostatnej obrnenej brigády (jeho vodič tanku bol otec populárneho speváka Šimon Žbirka – pozn. red). Po vojne sa ujal rodinného železniarstva. V roku 1948 mu ho znárodnilo a v roku 1952 ho uväznili v Jáchymove...

Dvojstranu pripravil **Pavol VITKO**

Vojenská technika za Dunajom

Pod záštitou ministra obrany SR Jaroslava Bašku a organizačným vedením národného riaditeľa pre vyzbrojovanie Stanislava Szaba sa v posledných troch aprílových dňoch uskutočnil v bratislavskej Inchebe druhý ročník Medzinárodného veľtrhu obrannej techniky IDEB. Počtom účastníkov a zahraničných partnerov sa zaradil medzi najväčšie podujatia svojho druhu v Európe.

Na ploche 32 000 m² prezentovalo desiatky vojenskej a bezpečnostnej techniky a technológií spolu 265 vystavovateľov z dvadsiatich šiestich krajín. Zo zahraničia pritom pricestovalo až 195 vystavovateľov.

Na slávnostnom otvorení výstavy sa zúčastnil prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, podpredseda vlády a minister vnútra Róbert Kaliňák, predseda výboru pre obranu a bezpečnosť Rudolf Pučík, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, členovia diplomatických zborov akreditovaných v SR, delegácie z Maďarska, Francúzska, Rakúska a Ukrajiny a príslušníci ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR. Z Českej republiky, pricestovala delegácia vedená námestníkom ministerky obrany pre vyzbrojovanie

Jaroslavom Kopřivom a náčelníkom Generálneho štábu Armády ČR generálporučíkom Vlastimilom Píckom. V priebehu dňa na veľtrh zavítal aj predseda vlády Róbert Fico.

„Slovenská republika v súlade s obrannou stratégiou a záväzkami v rámci európskych a euroatlantických štruktúr pokračuje v budovaní svojich ozbrojených síl,“ zdôraznil minister obrany Jaroslav Baška. „Moderná výzbroj a vojenská technika je jedným z rozhodujúcich pilierov rozvoja spôsobilostí našich ozbrojených síl. Naše efektívne zapojenie do úloh v rámci NATO nás núti zamýšľať sa nad otázkami, ktoré sa s vojenskou technikou a ozbrojenými silami priamo spájajú. Cestu ako dospieť k žiadanej modernizácii v rámci výstroja a techniky by nám mali ukázať aj podujatia, akým je aj tohtoročná výstava obrannej a bezpečnostnej techniky IDEB 2008,“ povedal minister J. Baška. Ďalej vyzdvihol, že všeobecným trendom v oblasti výskumu a vývoja vojenskej techniky je tendencia, aby čo najviac najťažšej a najnebezpečnejšej vojenskej práce dokázala obstaráť technika, v ktorej nie je nutná priama ľudská obsluha. Zámerom armád je tiež čo najväčšie odbremenenie vojaka a poskytnutie mu čo najlepšej ochrany v boji.

AKČNÝ ÚVOD

O atraktívny začiatok sa postarali príslušníci jednotlivých druhov vojsk Ozbrojených síl SR svojimi dynamickými ukázkami. Ako prvý sa svojim preletom predstavil roj vrtulníkov Mi-24 z prešovskej leteckej základne. Nasledovali dopravné lietadlá L-410 z dopravného krídla Kuchyňa a podzvukové cvičné bojové lietadlá L-39 z Leteckej základne Sliač. Ukážku vzdušných síl uzavrel roj stíhacích bojových lietadiel MiG-29 z rovnakej základne. Výsadok z vrtulníka Mi-24 a dopad na presnosť z výšky približne 1 300 m predviedli prieskumníci z 5. pluku špeciálneho určenia Žilina. Novinkou veľtrhu bol aj nový multifunkčný polygón vyprojektovaný špecialistami z Ozbrojených síl SR a odborníkmi z Univerzity obrany Brno. Svoje schopnosti na ňom predviedol odminovací komplet Božena 4. Zaujímavosťou je, že tento systém pôsobí v štátoch ako napríklad Albánsko, Afganistan, Bosna a Hercegovina, Francúzsko, Holandsko, Česká republika či Japonsko. Ziskal tiež ocenenie strojársky výrobok roku 2006. Jeho vyšší rad – Božena 5 sa v súčasnosti používa v rámci NATO okrem Slovenska aj v Poľsku a Škandinávii. Do svojej výzbroje ho zaviedli aj napríklad armády Kolumbie či Kene.

Dynamickým zdolávaním prekážok polygónu zaujalo obrnené vozidlo Aligator 4x4 v modifikácii RCHBO. Jazdné vlastnosti prezentoval aj obrnený kolesový transportér TATRAPAN tímu EOD Nováky a zahanbiť sa nedal ani protiletadlový raketový komplet S-300 z nitrianskej protiletadlovej brigády. Tento sa zúčastnil aj na zahraničnom cvičení TRIAL HAMMER 2005 vo Francúzsku, kde naše obsluhy preukázali vynikajúcu bojovú pripravenosť. Ukážku svojej činnosti pri dekontaminácii vojenskej techniky prezentovali príslušníci Práporu RCHBO z Rožňavy. Divákovi sa predviedol aj hákový nakladač kontajnerov ISO 1C Tatra 815 MULTILIFT a stranový nakladač STEELBRO zo Spoločnej logistickej podpornej skupiny Hlohovec. Modularizácia a kontajnerizácia výstroja a výzbroje je v logistických vojskách celosvetovým trendom. Zavedenie týchto typov techniky umožňuje Ozbrojeným silám SR spolupracovať v zahraničných operáciách aj s armádami iných štátov.

Nechýbali ani divácky atraktívne ukážky boja v zastavanej oblasti, prepád domu a zadržanie nepriateľa v podaní chlapcov z 12. mpr Nitra. Vojenský policajt predviedli reguláciu a vytlačenie agresívneho davu a zadržanie páchatela unikajúceho vo vozidle.

LEN TO NAJLEPŠIE

Množstvo a druhy vystavovaných exponátov zodpovedali procesu modernizácie slovenských ozbrojených síl. Zaujímavé ale neboli iba pre OS SR, ale aj pre zahraničných vojenských špecialistov, ako aj policajné a bezpečnostné zložky. Hlavný dôraz tohtoročnej výstavy bol zameraný predovšetkým na výbavu a výstroj vojaka v extrémnych bojových a klimatických podmienkach, komunikačné a ochranné prostriedky, rádiolokačnú techniku, kamerové zabezpečovacie systémy, systémy velenia a riadenia palby, protiletadlové systémy a rôznu bojovú, automobilovú a logistickú techniku.

Diváci si v priestoroch výstavniska mohli prezrieť množstvo toho najlepšieho, čo vystavujúce firmy ponúkali. Pozornosti neušli napríklad vode a prachu odolné notebooky či taktický terminál pre použitie v armáde MTTX65D a vojenské servery MTTX1G a MTTX600. Predstavujú skupinu špeciálnych počítačov s rozšíreným teplotným rozsahom. Použiteľné sú v prostredí s teplotami od -40°C až do +80°C. Pre svoju robustnú konštrukciu, odolnosť voči otrasom, vibráciám, vlhkosti i prachu sú ideálne pre použitie v náročných terénnych a klimatických podmienkach. Medzi komunikačnými prostriedkami bola ďalšou novinkou napríklad mobilná EPM viacpásmová rádiová stanica RF 13250 od spoločnosti DICOM zo skupiny MESIT Uherské Hradište. Toto zariadenie je charakteristické zvýšenou odolnosťou voči rádioelektronickému boju. Osobná rádiová stanica PR 20 je zasa určená pre hlasovú a dátovú komunikáciu v členitom teréne a budovách pre operačné skupiny do 30 osôb.

Kolegovia z českej armády sa prezentovali pancierovým terénnym stredným automobilom Tatra 810-V-P, trénažerom protiletadlového prenosného kompletu RBS-70 a prevozným poľným chemickým laboratóriom – rádiometrickou časťou PPCHL-AL 2. Vo výzbroji Armády ČR je úspešne zavedený aj ďalší z exponátov – súprava chemického pozorovateľa SCHK, obsahujúca okrem iného aj nový chemický preukazník CHP-5.

Poľská firma PAG predstavila zaujímavý automobil – Mobilné centrum monitoringu v ktorom sú použité technológie špičkových výrobcov na sledovanie a tvorbu záznamov o udalostiach a osobách. Zariadenie umožňuje spracovanie obrazu, bezdrôtový prenos signálu pomocou vysokofrekvenčných spojov a GPRS. Nechýbajú ani termovízne kamery a smerové mikrofóny.

DOMÁCI NEZAOSTÁVALI

„Dlhodobým cieľom v rozvoji spôsobilostí OS SR je ich transformácia na malé, ale vysoko kvalitné, primerane vyzbrojené a veľmi dobre vycvičené ozbrojené sily, kompatibilné s armádami členských štátov Severoatlantickej aliancie a Európskej únie,“ pripomenul šéf rezortu obrany Jaroslav Baška. Dodal: „Princíp kolektívnej obrany a účasť v spoločných operáciách krízového manažmentu, otvorený prístup k obranným technológiám a požiadavkám interoperability vygenerovali nové požiadavky na výzbroj a vojenskú techniku. Je to výzva nielen pre ozbrojené sily,

ale aj pre samotný obranný priemysel. Združenie obranného priemyslu SR je pre Ministerstvo obrany SR hlavným partnerom, ktorý zastrešuje záujem nielen svojich členov, ale v súlade so svojou stratégiou aj záujem ostatných slovenských subjektov podieľajúcich sa na dodávkach pre ministerstvo obrany. A to od výskumu až po ekologickú likvidáciu vyradenej výzbroje a techniky.“ Spomedzi vystavovaných slovenských výrobkov minister upozornil hlavne na odmínovací komplet Božena, samohybnú kanónovú húfnicu Zuzana, obrnené vozidlo Tatrapan, diaľkový chemický analyzátor DIAL a ďalšie, ktoré vynikajúco slúžia našim vojakom ako doma, tak aj v zahraničí.

Počas prvých pätnástich rokov samostatného Slovenska bolo do ozbrojených síl zavedených viac ako 220 typov výzbroje, techniky a materiálu. Na výstave predstavil rezort obrany spomedzi noviniek aj najväčší projekt realizovaný v histórii slovenských ozbrojených síl – mobilný komunikačný informačný systém MOKYS. Návštevníkov zaujal aj ekologicky zaujímavý projekt hybridného pohonu bojového vozidla pechoty či už ukončený program raketometu RM-70, ktorý sa práve dostáva do výzbroje slovenských ozbrojených síl a v plnej

miere by mal byť zavedený v najbližších mesiacoch. Slovenský výrobca OBUV-ŠPECIÁL predstavil ako novinku obuv do sťažených klimatických podmienok. Určená je hlavne pre jednotky pohybujúce sa v ťažkých púštnych podmienkach. Predviedol tiež obuv do extrémnej zimy s najnovšími termoizolačnými materiálmi.

VÝMENA ODBORNÝCH SKÚSENOSTÍ

Počas Medzinárodného veľtrhu obrannej techniky IDEB 2008 sa konalo niekoľko odborných konferencií. Medzi najvýznamnejšie patrilo stretnutie národných riaditeľov pre vyzbrojovanie z krajín V4. Súčasťou odborného programu bola aj medzinárodná konferencia Bezpečne spolu II. – Informačné a komunikačné technológie v procese budovania bezpečnej Európy, ktorú pripravila AFCEA (Armed Forces Communication and Electronic Association) v spolupráci s Akadémiou ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Trenčianska univerzita a Univerzita obrany Brno pripravili medzinárodnú

vedecko-technickú konferenciu Špeciálna technika 2008 a Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality pripravil seminár na tému Obranná štandardizácia, kodifikácia štátne overovanie kvality výrobkov a služieb na účely obrany v SR.

Osobitné miesto v programe mala konferencia Ofsety na Slovensku – budúcnosť spolupráce obranného a bezpečnostného priemyslu. „Ofsety sú jedným z nástrojov, kedy môže slovenský obranný priemysel spolupracovať s dodávateľmi zo zahraničia pri dodávkach výzbroje a výstroja pre Ozbrojené sily SR. Od ofsetových programov si sľubujeme, že zahraničné spoločnosti budú nútené, samozrejme na báze spolupráce, kooperovať s našimi slovenskými podnikmi z obranného priemyslu,“ vysvetlil minister J. Baška. Potvrdil tiež, že rezort obrany plánuje v budúcnosti niekoľko projektov. Ofsetové programy chce využiť už napríklad pri obstarávaní taktických dopravných lietadiel. Ďalšie tendre by sa mali týkať obstarávania 3D

radarov, kolesových transportérov, malých terénnych automobilov a ďalšej vojenskej techniky.

„Rok 2008 by mal byť rokom modernizácie Ozbrojených síl SR. Vo februári sme už v tejto oblasti urobili prvý krok, keď sme na Leteckej základni Sliač prevzali do výzbroje dvanásť kusov modernizovaných stíhacích bojových lietadiel MiG-29. Nezabúdame ale ani na samotného pešiaka. Konkrétne jeho výstroj. V súčasnosti dokončujeme zmluvu na nákup nosného modulárneho systému pre vojaka. Výbava jednotlivca by už mala byť v synergii s kamuflovanými lietadlami v takzvanej digitálnej potlačí. Táto by sa mala v budúcnosti stať novou kamuflážnou potlačou pre celé Ozbrojené sily SR,“ dodal minister obrany Jaroslav Baška.

(ďalšie informácie o IDEB-e v budúcom čísle)

Vladislav VAVRINEC

Foto autor, Pavol VITKO, Miroslav BARIČ

Fakulta špeciálnej techniky Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne v spolupráci s fakultou vojenských technológií Univerzity obrany Brno a Úradom pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality v Trenčíne zorganizovala 2. ročník medzinárodnej vedecko-technickej konferencie Špeciálna technika.

Uskutočnila sa 29 apríla v rámci výstavy IDEB 2008 na výstavisku Incheba v Bratislave pod záštitou ministra obrany Jaroslava Bašku. Na konferencii sa zúčastnil štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, ktorý vo svojom vystúpení zdôraznil význam zapojenia Slovenska do trendov v NATO v oblasti špeciálnej techniky a vyzbrojovania, prezident Zväzu strojárskoho priemyslu SR Milan Cagala, prorektor Trenčianskej univerzity A. Dubčeka prof. Ing. Ivan Kenppo, DrSc., dekan Univerzity obrany Brno prof. Ing. Zdeněk Vintr, CSc. a ďalší hostia z rezortu obrany, vysokých škôl, ako aj výskumných a výrobných organizácií.

Cieľom konferencie, na ktorej sa zúčastnilo 150 odborníkov zo Slovenska a Českej republiky boli smery ďalšieho orientovania vývoja špeciálnej techniky z pohľadu súčasného vedeckého poznania. Problematika špeciálnej techniky bola rozdelená do 4 sekcií. Na konferencii bol verejnosti predstavený telekomunikačný a informačný systém MOKYS, ale aj systém predpokladaného vývoja zariadenia na hasenie a likvidáciu lesných požiarov a požiarov v zložitých terénoch.

Doc. Ing. Peter LIPTÁK, PhD.

GRAND PRIX IDEB 2008 získal MOKYS

„Kým existoval útvar v Novom Meste nad Váhom, tiež sa zapájal do organizácie a keďže som bola do týchto procesov úzko zainteresovaná, samozrejme, že som za svoj útvar aj strieľala. Keď prišli deti, už nebolo toľko času na tréning a začala som to trochu zanedbávať. Dalo by sa povedať, že tú zbierku diplomov a medailí mám aj vďaka manželovi, zapálenému strelcovi, ktorému sa občas podarilo dostať ma na palebnú čiaru.“

Strelba zo vzduchovej pušky a malokalibrovky si vyžaduje množstvo času a financií. Nie je jednoduché pestovať tento šport bez podpory zvonku. Strelci bez potrebného vybavenia veľmi ťažko dosiahnu vynikajúce výsledky. Výstroj zahŕňa strelecký kabát, nohavice, rukavice, topánky a pušku. Pevne vystužené oblečenie udržiava človeka v pevnom postoji a pomáha mu nezakolísť rukou ani telom. Kabát drží aj váhu pušky, ktorá váži v závislosti od typu štyri až šesť kilogramov. Držať ju a vystreliť 40 súťažných rán, plus 10-15 nástrelných rán, je silná záťaž najmä na chrbát. Strieľa sa zo vzdialenosti desať metrov, do terčikov s priemerom 4,5 cm, pričom desiatka je bodka v strede terča s priemerom pol milimetra. Na dosiahnutie desiatich bodov stačí, keď diabolka desiatku aspoň „lízne“. Rovnako ako dobrá výstroj a pevná ruka je dôležitá aj psychika. Nie je problém strelieť desiatku, problém je strelieť ju 40 krát po sebe v časovom limite.

Päť majstrovstiev – päť najvyšších titulov

Aj bez tréningu získava tituly majsterka Ozbrojených síl SR v strelbe zo vzduchovej pušky jeden za druhým. Mimoriadne talentovaná strelkyňa **Slavomíra Smetanová**, rotmajsterka na funkcii starší pomocník skupiny plánovania na oddelení logistiky – skladník národného odievania, pracujúca pre Veliteľstvo spoločnej logistickej podpornej skupiny Hlohovec.

Do vojenského chlebička zahryzla v roku 1990, v septembri tohto roku završí 18. rok v uniforme slovenských ozbrojených síl. Ešte ako mladé dievča sa po maturite na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Michalovciach rozhodla pre pokračovanie v štúdiu na vojenskej škole. „Zaujímalo ma, čo chlapi na vojne robia, prečo sa stále sťažujú a prečo nechcú chodiť na základnú vojenskú službu. Čo je tam pre nich také hrozné. Nepríchádzala som so žiadnymi očakávaniami, bola som proste zvedavá.“ V jej rozhodnutí ju podporili aj doma, Slávka si dodnes pamätá výrok svojej mamy, keď jej oznámila, že chce slúžiť v armáde: „Mama povedala, že síce nemá syna, lebo sme dve sestry, ale na prísahu pôjde. Tak som dostala rodičovské požehnanie ísť touto cestou.“

STRIEĽA OD MLADA

Jej cieľom sa stala Vysoká vojenská letecká škola v Košiciach. Tu však narazila na prekážku, ktorú spoznalo mnoho žien, pokúšajúcich sa vtedy dostať bližšie k letectvu – v roku, keď maturovali, škola ročník pre ženy neotvárala. Na vtedajšej okresnej vojenskej správe jej ponúkli na výber vojenskú vysokú školu v Brne alebo ročný praporečský kurz pre ženy v Novom Meste nad Váhom v odbore Spojár. „Strojárny a hlavne rysovania som mala po strednej škole dosť. Možno to bude znief trochu zábavne, ale na spojárine

ma zaujala morzeovka, preto som si vybrala Nové Mesto.“ Už na strednej škole pričuchla k strelbe zo vzduchovky. „Súťažiť som začala v druhom ročníku strednej školy, reprezentovala som ju v okresných a krajských súťažiach a robila som aj biatlon.“

V strelbe pokračovala aj na praporečkej škole. „V tomto období som prešla z pušky na pištoľ. Zlákala ma jednoduchšia výstroj pištoľiarov v porovnaní so strelcami z pušiek. Nakoniec som sa vrátila späť k vzduchovke. Chýbala mi pažba opretá o plece, viac oporných bodov, ktoré poskytujú väčšia zbraň.“

Po praporečkej škole získala miesto pomocníka organizačnej a doplňovacej skupiny štábu 2. spojovacej brigády Vojenského veliteľstva Stred v Lipniku nad Bečvou v Čechách. „Vydala som sa, otehotnela, a kým som bola na materskej, československá armáda sa rozdelila. Mohla som sa rozhodnúť, či ostať v Čechách alebo sa vrátiť na Slovensko. Vtedy vstúpil do armády aj manžel a keďže získal miesto aj byt v Novom Meste nad Váhom, rozhodovanie nebolo ťažké,“ vysvetľuje Slávka svoje vtedajšie rozhodnutie. „Po materskej v roku 1994 mi ponúkli miesto staršej diaľnopisky v 2. spojovacom prapore Veliteľstva letectva a PVO v Novom Meste nad Váhom. Do roka však útvar presťahovali do Zvolena. My sme mali v Novom meste zázemie, preto som si našla miesto na tamojšej Zásobovacej základni.“

Od roku 2005 je jej domovským útvarom Veliteľstvo SLPS Hlohovec.

STRELBA SI ZASLÚŽI POZORNOSŤ

Majstrovstvá Ozbrojených síl SR v strelbe zo vzduchových a v lete aj z malokalibrových zbraní organizuje každoročne Vojenská Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši.

Aj účasť na súťažiach je finančne náročná, od cestovania, cez štartovné, výstroj, pušku, po nákup nábojov do pušiek. Keďže sa takmer všetky súťaže konajú cez víkendy, časová náročnosť najmä pre ľudí s rodinou je zrejme. „Myslím si, že armáda by mala na strelbu viac dbať. Všetci vojaci by mali vedieť dobre a spoľahlivo strieľať. Na súťažiach sa však vidíme stále tie isté ľudia, skálni fanúšikovia, ktorí tento šport milujú a starajú sa o to, aby prežil. Veľkú časť z nich tvoria vojenski dôchodcovia. Keď oni skončia, dúfam, že sa nájde dostatok nasledovníkov, aby strelba ako šport v armáde nezanikla,“ hovorí Slávka na margo obštrukcií, s ktorými sa pri strelbe stretla. „Konkurencia v prostredí ozbrojených síl nie je veľká, preto aj tieto moje úspechy,“ skromne tvrdí Slávka. Faktom je, že Majstrovstvá OS SR vyhrala v disciplíne VzPu 40 (vzduchová puška, 40 rán) v kategórii ženy, juniorky, kadeti v strelbe v stoji v časovom limite 1 hodina 15 minút a päťkrát po sebe sa stala majsterkou OS SR – v roku 2004, 2005, 2006, 2007 a naposledy krátko po tohtoročnej Veľkej noci. Vo vitríne na Veliteľstve SLPS sa vynímajú jej diplomy a trofeje. Na poslednej súťaži v roku 2008 dosiahla zo 400 možných bodov 371. Rok od roka jej výkonnosťná krivka rastie a to aj napriek chýbajúcemu tréningu. „Strieľam zväčša s požíčajnými vecami od manžela, vlastná výstroj je drahá,“ opisuje Slávka. „Musím sa priznať, že vôbec netrénujem, ale ťažím z toho, čo som sa naučila ešte počas štúdia. Pri strelbe si stratové body radšej nerátam, tým sa chcem vyhnúť psychickému tlaku vidieť vopred dobrý výsledok. Zbytočne sa nestresujem, pre mňa je ešte aj deviatka dobrý zásah.“ Ďalšia súťaž, na ktorej si Slávka znova otestuje svoje schopnosti, bude podľa jej slov pravdepodobne v septembri v strelbe z malokalibrovky.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto archív **Slavomíra SMETANOVÁ**

Spomienka na generála Štefánika

Pred 89 rokmi, 4. mája 1919, sa z Talianska do vlasti vracal francúzsky generál a slovenský rodák Milan Rastislav Štefánik. Jeho lietadlo sa zrútilo v tesnej blízkosti letiska v Ivanke pri Dunaji. Tragickú nehodu nikto neprežil, spolu so Štefánikom zahynuli aj členovia posádky - traja talianski letci. Všetky obete havárie pochovali 11. mája 1919 nad Štefánikovou rodnou obcou Košariská, na vrchole kopca Bradlo.

Spomienková slávnosť pri príležitosti tejto tragickej udalosti sa konala 3. mája v Košariskách a na mohyle Štefánika v Brezovej pod Bradlom. Minister obrany SR Jaroslav Baška položil v Múzeu M. R. Štefánika k jeho soche kyticu kvetov. „Štefánikov prínos pre našu spoločnosť treba merať jeho skutkami. Aj vďaka hrdinom, ako bol generál Štefánik, tu dnes môžeme stáť ako hrdí občania demokratickej a slobodnej krajiny,“ povedal minister. Podľa jeho slov si ministerstvo obrany zvlášť cení Štefánikove zásluhy pri organizovaní československých légii na Sibíri, vo Francúzsku a Taliansku.

Na mohyle M. R. Štefánika na kopci Bradlo si jeho pamiatku uctil predseda vlády Róbert Fico, podpredseda vlády a minister vnútra Róbert Kaliňák, minister obrany SR Jaroslav Baška, ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny Viera Tomanová, podpredseda NR SR Milan Hort, predstavitelia samosprávy a ďalší hostia. „Vlastenectvo nie sú slová, ale sa prejavuje najmä skutkami,“ povedal v slávnostnom príhovore premiér R. Fico.

Pietnu spomienku završilo zapálenie vatier na štyroch bokoch mohyly, ktorým si obyvatelia okolitých obcí už tradične pripomenuli odkaz M. R. Štefánika ďalším generáciám. Jednu z vatier, symbolicky nasmerovanú na Štefánikovu rodnú obec Košariská, zapálil minister obrany J. Baška.

V roku 2004 bol M. R. Štefánik in memoriam povýšený do hodnosti generála Ozbrojených síl SR. Má čestné miesto v galérii slovenských vojnových veteránov – patrí mu preukaz vojnového veterána č. 1.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

O spolupráci slovenských a holandských vojakov misii ISAF v Afganistane aj o pomoci holandskej strany pri realizácii medzinárodného vojenského kurzu ISOC v Liptovskom Mikuláši rokovali 23. apríla v Bratislave minister obrany SR Jaroslav Baška a minister obrany Holandského kráľovstva Eimert van Middelkoop.

Do roku 2010 má Slovensko v pláne zvýšiť počet vojakov v Afganistane na 250 až 280,“ avizoval minister Baška. Otvorene povedal, že misia ISAF je naďalej nebezpečná, ale Slovensko ako členský štát aliancie práve túto operáciu považuje za kľúčovú. Holandský hosť vysoko ocenil zámer-spoluprácu medzi oboma rezortmi, ako aj súčinnosť vojakov oboch armád v Afganistane. Už tento rok sa má počet príslušníkov OS SR v krajine približne zdvojnásobiť. Mandát schválený parlamentom je 115 vojakov. V druhej polovici roka naši preberajú pod holandským vedením zodpovednosť za ochranu základne v afganskej provincii Uruzgan.

Minister Baška poďakoval Eimertovi van Middelkoopovi za pomoc a spoluprácu holandskej strany pri kreovaní a rozbehu medzinárodného vojenského kurzu ISOC, ktorý je akreditovaný v rámci aliančného programu Partnerstva za mier. Uvedený kurz nadväzuje na kurz JSOC, ktorý mal v rokoch 2004 až 2007 spolu 10 častí a absolvovalo ho 432 študentov z 25 krajín. V súčasnosti nultý kurz ISOC-u navštevujú slovenskí vojaci. V jeseni do Liptovského Mikuláša už zavítajú aj dôstojníci zo zahraničia. Budúci rok sú plánované tri trojmesačné kurzy, pričom ročne by ho spolu malo absolvovať 60 vojakov

Text a foto **Pavol VITKO**

O nasadení aj vzdelávaní

Jadranská trojka – nový spojenec

Konferenciu pod týmto názvom zorganizovalo 16. apríla Euroatlantické centrum v Bratislave. Bolo to úvodné podujatie z cyklu National Security Table II, ktorého zámerom je zhodnotiť bezpečnostné prostredie v euro-atlantickom priestore a zvýšiť verejné povedomie o krajinách uchádzajúcich sa o členstvo v Severoatlantickej aliancii. Konferenciu otvoril štátny tajomník Ministerstva obrany SR Daniel Duchoň (na fotografii). Za novú kapitolu v ušatovaní vzťahov na Balkáne označil pozvánku do NATO pre Chorvátsko a Albánsko. Podľa jeho slov si Slovensko uvedomuje význam členstva v NATO a preto podporuje vstup balkánskych krajín do tohto zoskupenia. Predstavil aj históriu slovenskej účasti v zahraničných operáciách od roku 1993, keď vznikla samostatná slovenská armáda.

O budúcnosti NATO v kontexte krajín uchádzajúcich sa o členstvo v Severoatlantickej aliancii hovoril Gabriele Cascone, zastupujúci Divíziu politickej sekcie a bezpečnostnej politiky NATO. Spomenul aj závery a rozhodnutia prijaté na nedávnom summite NATO v Bukurešti. O tom, čo môžu NATO poskytnúť nováčikovia, prístupujúce krajiny Chorvátsko, Macedónsko a Albánsko, informovali ich mimoriadni a splnomocnení veľvyslanci.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Ako ďalej s tradíciami?

Aj seminár zameraný na výchovu na tradíciách, vojenskú symboliku a morálne oceňovanie, ktorý sa 22. apríla uskutočnil v Kultúrnom a metodickom centre Ozbrojených síl v Trenčíne, sa snažil prispieť k tomu, aby sa naše ozbrojené sily stali profesionálnym prostredím v ktorom by sa profesionalita spájala so sebedovetím, ctou a úctou.

Seminár otvoril zástupca náčelníka odboru vzdelávania a kvality života Štábu personálneho manažmentu Generálneho štábu OS SR plukovník Miloslav Hluško. Zúčastnili sa na ňom pracovníci ozbrojených síl, zodpovední v útvaroch a zariadeniach za uvedenú oblasť. Na seminári vystúpili aj pracovníci z Vojenského historického ústavu Bratislava PhDr. Vladimír Segeš, PhD. na tému: Vojenské dejiny Slovenska a zdroje tradícií OS SR a Dr. Imrich Purdek, ktorý sa vo svojom vystúpení zaoberal problematikou využívania vojenskej symboliky pri rozvíjaní národných a vojenských tradícií v ozbrojených silách SR.

Ďalší účastníci seminára z útvarov a zariadení ozbrojených síl sa vo svojich príspevkoch dotkli aj skúseností s využívaním siení čí a slávy, ako aj vojenských kroník pri výchove profesionálnych vojakov k historickému povedomiu. Diskutovalo sa aj o vhodnom využití vojenských ceremoniálov, slávností a aktivít pri príležitosti štátnych sviatkov, pamätných dní Slovenska a vojensko-historických výročí, vojenských prisah na verejnosti, Dňa Ozbrojených síl SR, dní druhov vojsk, ako aj významných dní veliteľstiev, útvarov a zariadení pre zvyšovanie historického povedomia vojakov.

Jednotlivé vystúpenia všetkým zúčastneným pomohli lepšie sa pripraviť na rozvíjanie a využívanie vojenských tradícií v každodennej výchovnej práci s vojenskými profesionálmi.

Text a foto **kpt. PhDr. Magdaléna ORECHOVSKÁ, PhD.**

Tucet kilometrov v zbrani

Medzi 2108 pretekármi národného behu Devín Bratislava bolo 13. apríla aj osem vojakov v maskáčoch, so zbraňami aj s prilbami.

Veliteľ Čestnej stráže prezidenta SR plukovník Rudolf Kebísek hovorí, že s nápadom prišli už vlni funkcionári z bratislavského STARZ-u (Správa telovýchovných a rekreačných zariadení), ktorý preteky organizuje. Išlo im o obnovenie historickej tradície. V archíve totiž našli fotografiu z roku 1934, na ktorej beží národný beh vojak s malou poľnou a puškou. V 1935 bežalo preteky z vtedy rekordných 136 pretekárov až 126 vojakov. „Po vlnajšej pozitívnej odozve u organizátorov aj divákov sa naši vojaci rozhodli, že tentoraz naplnia historickú tradíciu nielen spolovce. Vtedy totiž naši traja kolegovia bežali –len- v maskáčoch. Tento ročník to bolo už aj s výstrojom a výstrojom,“ konštatuje plukovník (kevalové prilby si dokonca požičali, lebo majú ešte iba staršie typy – pozn. red).

Po šiestich ročníkoch Devín Bratislava, ktoré plk. Kebísek odbíhal v maratónkach a drese, tento rok aj on odštartoval vo vojenskom. „Prebehnúť dvanásť kilometrov v teplom počasi, v kanadách a so zbraňou nebol žart. Dokázali sme si však aj vzájomne pomôcť, povzbudzovali sme sa – a tak to má byť. Nevzdal nikto,“ dodáva plukovník. Z jeho hlasu cítiť, že na mužov zo svojej jednotky je hrdý. A my ostatní sa môžeme tešiť z takejto skvelej prezentácie borcov v uniformách.

Text a foto **Pavol VITKO**

O perspektívach našich vrtuľníkov...

Predĺženie technického života vrtuľníkov, ich modernizácia príp. nákup nových boli hlavnými témami rozhovorov v posledný marcový deň medzi zástupcami MO SR vedenými vedúcim služobného úradu MO SR M. Šimom za účasti generálneho riaditeľa SEOPMZ – národného riaditeľa pre vyzbrojovanie S. Szaba a vedúceho oddelenia modernizácie správy vzdušného priestoru Ľ. Mikušku so zástupcami ruských exportérov a výrobcov. Ako zdôraznil generálny konštruktér Moskovského vrtuľníkového závodu Mil p. Samusenko, ruský výrobca je pripravený pokračovať v úspešnej dlhoročnej spolupráci a pomôcť OS SR v zabezpečení požadovanej prevádzkyschopnosti zavedených vrtuľníkov Mi-17 a Mi-24 príp. dodať modernizované verzie vrtuľníkov Mi-171 v požadovaných modernizačných prevedeniach.

V súčasnosti prevádzkovaných 14 vrtuľníkov Mi-17 je predmetom našej značnej pozornosti aj z dôvodu, že sú súčasťou nášho aliančného záväzku. Časť strojov modernizovali v LO Trenčín a.s., a upravili ich na pôsobenie v misiách balkánskeho typu úpravou komunikačného, identifikačného a navigačného vybavenia na kompatibilnú úroveň NATO. Výsledok rokovania by mal prispieť aj k pripravovanému koncepčnému rozhodnutiu o ďalšej budúcnosti vrtuľníkového letectva OS SR.

Text a foto: **red**

Vykročenie bojovej skupiny

Príslušníci michalovského mechanizovaného práporu, najmä jeho prvej rot, ktorí budú v druhej polovici budúceho roku predstavovať jadro slovenského príspevku do spoločnej Česko – Slovenskej bojovej skupiny Európskej únie urobili počas svojho niekoľkotýždňového vyvedenia vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešti výrazný krok v pripravenosti. Vrcholom ich aprílového vyvedenia bolo rotné taktické cvičenie s bojovými strelbami. V jeho rámci navyše prebiehala aj národná certifikácia ženijnej čaty sereďského ženijného práporu pre potreby mechanizovanej prápornej skupiny.

Veliteľ michalovského práporu podplukovník Martin Michalko pripomína, že cieľom celého vyvedenia je dokonale preveriť, na akom stupni pripravenosti a vycvičenosti

sú všetky jednotky, ktoré budú v októbri tohto roku certifikované ako slovenský príspevok do spoločnej bojovej skupiny Európskej únie (okrem prvej mechanizovanej rot, aj čata opráv techniky a prepráv, poľné obväzisko).

UŽITOČNÁ PREVIERKA

„Cvičenie je zároveň aj previerkou toho, ako dokážu velitelia mechanizovaných jednotiek spolupracovať pri plnení úloh so ženijnou čatou,“ hovorí podplukovník Michalko. Súčasne poznamenáva, že cvičenie preverí veliteľov v organizovaní taktických presunov, v príprave i samotnom útoku, prehlii ich praktické návyky v nepretržitom velení jednotkám, organizovaní a udržiavaní súčinnosti a v príprave na plnenie úloh stabilizačnej operácie.

Veliteľ prvej mechanizovanej rot, kapitán Dušan Skonc, ktorý pred príchodom do Michaloviec pôsobil

v mobilizačnej základni na Mokradi, výcvikovej základni vo Vajnorochoch i vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch, konštatuje, že vyvedenie na Lešti je svojím spôsobom aj zladením celej jednotky.

„V uplynulom období sme boli doplnení na sto percent. A to nielen z ostatných jednotiek práporu, ale celej prešovskej brigády. Celkom logicky má každý veliteľ svoj rukopis pri plnení úloh. Teraz sa musíme zjednotiť vo všetkých postupoch. Naladiť na jednu vlnovú dĺžku. Trochu sa síce boríme so zastaranými predpismi, ale napríklad teraz, pri vedení útoku v praxi overujeme aj nový predpis o boji mechanizovanej rot. Vznikol na základe nových doktrín a súčasných požiadaviek na vedenie bojovej činnosti. Predstavuje pre nás veliteľov dosť veľkú zmenu. Umožňuje napríklad pri bojovej strelbe viac využívať rôzne manévry, velitelia majú väčšiu voľnosť pri rozhodovaní. Som rád, že som sa mohol na tvorbe spomínaného predpisu svojim malým dielom podieľať aj ja a využiť všetky skúsenosti, ktoré som získal aj pri medzinárodných cvičeniach v USA a Taliansku,“ vysvetľuje veliteľ rot.

Spokojný je najmä s prístupom vojakov k plneniu úloh, s ich motiváciou. Snažia sa ich splniť, aj keď niekedy ešte chýbajú. Ťahúňmi jednotiek sú hlavne velitelia čiat. Či už veliteľ prvej čaty poručík Richard Popadič, veliteľ čaty palebnej podpory poručík Rastislav Háchol, ktorý nedávno získal ako jeden z prvých veliteľov praktické skúsenosti z bojových strelieb 81 mm mínometu, ale aj veliaci poddôstojník rot nadrotmajster Daniel Činčár. „Veliaci poddôstojníci sa stávajú čím ďalej viditeľnejšími pri výcviku. Pomaly to začína pripomínať to, ako ich veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim nazval v Obrane chrbtovou kosťou jednotiek. Dôstojníci sa konečne sústreďujú na plánovanie činnosti vojakov a veliaci poddôstojníci riadia konkrétnu činnosť. Aj v tomto smere sa už postupne približujeme k štandardu tých lepších armád NATO,“ pridáva svoj postreh veliteľ rot.

ZA KAMENNÝM VRCHOM

Medzitým zaujala priestor juhovýchodne od Kamenného vrchu po presune od vododromu aj tretia mechanizovaná čata rotmajstra Mikuláša Gombára. Vojaci čaty budujú postavenia, maskujú techniku. V uvedenom priestore zostanú takmer celú noc. Nadránom sa bude čata presúvať a palbou z lafetovaných zbraní a protitan- kovými riadenými strelami podporovať sprava útok rot. Rotmajster Gombár je presvedčený, že jeho podriadení sú dobre pripravení na tieto úlohy. Vrásky na čele mu spôsobuje len pomyslenie na spomínané strely. „Ide o maljutyky prvej generácie, ktoré sú už dosť zastarané, nie veľmi spoľahlivé...“, pripomína veliteľ čaty. Jeho pravou rukou je najstarší príslušník jednotky veliteľ družstva rotný Michal Pristaš. Štyridsiatnik má aj bohaté skúsenosti zo zahraničných misií. Či už z Balkánu, ale aj z Eritrey či Cypru. Niektorí jeho podriadení sú aj o dvadsať rokov mladší. Aj guľometník vojak Dušan Kaminský. „Som rád, že mám takého skúseného veliteľa družstva. Dokáže poradiť, pomôcť, prekonať rôzne situácie, ktoré sú pre mňa nové, ale on ich má doslova v malíčku. My mladší sa takto upokojíme a potom sa nám úloha lepšie plní,“ priznáva 20-ročný rodák z Červenice v okrese Sabinov. Jeho o štyri roky starší kolega ostreľovač slobodník Pavol Delej má už viac skúseností. Aj z misie na Cypre. Svojím spôsobom je však aj pre neho v niečom aprílové vyvedenie a cvičenie na Lešti nové. „Doteraz som bol guľometníkom. Teraz som tu po prvý raz v pozícii ostreľovača. Takže aj ja sa mám čo učiť,“ hovorí rodák z Tarnova v okrese Stará Ľubovňa,

ktorý si základnú vojenskú službu odkrútil v poddôstojníckej škole v Martine.

Veliteľ roty kapitán Skonc neskôr pripomenul, že príprava na pôsobenie v spoločnej bojovej skupine Európskej únie kladie veľký dôraz predovšetkým na činnosť malých jednotiek. Aby každé družstvo vedelo samostatne plniť úlohy, aby jeho veliteľ bol jeho skutočným lídrom, nielen typým vykonávateľom rozkazu.

CERTIFIKÁCIA ŽENISTOV

Úlohy cvičenia plnila aj ženijná čata zo seredského ženijného práporu pod vedením poručíka Tomáša Fedora. Overovala si, ako je pripravená plniť úlohy v rámci mechanizovanej prápornej skupiny. Ženisti mali na Lešti mostný tank, samohybný výbušný odminovač, zákopový pluh, koľesové nakladače, univerzálne dokončovacie stroje, Tatrapan, Boženu a ďalšiu automobilovú techniku. Veliteľ čaty bol s počínaním svojich vojakov spokojný, plnili všetky odborné úlohy. Na druhej strane priznáva, že majú určité medzery v taktickej činnosti. Preto je dobré, že počas spoločného výcviku s mechanizovanými jednotkami na Lešti sa postupne zlepšujú aj v tejto oblasti. Doteraz sme väčšinou cvičili samostatne,“ hovorí veliteľ čaty.

Pomocník riadiaceho cvičenia kapitán Rastislav Barbuš pozorne sledoval počínanie ženijného prieskumného družstva, ktoré zastavilo presun celej kolóny a zisťuje, aká munícia sa nachádza na trase presunu. Predtým ženisti premostili vodnú prekážku a pomohli ju

prekonať postupujúcim mechanizovaným jednotkám. Rovnaká úloha ich čakala aj na úsvite ďalšieho dňa.

Vodči operátor mostného tanku desiatnik Ľubomír Lipták ešte za šera, po zdaní prudkého klesania k vodnému toku na najnižšom mieste úžlabiny prichádza so svojim vozidlom k miestu, cez ktoré budú o chvíľu postupovať útočiace mechanizované jednotky. V bahnom teréne presnými, naučenými pohybmi kladie mostovku. „Normálne nám na to stačia tri minúty. Teraz je síce ešte len slabo vidieť a je tu všade dosť bahna, ale limit splníme,“ vyhlasuje desiatnik Lipták. O tri minúty so svojim mostným tankom vycúva do úkrytu neďaleko premostenia. Rev motorov onedlho prezradí, že sa blíži kolóna bojových vozidiel pechoty. Pomocou mostovky, ktorú im seredskí ženisti položili cez vodnú prekážku, ju prekonávajú a pokračujú ďalej v útoku.

UČIA SA OBE STRANY

V priebehu celého cvičenia činnosť ženistov monitoroval previerkový tím CREVAL pod vedením

náčelníka odboru pre plánovanie a riadenie operácií veliteľstva pozemných síl v Trenčíne plukovníka gšt. Ľubomíra Miškolciho. „Po odbornej stránke je čata podľa našich zistení veľmi dobre pripravená na plnenie úloh v rámci mechanizovanej prápornej skupiny. Najmä čo sa týka strojníkov ženijných strojov. Pri podpore činnosti mechanizovaných jednotiek vedú správne využiť všetku dostupnú techniku, ktorú čata má. Určité rezervy majú ženisti v taktických schopnostiach. Napríklad počas presunu či zastávok sa vojaci nesprávili dostatočne bojovo. Aj keď musím priznať, že v priebehu cvičenia sa aj v tejto činnosti zlepšovali. Ukázalo sa, že rovnako velitelia mechanizovaných jednotiek sa ešte len učia plnohodnotne využívať všetky možnosti, ktoré im pri zabezpečení činnosti poskytuje ženijná čata. Bude potrebné viac takýchto súčinnostných cvičení, aby sa obe strany dokonale zladili pre prospech spoločného cieľa,“ konštatuje vedúci previerkevého tímu plukovník Miškolci.

Na cvičení sa zúčastnil aj veliteľ pozemných síl generál-major Milan Maxim v sprievode veliteľa prešovskej mechanizovanej brigády brigádneho generála Ondřeja Novosada. Neskrývali svoju spokojnosť s nasadením a snahou cvičiacich jednotiek. Cvičenie ukázalo aj na niektoré nedostatky, ktoré sú celkom prirodzené v tejto fáze výcviku a je ich potrebné podľa veliteľa pozemných síl v najbližšom období odstrániť.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

V apríli sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Doupov v západných Čechách pripravovalo aj takmer 1 300 českých vojakov, ktorí sú predurčení pre účasť v spoločnej Česko – Slovenskej bojovej skupine Európskej únie. Jadro českého príspevku budú tvoriť príslušníci 43. výsadkového mechanizovaného práporu z Chrudimy a 4. brigády rýchleho nasadenia v Žatci. Na Doupove precvičovali streľby z ručných i lafetovaných zbraní. Súčasťou výcviku bol aj proces plánovania bojových operácií. Okrem iného aj plánovacie procesy spojené s činnosťou prvkov podpory (napr. delostrelecká, protivzdušná obrana či civilná a vojenská spolupráca CIMIC).

V roku 1985 odišiel do dôchodku, ale naďalej pracoval ako konzultant pre také firmy, ako General Electric, Citicorps, IBM, General Motors, Texas Instrument... V čase, keď sa končila studená vojna a sovietske impérium sa postupne rozpadalo, bolo jasné, že je zbytočné vynakladať na armádu také veľké prostriedky. Americký kongres tlačil na ich redukcii. Paul začal pracovať pre mnohé vládne orgány vo Washingtone ako poradca.

SIVÉ HLAVY

V Pentagóne sa stal členom skupiny siedmich ľudí (tzv. sivých hláv alebo rady starších), ktorá vypracovala návrh, podľa ktorého sa podarilo v rokoch 1989 až 1995 ušetriť z rozpočtu ozbrojených síl vyše 70 miliárd dolárov. „Dávali sme odporúčania, konsolidovali sme financie. Bol som riaditeľom zodpovedným za informačné technológie, konsolidáciu financií, personálny manažment a logistiku. Len ročný rozpočet spomínaných zložiek bol vyše 10 miliárd dolárov. Vojský ekvivalent mojej funkcie, ktorú som vtedy v Pentagóne zastával, bola hodnosť generálporučika,“ konštatuje Paul Strassmann.

Ako hosťujúci profesor prednášal na mnohých amerických univerzitách okrem iného aj vo vojenskej akadémii West Point. Po roku 2002 prešiel na obdobnú pozíciu v NASA (Národnom úrade pre letectvo a astronautiku), ktorá vtedy prechádzala rozpočtovou krízou. Podarilo sa mu spoločne s kolegami ušetriť 2,2 miliardy dolárov a za túto prácu získal najvyššie ocenenie, ktoré môže civil dostať. V súčasnosti okrem iného pôsobí ako konzultant pre americké vojenské námorníctvo. Keď sa v septembri 1944 ako 15-ročný štúply židovský chlapec dostal neďaleko Trenčína k partizánom, asi sotva tušil, čo všetko zažije...

Jozef ŽIAK

Foto autor a **archív PAS**

Bývalý partizán v Pentagóne

Nedávna konferencia o hrôzach holokaustu v čase druhej svetovej vojny (písali sme o nej v aprílovom čísle Obrany) sa uskutočnila v priestoroch trenčianskeho Kultúrneho a metodického centra ozbrojených síl. Presne v tých istých miestach stál kedysi veľkoobchod otca čestného hosťa konferencie Paula A. Strassmanna z USA. Narodil sa v Trenčíne v rodine židovského podnikateľa (patrila mu aj tehelňa na okraji mesta). V priebehu vojny zahynulo v koncentračných táboroch dovedna 19 príslušníkov široko rozvetvenej rodiny. Zachránil sa len Paul a jeho o pár rokov staršia sestra pracovne nasadená v zbrojovke. Paul sa dostal začiatkom septembra 1944 v okolí Trenčína ako 15-ročný k partizánom. Stal sa príslušníkom skupiny Stalin – Jegorov.

Skupina sa zameriavala predovšetkým na diverzné akcie na strategicky veľmi dôležitej železničnej trati Trenčín – Žilina a na ďalšie komunikácie na celom strednom Považí, po ktorých Nemci presúvali svoje jednotky a vojenský materiál na potlačenie Slovenského národného povstania a neskôr na front. Počas jednej z akcií proti nemeckému železničnému transportu, keď po deštrukcii trate unikol z miesta pod nemeckou paľbou, takmer prišiel o život.

DESIATNIK ČESKOSLOVENSKEJ ARMÁDY

Takýchto strastiplných zážitkov však počas jesene a zimy zažil viac. Postupne ako sa približoval front, nemecká armáda zvyšovala tlak na odbojové skupiny. Paulovi sa napokon podarilo po niekoľkodňovom náročnom pochode cez horské hrebene 25. marca 1945 spojiť s postupujúcimi jednotkami Sovietskej armády. Postupne sa dostal do regrutačného strediska

Československej armády v Poprade. Po krátkom zotavení vo Vysokých Tatrách bol začlenený do armády. Hneď v máji 1945, keďže dobre ovládal nemčinu, bol poslaný spoločne s ďalšími vojakmi na zabezpečenie územia bývalých Sudiet. Jeho vojenská anabáza sa skončila v Bratislave v hodnosti desiatnika. Po vojne začal študovať angličtinu na pražskej Karlovej univerzite. Náhoda i skutočnosť, že bol bývalým partizánom, mu pomohli a výrazne zmenili jeho život.

„Začiatkom roka 1948 som sa v Trenčíne stretol s vtedajším šéfom okresného výboru komunistickej strany. Povedal mi: Pavol prichádzajú nové časy, ale pre takých ako si ty, z buržoáznej rodiny, nebudú až také dobré. Si partizán a preto ti dobre radím: Radšej choď preč! Pochopil som, že nežartuje, a tak som sa 8. februára 1948 ešte stihol dostať do Veľkej Británie a odtiaľ po pár mesiacoch do USA,“ spomína na svoju anabázu Paul Strassmann.

NÁHODA ČI OSUD?

V Amerike sa mu podarilo dostať sa na najprestížnejšiu školu technického smeru v Spojených štátoch, na MIT (Massachusetts Institute of Technology). Vybral si štúdium výpočtovej techniky. Ako jeden z prvých vypracoval dizertačnú prácu na tému: Využitie počítačov. V roku 1955, keď sa v USA začínala postupne presadzovať výpočtová technika do mnohých oblastí života, bol doslova hlad po takýchto odborníkoch. Paul sa postupne vypracoval vo firmách General Foods, Kraft Corporation a Xerox na vedúceho pracovníka zodpovedného za informačné technológie.

Lučenca. V polovici januára 1945 síce armáda nakrátko podliehala veliteľovi sovietskej 27. armády generálplukovníkovi S. G. Trofimenkovi, no od 27. januára 1945 sa definitívne dostala do operačnej podriadenosti veliteľa sovietskej 53. armády generálporučíka I. M. Managarova. Rumunský samostatný letecký zbor bol po celý čas oslobodzovacích operácií na území Slovenska v operačnej podriadenosti veliteľa sovietskej 5. leteckej armády generálplukovníka letectva S. K. Goriunova. Oslobodzovania sa postupne zúčastnilo 11 peších divízií (vrátane jednej dobrovoľníckej), 2 horské strelecké divízie a 2 jazdecké divízie. Okrem toho boli v priebehu jednotlivých operácií nasadené 4 delostrelecké pluky, 1 brigáda železničného vojska, 1 peší pluk, 1 tankový pluk a 1 pluk bojových vozidiel, ďalej 1 protiletadlový delostrelecký pluk, 1 protiletadlový delostrelecký oddiel, 1 protitankový delostrelecký oddiel a 1 delostrelecký oddiel – tieto jednotky neskôr zoskupené v divízii protiletadlového delostrelectva. Vojenských operácií sa v rámci Červenej armády však zúčastnila aj divízia „Tudor Vladimirescu – Debrecín“, operujúca v zostave 53. armády. 20 rumunských letiek zabezpečovalo vzdušný priestor operujúcich rumunských armád, vykonávalo taktický a operačný prieskum bojísk a narušovalo železničné a cestné komunikácie nepriateľa.

Rumunské vojská pri oslobodzovaní Slovenska

Po zvrhnutí fašistického režimu maršala Iona Antonescu 23. augusta 1944 sa rumunské jednotky postavili na odpor hitlerovským vojskám a prešli na stranu Spojencov. Až do konca vojny operovali v spolupráci so sovietskou Červenou armádou viac ako 260 dní. Za toto obdobie postúpili od rumunského Satu Mare až do Čiech, pričom prekonalí približne 1 000 km. Ich vojenskej anabáze sa nevyhlo ani územie Slovenska.

Podmienky účasti rumunských vojsk na oslobodzovaní bývalého Československa v záverečnej etape druhej svetovej vojny v Európe boli dané dohodou o prímerí z 12. septembra 1944 a z nej vyplývajúcimi záväzkami Rumunska voči Spojencom. Rumunské jednotky sa podieľali na oslobodzovaní územia Slovenska v období od 18. decembra 1944 až do 30. apríla 1945. Z organizačného hľadiska boli zoskupené v dvoch vševojskových armádach, každá v sile dvoch armádnych zborov. 1. rumunskej armáde velili zborový generál Nicolae Macici a od 13. februára 1945 zborový generál Vasile Atanasiu, vo velení 4. rumunskej armáde sa dvakrát vystriedali zborový generál Gheorghe Avramescu a od 2. marca 1945 zborový generál Nicolae Dascalescu. Osobitné postavenie mal samostatný rumunský letecký zbor (neskôr 1. zbor letectva), ktorému velili postupne generál letectva Emanoil Ionescu a od 8. marca 1945 eskadrový generál Traian Burduloiu.

Rumunské jednotky sa zúčastnili na troch útočných vojenských operáciách Červenej armády (budapešťskej, stredoslovenskej a bratislav-

ske-brnenskej), v rámci ktorých boli postupne oslobodzované predovšetkým južné a stredné časti stredného, resp. stredná časť západného Slovenska. Jednotky bojovali výlučne v zostave vojsk 2. ukrajinského frontu maršala ZSSR R. J. Malinovského a slovenským územím postupovali v operačnej podriadenosti veliteľov sovietskych armád. Rumunská 4. armáda bojovala po celý čas v podriadenosti veliteľa sovietskej 40. armády generálporučíka F. F. Žmačenka, avšak podriadenosť jednotiek 1. rumunskej armády sa menila v závislosti od zmien ťažiska postupu frontu. Počas úvodnej stredoslovenskej operácie bola tak armáda najprv v operačnej podriadenosti veliteľa 7. gardovej armády generálplukovníka M. S. Šumilova. Ani v prvej polovici januára 1945 v priebehu budapešťskej útočnej operácie sa podriadenosť zväzku nezmenila, oba jej armádne zbory však operovali na rôznych smeroch – v priestore Budapešti aj

Ofenzíva rumunských armád sa takmer vždy vyznačovala frontálnymi útokmi na nemecké a maďarské pozície, ktoré boli vo väčšine prípadov v hornatom a zalesnenom kraji. Oblasť sa navyše vyznačovala rozsiahlou členitosťou horského a močaristého terénu s málo prístupnými priekopovými cestami a v smere postupu sa nachádzali štyri väčšie rieky. Na územie Slovenska vstupovali rumunské jednotky počnúc začiatkom druhej polovice decembra 1944 a to v priestore Šahy – Plešivec – Kalonda – Trenč.

Celkom 240 000 rumunských vojakov prešlo na Slovensku v časovom období 5 mesiacov v boji s nepriateľom takmer 400 km, prekročilo 4 rieky (Hron, Nitra, Váh a Morava) a viaceré horské masívy (Silická planinu, Slovenské rudohorie, Javorie, Veľkú a Malú Fatru, Inovec) a oslobodilo stovky lokalít. Straty rumunských vojakov za toto obdobie predstavovali okolo 60 000 padlých, ranených a nezvestných, čo znamenalo približne 25 % nasadeného stavu.

Na pamiatku padlých rumunských vojakov na území Slovenska bol zriadený Ústredný vojenský cintorín rumunskej armády vo Zvolene, ktorý je najväčším rumunským cintorínom v zahraničí. Pamätník padlých rumunských vojakov v Piešťanoch, Pomník rumunských vojakov v Lučenci a v obci Poniky. Na Ústrednom vojenskom cintoríne vo Zvolene, na miestnom cintoríne v Starej Turej a Trenčianskej Tepłej je pochovaných vyše 11 000 rumunských vojakov.

Mgr. Alexej MASKALÍK
Vojenský historický ústav
Foto **Pavol VITKO, VHU**

Siahajú po transportných lietadlách

Česko výrazne poskočilo v otázke získania nových transportných lietadiel. Pôvodne o nich začali uvažovať v rovnakom čase ako Slovensko, ale uprednostnili iné finančne náročné programy – nové obrnené transportéry a nákladné vozidlá. V rokovaniach o lietadlách preto zaostali.

V apríli tohto roka sa však objavila v českých médiách správa, že tamojšie ministerstvo obrany chce získať od USA vojenskú pomoc výmenou za umiestnenie radarovej základne v Brdoch. Česi by ako súčasť americkej vojenskej pomoci radi videli aj dve transportné lietadlá Lockheed C-130 Hercules (na snímke). Tento štvormotorový turbovrtulový stroj má v poslednej verzii C-130J maximálny dolet 5250 km a unesie náklad 33 ton.

To však nie je všetko. Česká armáda má ďalšie železko v ohni v podobe španielskych strojov CASA C-295M. Ministerstvo obrany začalo rokovať s konzorciom EADS (do ktorého CASA patrí) o výmene piatich nadbytočných podzvukových lietadiel L-159 Alca za jeden transportný stroj. Spoločnosť EADS predložila aj ponuku na predaj ďalších troch kusov C-295M. Do úvahy prichádza aj opcia na predaj ďalších piatich L-159 z českej strany a nákup ešte dvoch C-295M. Prvé lietadlo by mohla CASA dodať za necelý rok od podpisu zmluvy. Konzorcium EADS by získané L-159 pravdepodobne ponúko ďalšie. Doteraz ich používa iba Česko.

Dvojmotorová CASA C-295M je v inej kategórii ako Hercules. Má síce maximálny dolet 5630 km, ale unesie iba 9,2 ton nákladu.

Neviditeľní do dôchodku

Americké letectvo vyradilo zo služby „neviditeľné“ lietadlá F-117 Nighthawk. Stroj, ktorý lietal od roku 1981, naposledy brázdil vzduch 22. apríla. Na poslednom lete sa podieľal aj stroj so špeciálnym náterom – americkou vlajkou na spodných plochách.

Kým väčšinu vyradených lietadiel iných typov držia v rezerve na základni Davis-Monthan, F-117 uskladnili na testovacom letisku Tonopah, kde absolvoval aj svoj prvý let. Lietadlá majú odmontované krídla a stoja vo svojich pôvodných hangároch.

F-117 predstavoval stroj ťažšie sledovaný radarom a preto sa dočkal rozsiahleho nasadenia pri presne mierených útokoch na bodové ciele vo vojnách v Iraku a v Kosove (tam srbská PVO zostrelila jeden stroj). Vyrobili 5 predsériových strojov YF-117 a iba 59 sériových F-117A. Napriek rozsiahlemu využitiu sa americké letectvo rozhodlo vyradiť ho skôr a sústrediť sa na novšie typy, ktoré sú tiež ťažšie zistiteľné radarom, ako je F-22 Raptor a F-35 Lightning II. Pôvodne mali Nighthawky odísť do dôchodku až v roku 2011. Ich skorším vyradením ušetrilo USAF vyše miliardu dolárov.

Charakteristicky tvarované stroje dosahovali rýchlosť 993 km/h, ich dolet bol 1720 km. Aby vonkajšie závesníky nespôsobovali radarový odraz, niesli F-117 výzbroj v podobe dvoch navádzaných bômb iba v trupe.

Francúzska armáda prevzala prvých 30 ľahkých vozidiel PVP (Petit Véhicule Protégé). Štvorkolesový stroj je známy aj pod označením výrobca Auverland A4 AVL. Francúzi ich v septembri 2004 objednali 314. Spolu ich chce získať 933. Vo výzbroji nahradia neobrnené Peugeoty P4.

Vozidlá s hmotnosťou 3870 kg sú dlhé 4,3 m, výška je 2,1 m a šírka 1,9 m. Stroj má pohn všetkých štyroch kolies a dosahuje rýchlosť 120 km/h. Posádka kolíše od dvoch po sedem ľudí. Vozidlá sú totiž modulare – môžu slúžiť ako ľahké nákladné, ale po pridaní dodatočných sedadiel uvezú ďalších pasažierov. Ďalším využitím je prieskum, môžu slúžiť aj ako kuriérne.

Koncepcia PVP pripomína staršie a rozšírené humvee. Konštruktéri sa však poučili z nedostatkov amerického vozidla. Francúzsky stroj má zosilnenú podlahu proti účinkom protipechotných mín. Kompozitový pancier s hrúbkou 6 až 10 mm chráni posádku proti strelám z guľometu. Jedno vozidlo stojí v prepočte o niečo viac ako päť miliónov korún. Treba však pripomenúť, že PVP v súčasnej podobe nenesú výzbroj ani žiadne ďalšie špeciálne vybavenie. Zbraňové systémy na streche a strešný poklop ponúka výrobca ako opcii.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto Rheinmetall, USAF, Northrop Grumman

Francúzsky ľahký obrnenec

Škandinávská spolupráca ?

Nórsko chce nahradiť svojich 48 stíhačiek F-16 novými strojmi. V hre zostal americký F-35A Lightning II a modernizovaný JAS-39 NG Gripen. Švédská vláda k ponuke pridala aj záväzok, že v prípade úspechu bude používať rovnakú verziu ako dodá Nórom. Obe krajiny tak budú zdieľať náklady na vývoj a budú môcť ťažiť z rovnakých modernizačných programov počas operačnej kariéry nového Gripenu, ktorá sa odhaduje na 30 až 40 rokov.

Gripen NG (New Generation) má 3500 upravených alebo úplne nových súčastí. Zmenený je hlavný podvozok, vďaka čomu sa o 40 percent zvýšilo množstvo paliva neseného vo vnútorných nádržiach. Maximálny dolet bez doplnenia paliva počas letu stúpol na 4070 km. Stroj bude poháňať nový motor GE/Volvo Aero F414G, ktorý má o 20 percent vyšší ťah ako doterajšia pohonná jednotka. Hmotnosť prázdneho stroja stúpne oproti verzii D iba o 200 kg. Vzletová hmotnosť však vďaka výkonnejšiemu motoru môže narásť zo 14 na 16 ton. Už spomínané nové usporiadanie hlavných podvozkových nôh umožňuje pridať pod trup dva nové závesníky. Pri nedávnom predstavení technologického demonštrátora novej verzie boli na týchto pridaných závesníkoch uchytené laserom navádzané bomby GBU-10 s hmotnosťou 907 kg. Gripen NG má dostať aj nový radar a avioniku.

Austrália chce presné húfnice

Austrália požiadala USA o predaj pokročilej delostreleckej munície. Ide o upravenú objednávku pôvodnej žiadosti z októbra 2007. Teraz chce Austrália kúpiť 2400 výmetných náplní MACS (Modular Artillery Charge System) a 250 satelitom navádzaných projektíl XM982 Excalibur. Ďalej žiada 43 prenosných systémov riadenia palby pre Excalibur a 43 rádiostanic AN/PRC-119. Súčasťou kontraktu za 58 miliónov dolárov je aj cvičná munícia. Všetko je určené pre austrálske húfnice M198.

Excalibur vyvíjajú spoločnosti Raytheon a BAE Systems. Strela má dosah predĺžený na 40 až 50 km vďaka skladacím krídelkám, ktoré po dosiahnutí vrcholu balistickej krivky umožnia klzavý let. Presnosť strely umožňuje satelitný navigačný systém GPS. Pri ostrých testoch v Iraku v lete minulého roka dopadlo 92 percent projektíl v okruhu 4 metre od cieľa. Americká armáda je s Excalibrom veľmi spokojná. Pôvodne plánovala začať výrobu tempom 18 kusov mesačne, ale teraz to zvýšila na 150 kusov mesačne. Cena za jeden projektíl sa odhaduje na 39-tisíc dolárov. Austrália chce Excalibury pre schopnosť rýchlo a presne reagovať odvetnou paľbou na strelbu z nepriateľských diel alebo mínometov. Rovnako dôležitá je schopnosť zasahovať bodové ciele v blízkosti vlastných jednotiek. Odpadá tak nutnosť volať vzdušnú podporu s navádzanými bombami a raketami, ktorá je menej pružná a finančne nákladnejšia.

Začarovaný tanker

Získať nové tankovacie lietadlo nie je pre americké letectvo vôbec jednoduché. V roku 2002 si vybralo stroje KC-767 vychádzajúce z civilných Boeingov 767. Ukázalo sa však, že výberové konanie neprebiehalo čisto. Dôstojníčka v Pentagoné zodpovedná za rokovania s firmami vynášala informácie. Neskôr za to bola odsúdená (a tiež dostala miesto v spoločnosti Boeing). V januári 2006 nasledovalo zrušenie objednávky na KC-767 a vypísanie novej súťaže. V tej uspela konkurencia v podobe tímu Northrop Grumman a EADS s lietadlom KC-45, ktoré vychádza z Airbusu A330.

Boeing však toto rozhodnutie okamžite napadol s tým, že súťaž bola „zmanipulovaná“. Na jeho stranu sa postavili aj niektorí politici, ktorým sa nepáči, že kontrakt dostala európska firma – i keď v americkom zastúpení. Vzájomné útoky dosiahli takú intenzitu, že predstavitelia USAF v apríli zvolili stretnutie so zástupcami Boeingu a Northropu, aby vyjadrili obavy z takejto negatívnej kampane. Podľa amerického letectva pri výberovom konaní rozhodli dva faktory – lepšie výkony na strane Airbusu a vyššia spoľahlivosť Northropu. USAF si vyrátalo, že kým Boeing do roku 2013 dokáže dodať 19 svojich KC-767, Northrop Grumman / EADS dodajú v rovnakom čase 49 lietadiel KC-45. To navyše nesie viac paliva a v sekundárnej úlohe dokáže prepraviť viac nákladu a cestujúcich. Dvojmotorový KC-45 používa rovnaké krídlo ako štvormotorový Airbus A340. Vďaka tomu má ďalšie dva body na dopĺňanie paliva na krídle okrem štandardného na konci trupu. Dokáže tak naraz obslúžiť viac lietadiel. Zásoba paliva v krídlach je 122 ton, popri tom môže niesť v trupe 43 ton nákladu.

Krátko

Polské námorníctvo prevzalo prvé z troch námorných hládokovacích a protiponorkových lietadiel PZL Mielec M28 Bryza-1R bis. Stroje sú poľskou verziou starších ruských lietadiel An-28. Poliari pôvodne upravili sedem kusov na námorný prieskum. Pridaním detektoru magnetických anomálií a sonobójí môže nová verzia vyhľadávať aj ponorky. Zbrane na palube nie sú. Vylepšený protiponorkový radar má dosah 180 km. Stroj nesie člny pre záchranné operácie. Posádku tvorí šesť ľudí.

Turecko pred niekoľkými mesiacmi požiadalo USA o urýchlenú dodávku 12 bojových helikoptér AH-1W. Turecká armáda už má 9 kusov týchto strojov, ktoré čelia rozsiahlemu nasadeniu proti kurdským separatistom na irackých hraniciach. Americká námorná pechota mohla Turkom dodať vrtuľníky AH-1W prakticky okamžite, oznámila však, že nemôže uvoľniť ani jeden, pretože ich sama potrebuje. Svoje pravdepodobne zohrala i politika – dodanie strojov Turkom, aby s nimi prenikali na iracké územie, by Američanom v Iraku kredit asi nezvýšilo.

Thajsko kúpilo niekoľko desiatok čínskych protiponorkových striel C802A. Tieto rakety majú kaliber 360 mm, vážia 680 kg a nesú 160-kilogramovú hlavicu. Strely s rýchlosťou 250 m/s majú dosah 120 km. Thajské námorníctvo používa štyri čínske fregaty Typ 053, ktoré nesú staršie rakety C801 s dosahom 80 km. Teraz ich výzbroj modernizujú novými strelami C802A. Staršie rakety pravdepodobne použijú na ochranu pobrežia z pozemných základní.

Firma Raytheon vyhrala v Holandsku súťaž na dodávku 200 navádzacích sád Paveway II. Pomocou duálnych lasero-vých/satelitných setov sa 227-kilogramové bomby zmenia na presne navádzané GBU-49. Tie nezablokuje ani opar, hmla či piesková búrka. Bomby výrazne zvýšia možnosti holandských F-16 pri podpore pozemných vojsk v Afganistane.

Maroko objednalo tri holandské korvety triedy SIGMA za 1,2 miliardy dolárov. Zaujímavosťou je, že lode sa od seba líšia. Jedna bude dlhá 105 metrov s výtlakom 2300 ton a 110-člennou posádkou. Zvyšné dve budú menšie – výtlak 2100 ton, dĺžka 98 metrov, posádka 91 členov. Korvety dodajú do roku 2012. Výzbroj tvorí kanón kalibru 76 mm, dva kanóny kalibru 20 mm, štyri protiponorkové strely Exocet, osem protiletadlových rakiet Mistral a dva torpédomety.

Francúzske špeciálne jednotky dostanú izraelské bezpilotné prostriedky Skylark, ktoré už kúpila Kanada a Austrália. Skylark patrí do kategórie mikrolietadiel. Je z plastu, váží 4,5 kg a poháňajú ho batérie. Vo vzduchu vydrží 90 minút a jeho dosah je 10 km od pozemnej kontrolnej stanice. Tú tvorí jeden laptop a vysielacia. Skylark môže niesť farebnú dennú kameru, alebo prístroj na nočné videnie.

Francúzsko spustilo na vodu štvrtú a poslednú ponorku novej triedy Triomphant. Le Terrible vstúpi do služby v priebehu dvoch rokov. Výtlak je 12600 ton, má 101-člennú posádku a nesie 16 balistických rakiet M51. Každá z nich váží 56 ton, nesie šesť bojových hlavíc a má dosah 10-tisíc kilometrov. Predchádzajúce tri ponorky triedy Triomphant nesú staršie rakety M45, ktoré vážia 35 ton a majú dosah 6000 km. Neskôr však tiež dostanú M51.

„Furmani“ na pomoc SNP

Žiadny návštevník banskobystričského Múzea SNP ho nemôže prehliadnuť, pretože dominuje skanzenu ťažkých zbraní pred pamätníkom. Je to jeden zo slávnych sovietskych dopravných strojov Lisunov Li-2, ktoré spolu s americkými Douglasmi C-47 a Mitchellmi B-25 v službách letectva Červenej armády v septembri a októbri 1944 neúnavne privádzali pomoc pre SNP. Povstanci im hovorili prasto – „furmani“.

Americké dvojmotorové lietadlo C-47 Skytrain, ktoré sa považuje za najintenzívnejšie používané dopravné lietadlo 2. svetovej vojny, vzniklo z civilného stroja Douglas DC-3, známej Dakoty. Generál Eisenhower, neskorší prezident USA, považoval C-47, pancierovku Bazooka, terénne vozidlo Jeep a atómovú bombu za štyri najdôležitejšie americké zbrane tejto vojny.

„VTÁK MULICA“ NAD EURÓPOU

Prototyp DC-3/C-47 po prvý raz vzlietol v decembri 1935 a hneď bolo jasné, že z vynikajúceho civilného dopravného lietadla vznikne skvelý vojenský stroj. Skytrain, ako ho kódovo nazvali, bol spoľahlivý a robustný, schopný operovať i z provizórnych letísk v blízkosti bojísk a znášať aj vážne poškodenia spôsobené nepriateľom. Dokázal nielen transportovať náklad, ale tiež vysadzovať parašutistov a ťahať nákladné

klzáky. Oboje prišlo Spojencom vhod pri invázii na Sicíliu, pri vylodení v Normandii, ako aj v ďalších operáciách v Európe i Tichomorí.

Pri invázii na Sicíliu 10. júla 1943 Skytrainy, z ktorých každý mohol pojať až 28 plne vyzbrojených bojovníkov, vysadili na nepriateľské pobrežie 4 381 spojeneckých výsadkárov. Niekoľko hodín pred vylodením sa Spojencov v Normandii v noci z 5. na 6. júna 1944, viac ako 1 000 Skytrainov vysadilo do tyla Nemcov niekoľko tisíc špeciálne vycvičených parašutistov, ktorí významne prispeli k úspechu Dňa „D“. A do tretice z príkladov nasadenia strojov C-47 Skytrain v Európe: bez týchto, ako ich Američania nazvali – „vtákov mulíc“ („Gooney Bird“), by nebola mysliteľná ani operácia „Market Garden“ („Tržnica“), ktorá mala v septembri 1944 vyvrcholiť získaním mosta cez Rýn v holandskom Arnheme a skončiť voju v Európe ešte do Vianoc. Tento ambiciózný plán Spojencov, žiaľ, nevyšiel, ale vonkoncom nie vinou „lietajúcich mulíc“.

VZDUŠNÝ MOST PRE SNP

Ešte pred 2. svetovou vojnou Američania predali licenciu na výrobu lietadiel DC-3 Sovietskemu zväzu a paradoxne i Japonsku. A tak japonské Dakoty firmy Nakajima neskôr v Tichomorí bojovali proti Spojencom...

Prvá etapa zásobovania SNP vzdušným mostom trvala od 5. do 18. septembra 1944. Počas nej lietadlá

B-25 Mitchell (na ČB fotografii pôvodná americká verzia C), ktoré i so strojmi C-47 ZSSR získal od USA podľa zákona o pôžičke a prenájme (Lend and Lease), zhodili na letisko Tri Duby asi 80 ton zbraní, streliva a ďalšieho materiálu. Potom, aby sa Tri Duby uvoľnili pre pristávanie sovietskych lietadiel Li-2 a C-47, preložili zhody na záložné poľné letisko Rohozná pri Brezne. V rámci prvej i druhej zásobovacej etapy až do konca októbra 1944 „Mitchelly“ 4. gardovej Brianskej leteckej divízie uskutočnili 498 letov, z toho 352 úspešných, a na letiská Tri Duby a Rohozná zhodili asi 260 ton vojenského materiálu.

Už súbežne so zhadzovaním zásielok na padákoch z „Mitchellov“ pristávali na Troch Duboch ojedinele aj sovietske lietadlá Li-2 (farebná kresba), teda licenčne vyrábané a upravené Dakoty, ako aj tiež upravené stroje C-47, ktorým Sovieti na chrbát pridali streleckú vežu s 12,7 mm guľometom. Pravidelné hromadné nočné pristátia sa však začali až po presune padákových zhodov na Rohoznú. Od 4. septembra do 24. októbra 1944 letci 4. gardového Gomelského bombardovacieho leteckého zboru a 5. Orelského bombardovacieho leteckého zboru uskutočnili 1 065 letov, z toho 701 úspešných a na Slovensko dopravili 2 074 osôb (z toho 1 928 príslušníkov paradantnej brigády) a 610 ton vojenského materiálu.

Doteraz bolo zdokumentovaných 19 havárií „furmanov“, ktorí počas SNP skončili svoju púť na území Slovenska, Poľska a Ukrajiny, či už v dôsledku zostrelenia nepriateľom, technických porúch alebo nepriaznivého počasia. O život pri tom prišlo 74 príslušníkov sovietskeho diaľkového letectva, ktorí si plne zaslúžia našu úctu a vďaku!

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

North American B-25H Mitchell: stredný bombardér; pohon – dva 14-valcové dvojviedzdicové motory Wright R2600-92 Cyclone s výkonom po 1 268 kW; max. rýchlosť – 438 km/h; dolet – 2 200 km; max. vzletová hmotnosť – 16 351 kg; rozpätie – 20,60 m; dĺžka – 16,13 m; výzbroj – 1 x 75 mm kanón a až 16 x 12,7 mm guľomet; 8 rakiet kalibru 127 mm a 1 361 kg bômb alebo jedno torpédo (ide o výzbroj B-25H bojujúcich najmä v Tichomorí, sovietske B-25C niesli oveľa slabšiu výzbroj – pravdepodobne 1-2 x 12,7 mm a 3 x 7,62 mm guľomet); posádka – 5 osôb.

Douglas C-47 Skytrain: stredné dopravné a bombardovacie lietadlo, ako aj vlečné lietadlo pre nákladné klzáky; pohon – dva 14-valcové hviezdicové motory Pratt & Whitney R-1830-92 Twin Wasp s výkonom po 895 kW; max. rýchlosť – 365 km/h; dolet – 2 414 km; max. vzletová hmotnosť 11 794 kg; výzbroj – 1 x 12,7 mm guľomet a 3 x 7,62 mm guľomet alebo 3 x 12,7 mm guľomet (pôvodné americké C-47 neboli vyzbrojené, uvedené zbrane dostali až v ZSSR); rozpätie – 29,11 m; dĺžka – 19,43 m; posádka – 3 osoby.

Lisunov Li-2: transportné a stredné bombardovacie lietadlo; pohon – dva 14 valcové hviezdicové motory Švecov AŠ-62IR s výkonom po 736 kW; max. rýchlosť – 300 km/h; dolet – 2 500 km; max. vzletová hmotnosť – 11 280 kg; rozpätie – 28,81 m; dĺžka 19,65 m; výzbroj – 1 x 12,7 mm guľomet a 3 x 7,62 mm guľomet; posádka 5 až 6 osôb.

Generálmajor in memoriam

Ján ČERNEK

Narodil sa 21. februára 1896 v Turej Lúke, okres Myjava, v rodine myjavského malorolníka Pavla a Kristíny, rodenej Podmajerskej. Od roku 1907 žil bez rodičov, ktorí sa na základe viacnásobného prenasledovania a trestania vtedajšími úradmi rozhodli emigrovať do USA. Syna zanechali u dedinského mlynára, netušiac, že ho už nikdy neuvidia. Meštiansku školu navštevoval v rokoch 1908 – 1911 na Myjave a potom v rokoch 1911 – 1914 študoval na verejnej Priemyselnej škole pre truhlárov vo Viedni.

V polovici júla 1915 bol predurčený do náhradnej roty III. práporu 72. pešieho pluku v Bratislave. V septembri 1915 ho zaradili do 15. poľného práporu, s ktorým bol odvelený na ruský front. Tam sa 23. septembra 1916 pri Manajove (vtedajší Halič) dostal do zajatia. Prešiel viacerými ruskými zajateckými táborami. Najdlhšie zotrval v Demijovke pri Kyjeve, kde pracoval v muničnej továrni. V októbri 1917 vstúpil v Kyjeve do čs. vojska na Rusi a v hodnosti strelca bol zaradený do záložného práporu v Žitomire. Po krátkom výcviku spolu s veľkou skupinou vojakov a dôstojníkov v novembri 1917 odtiaľ odišiel transportom cez Moskvu, Jaroslav, Vologdu a Čerepovec do stanice Kola na rovnomennom polostrove. Vo februári 1918 sa v Murmanskú nalodili a preplavili do Veľkej Británie a odtiaľ do francúzskeho prístavu Le Havre. Následne Černek absolvoval v meste Cognac vojenský výcvik a bol pridelený 11. rote 21. čs. streleckého pluku čs. légie vo Francúzsku. V júli 1918 bol odoslaný na západný front, kde sa ako veliteľ polčaty 11. roty v októbri 1918 zúčastnil ťažkých bojov pri Terrone. Ako čatár sa 15. januára 1919 vrátil do vlasti.

MOBILIZAČNÝ DÔSTOJNÍK

V druhej polovici januára 1919 sa s kmeňovým plukom zúčastnil bojov o Těšínsko. V apríli 1919 ho povýšili na rotmajstra a prideliť vojenskému referátu Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska v Bratislave a odtiaľ Župnému úradu v Nitre. Na ppor. pechoty bol menovaný 1. septembra 1919. Potom až do konca apríla 1920 mal študijnú dovolenku, v rámci ktorej absolvoval notársky kurz v Turčianskom Svätom Martine. V máji 1920 bol pridelený do hraničiarskeho práporu 8 v Šahách a k 1. septembru bol menovaný na por. pech. V októbri 1921 ho preveli do pešieho pluku 9 v Moste, kde do apríla 1929 vystriedal funkcie od inštruktora nováčikov maďarskej národnosti, veliteľa 10. poľnej roty až po pobočníka veliteľa práporu. Medzitým bol v decembri 1923 menovaný na kpt. pech. s poradím od 1. 1. 1920 a v júli 1928 na štábného kapitána pech.

V apríli 1929 nasledovalo prevelenie do pešieho pluku 12 Generála M. R. Štefánika v Komárne, kde okrem iného zastával aj funkciu veliteľa 12. poľnej roty. V septembri 1937 ho preložili do pešieho pluku 39 Výzvedný generála Grazianiho v Bratislave. V čase všeobecnej mobilizácie čs. brannej moci, od 24. septembra do 15. októbra 1938, velil pochodovému práporu pešieho pluku 39 a potom až do 15. decembra vykonával funkciu mobilizačného dôstojníka náhradného práporu pluku. Od konca decembra 1938 až do rozbitia ČSR v polovici marca 1939 bol ustanovený za veliteľa 8. roty tohto pluku v Pezinku.

Po vzniku Slovenského štátu prevzal Černek 15. marca 1939 velenie pešieho pluku 39 v Bratislave. V polovici mája 1939 bol povýšený na mjr. pech. a premiestnený do Revúcej. Ako veliteľ II. samostatného práporu sa v septembri 1939 zúčastnil ťaženia slovenskej armády proti Poľsku. Od novembra 1939 bol veliteľom pešieho pluku 7 v Žiline a od októbra 1940 velil pešiemu pluku 5 v Levoči. V júli 1940 ho povýšili na pplk. pech. Po vypuknutí vojny proti ZSSR odišiel so svojím plukom, v rámci slovenskej armádnej skupiny do poľa. Do polovice júla 1941 jeho pluk postúpil bez boja do priestoru južne od Lvova, kde bol reorganizovaný na peší pluk 21 David slovenskej Rýchlej divízie. V septembri 1941 odovzdal velenie pluku, vrátil sa na Slovensko a opätovne prevzal funkciu veliteľa pluku v Levoči. Koncom apríla 1942 bol Černek premiestnený na Veliteľstvo divíznej oblasti 1 do Trenčína. V septembri 1942 ho prideliť na Doplňovacie okresné veliteľstvo (DOV) v Nitre, kde 1. januára 1943 prevzal jeho velenie.

POVSTALECKÉ ROKY

Vojenské ústredie na jar 1944 určilo Črneka v plánoch ozbrojeného povstania za veliteľa nitrianskej posádky. Po vypuknutí SNP však svoju prvú úlohu organizačne nezládol a 1. septembra 1944 po návrate z Banskej Bystrice do Nitry ho veliteľ posádky mjr. pech. Ján Šmigovský v kasárňach konfinoval. Skôr ako mal byť vydaný nemeckej jednotke bojovej skupiny SS Schill, podarilo sa mu 2. septembra ujsť a dostať sa na povstalecké územie. Veliteľ 1. čs. armády na Slovensku brig. gen. Ján Golian pri svojej inšpekčnej ceste 6. septembra 1944 v priestore Biely Potok – Liptovská Osada vymenoval Črneka za nového veliteľa Obrannej oblasti 2. V rámci reorganizácie 1. ČSA bol vymenovaný za veliteľa VI. taktickej skupiny (TS) Zboru s veliteľstvom v Liptovskej Osade. Tá mala vymedzený priestor obrannej operačnej činnosti v severnej časti povstaleckého územia (v dolinách Nizkých Tatier). Pod jeho velením sa podarilo stabilizovať front na osi Ostrô – Biely Potok – Vlkolínec, a tým zabrániť protivníkom – bojovej skupine SS Schäffer,

ktorá sa tlačila cez jeden z najkratších severných prístupov od Ružomberka na Donovaly – rýchlemu postupu do centra povstania, Banskej Bystrice. Jednotky VI. TS patrili k najlepším v rámci 1. ČSA na Slovensku a aj Černekovou zásluhou sa viackrát vyznamenali v bojoch o dominantu Ostrô či kótu 1 062. K 1. októbru 1944 ho čs. MNO v Londýne povýšilo na plk. pech. Jeho jednotky si splnili aj poslednú neľahkú úlohu, keď od polovice októbra 1944 dokázali húževnato vzdorovať jednotkám Zvláštneho pluku SS Dirlewanger na vrchu Ostrô. Až do ranných hodín 28. októbra urputne bránili prístup cez Donovaly do Starohorskej doliny, kadiaľ ustupovala do hôr hlavná časť povstalcov. Následne až do oslobodenia velil Černek skupine dôstojníkov a vojakov, ktorá prešla na partizánsky spôsob boja v oblasti Balázov, Kališťa a Rudlovej.

V marci 1945 Černek vstúpil do 1. čs. armádneho zboru a o mesiac neskôr už pôsobil vo funkcii veliteľa západného Slovenska v Nitre, krátko na to v Bratislave. Od júna 1945 velil 9. pešej divízii v Nitre. V roku 1946 sa proti jeho osobe rozpútala ostrá kampaň, ktorú viedol náčelník obranného spravodajstva (OBZ) plk. pech. Bedřich Reicin. Tento zápas sa pre Črneka skončil beznádejne a v júni 1948 bol preložený do výslužby. V roku 1950 mu odňali vojenskú hodnosť a priznali dôchodok, ktorý nedosahoval ani existenčné minimum. Na základe ďalších vykonštruovaných obvinení ho vo februári 1956 zatkli a väznili v Trenčíne. Ludový súd v Myjave mu vymeral trest dva roky väzenia a päť rokov vyhnanstva z Bratislavského kraja. Na základe odvolania Krajský súd v Bratislave v apríli 1956 rozsudok napokon zrušil. Potom až do penzie pracoval Černek ako remeselník a tesár na individuálnej výstavbe. Žil sám v polozrúcanom rodičovskom dome v Turej Lúke v neuveriteľne skromných podmienkach, opustený a zabudnutý. V roku 1969 ho rehabilitovali a vrátili hodnosť plukovníka. Zomrel 20. apríla 1977 v Myjave. Dňa 26. októbra 1990 bol Ján Černek povýšený na generálmajora in memoriam.

pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.
Vojenský historický ústav

SPOKOJNÁ MAMA

Mama Jana dnes hovorí, že je celkom spokojná s výberom svojich synov. „Bolo to síce trochu prekvapenie pre nás, ale zvykli sme si. Hlavne, že sú chlapci spokojní. Môj otec bol policajtom a veľmi chcel, aby jeho vnuci išli buď za policajta, alebo vojaka. Lebo podľa neho je uniforma pre chlapa... Ako každá mama som dosť prežívala, keď boli vonku v misii. Najmä keď sa hovorilo o zhoršenej situácii na Strednom východe. Chvala-bohu v tom priestore, kde boli, sa nič nestalo. Ak pôjde Peter do toho Afganistanu, budem zasa pozorne sledovať správy odtiaľ a načo tajiť, aj sa strachovať

o neho. Ale na druhej strane si chlapci toto povolanie sami vybrali a jeho súčasťou je aj určité riziko. A keď sa má stať niečo zlé, môže to byť aj na ulici pred domom,“ hovorí mama.

Otec Emil je tak isto spokojný s rozhodnutím svojich synov. Podľa neho celkom slušne zarobia, v ozbrojených silách je dobré sociálne zabezpečenie a chlapci prišli napríklad z misie bohatší o mnohé zážitky i skúsenosti.

MAL ŠTASTIE NA VELITEĽOV

„Na svoju dvojročnú vojenčinu spomínam len v dobrom. V poddôstojníckej škole aj v jednotlivých posádkach, kde som na Morave slúžil, naučil som sa ovládať mnohé druhy techniky, spoznal som veľa ľudí. V jednotke sme boli z rôznych kútov vtedajšieho Československa. Mali sme tam veľa Pražanov. Zrodilo sa tam mnoho priateľstiev. Asi som mal šťastie na veliteľov. Boli síce nároční, ale na druhej strane ľudskí. Chápali problémy, obyčajných vojakov. V priebehu vojenčiny som bol 36 ráz na opušťaku,“ spomína slobodník v zálohe Emil Kacvinský.

Niektorí sa na vojne naučili aj novému remeslu. Takto stretol po rokoch bývalého kolegu, ktorý sa na vojenčine stal na dva roky kuchárom, hoci jeho pôvodná odbornosť bola na míle vzdialená od tejto profesie. Varenie sa mu stalo osudom a postupne sa vypracoval až na šéfkuchára hotela v Michalovciach. Dnes pán Emil okrem práce na železnici hospodári na 8 hektároch poľnohospodárskej pôdy, teší sa z krásneho výhľadu na neďaleké Vysoké Tatry, Kráľovu hoľu a súdržnej spokojnej rodiny.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Z Letanoviec na Golany

Keď Emil Kacvinský zo spišskej dediny Letanovce narukoval pred vyše troma desaťročiami na vojenčinu k útvaru protivzdušnej obrany na Ostravsku, len ťažko si vedel predstaviť, že obaja jeho synovia raz budú profesionálnymi vojakmi. Skôr sa nazdával, že budú rovnako ako on pracovať na železnici.

Aj keď spočiatku ani Emil nepatril k tzv. modrej armáde. Najskôr sa vyučil v blízkej Levoči za opravára poľnohospodárskych strojov, potom si v Nitre na strednej poľnohospodárskej škole doplnil stredoškolské vzdelanie. Nitra sa mu stala osudná. Spoznal tam aj svoju manželku Janu, ktorá tiež študovala poľnohospodársku školu. Rodáčka z mesta pod Zoborom sa presťahovala za manželom na Spiš a svoje rozhodnutie neľutuje. Dnes majú tri deti: synov Mareka a Petra a dcéru Máriu.

CESTA K PROFESIONÁLOM

Synovia ukončili v Košiciach strednú dopravnú školu a celkom prirodzene sa očakávalo, že budú pracovať na železnici ako ich otec. Robota na železnici však nebola. Skôr sa prepúšťalo, ako prijímalo. A na Spiši sa len ťažko hľadala vhodná práca. Starší Marek narukoval na základnú vojenskú službu k železničnému vojsku do Spišskej Novej Vsi. Práca sa mu celkom zapáčila, stal sa

vojenským profesionálom. Železničné vojsko však končilo a Mareka služba zaviala na juh do Štúrova, k útvaru rádioelektronického boja. Pôsobil tam ako technik roty. Nasledovala zahraničná misia. Rok strávil na Strednom východe v misii UNDOF na Golanských výšinách. Po návrate z misie sa stal jeho materským útvarom rožňavský prápor radiačnej chemickej a biologickej ochrany. Dnes je tam 28-ročný Marek na pozícii veliteľa ženijného družstva. Ak uspeje v konkurenčnom výbere, postúpi na podpráporčíka. „Každé pôsobenie v zahraničnej misii je pre vojenského profesionála dobrou školou života. Človek spozná nielen nové krajiny, ale aj vojakov iných armád. A vonku sa ešte k všetkému pridruží poznanie, že tam vlastne reprezentuje nielen seba a armádu, ale celé naše Slovensko. Toto poznanie dosť zaväzuje. Usilujete sa splniť všetky úlohy čo najlepšie,“ priznáva rotný Marek Kacvinský.

V bratových šľapajach išiel aj o štyri roky mladší Peter. V Ružomberku si odkrútil deväť mesiacov povinnej služby, stal sa profesionálom. Neskôr nasledoval útvar v Komárne a podobne ako u brata ročná misia na Golanských výšinách. Potom vojenský útvar v Rožňave a napokon zabezpečovacia jednotka veliteľstva prešovskej brigády, kde v súčasnosti slobodník Peter Kacvinský pôsobí. Možno sa koncom roka stane aj súčasťou slovenského vojenského kontingentu v Afganistane.

Zásady zavedenia eura

Základné zásady zavedenia eura na Slovensku sú stanovené v Národnom pláne zavedenia eura v SR. Tento dokument predstavuje plán jednotlivých krokov, ktoré treba uskutočniť pre bezproblémové a úspešné zavedenie a používanie eura v celom hospodárstve SR. Bol schválený Vládou Slovenskej republiky a Národnou bankou Slovenska.

Podľa týchto zásad sú následne pripravované všetky právne predpisy a ostatné detaily prechodu na euro. V krajinách, ktoré zaviedli euro ako prvé, bol použitý tzv. „Madridský scenár“: dátum zavedenia eura (bezhotovostný styk) a zavedenie euro hotovosti bol rozdielny. Bezhotovostne tieto krajiny euro zaviedli 1. januára 1999 a euro hotovosť až 1. januára 2002. U nás sa použije metóda tzv. „veľkého tresku“, čo znamená, že euro sa 1. januára 2009 zavedie naraz v hotovostnom aj bezhotovostnom obeh.

KRÁTKY DUÁLNY OBEH

Od 1. januára 2009 bude možné ako platidlo používať euro i slovenskú korunu. V obchode budeme platiť slovenskými korunami i eurami, obchodníkov výdavok však bude musieť byť v eurách. Tento duálny obeh oboch platidiel bude možný len 16 dní. Od 17. januára 2009 sa bude môcť ako zákonné platidlo používať len

euro. Všetky slovenské koruny, ktoré budú ku dňu prechodu na euro vedené na účtoch v bankách, budú automaticky a bezplatne prevedené na eurá konverzným kurzom. Ak obyvateľom zostali slovenské platidlá – mince alebo bankovky, bude možné zameniť ich v komerčných bankách alebo v Národnej banke Slovenska bezplatne. Dlhší (dvojmesačný) duálny obeh dvoch mien, ktorý sa použil v prvých dvanástich krajinách eurozóny sa ukázal ako zbytočne dlhý a nákladný. Odborníci predpokladajú, že väčšina slovenských korún sa za eurá vymení už v prvý týždeň duálneho obehu.

KONVERZNÝ KURZ

Radou EÚ bude neodvolateľne (pravdepodobne v júli 2008) stanovený konverzný kurz, ktorý sa ako jediný bude môcť používať na prepočítavanie finančných hodnôt, cien, faktúr atď. Konverzný kurz bude určený ako koeficient so 6 platnými číslicami. Konverzný kurz bude vyjadrovať ekvivalent jedného eura v slovenských korunách – 1 EUR = XX,XXXX. Tento koeficient pri vykonávaní prevodov nebude zaokrúhlený ani skrátený na menej ako 6 číslic. Na prepočet hodnôt slovenských korún na eurá po 1. 1. 2009 ani pri duálnom zobrazovaní cien nebude možné použiť jeho inverzný koeficient alebo iný kurz. Pri konverzii korún na eurá nesmú byť účtované žiadne s tým súvisiace poplatky.

PRAVIDLÁ ZAOKRÚHLŔOVANIA

Finančné hodnoty, ktoré boli stanovené v slovenských korunách, ale majú byť zaplatené v eurách sa budú zaokrúhľovať na najbližší eurocent presne podľa matematických pravidiel. Zaokrúhľovať sa však budú len konečné sumy, nie čiastkové položky. V niektorých prípadoch, ktoré budú stanovené zákonom, bude zaokrúhľovanie ešte presnejšie ako na najbližší eurocent.

ZÁSADA NEPOŠKODIŤ OBYČANA

Spočíva v tom, že všetky platby, ktoré musí občan zaplatiť štátu (dane, odvody, poplatky a pod.) sa budú zaokrúhľovať v jeho prospech, čiže smerom nadol. Všetky platby, ktoré dostáva občan od štátu (sociálne dávky, dôchodky a pod.) sa budú zaokrúhľovať smerom hore – dokonca na celých 10 eurocentov.

KONTINUITA KONTRAKTOV

Táto zásada hovorí o tom, že iba z dôvodu zavedenia eura nie je možné jednostranne vypovedať zmluvu, na strane druhej, nie je obmedzená zmluvná voľnosť – ak sa na tom obe strany dohodnú, môžu zmeniť zmluvu na explicitne eurové hodnoty – zmluvní partneri môžu (po obojstrannom súhlase) zmluvu po zavedení eura akokoľvek meniť. Toto pravidlo vychádza z Nariadenia Rady ES 1103/97 o určitých ustanoveniach týkajúcich sa zavedenia eura. Dotýka sa teda všetkých zmlúv v celej EÚ, nielen na Slovensku. Tak isto sa nezmenia nominálne úrokové sadzby dohodnuté v zmluvách pred zavedením eura.

MINIMALIZÁCIA NÁKLADOV

Štát sa snaží, aby zavedenie eura bolo čo najmenej nákladné. Preto sa to deje metódou veľkého tresku a krátkym duálnym obehom. Náklady, ktoré v súvislosti s eurom budú vznikať si musí každý subjekt pokryť sám. Vláda však uvažuje o poskytnutí (zatiaľ nešpecifikovaných) kompenzácií za vynaložené náklady súvisiace s prechodom na euro sociálne najslabším občanom. Ďalšie pravidlá a prijímané normy budú dbať na to, aby základy na zavedenie eura boli čo najnižšie.

ZODPOVEDNOSŤ

Každý je zodpovedný za svoje vlastné prípravy na euro, vrátane nákladov, ktoré mu pri prípravách na zavedenie eura vzniknú – týka sa to štátnych inštitúcií, ale aj súkromných podnikov a firiem. Všetky orgány verejnej moci sú zodpovedné za prípravu a novelizáciu príslušných normatívnych aktov podľa svojej pôsobnosti. Okrem toho bude potrebné euro prispôbiť všetky finančné informačné systémy. Za upgrade týchto systémov sú zodpovední ich používatelia. Takto vzniknuté náklady súvisiace so zavedením eura nebudú kompenzované z verejných zdrojov.

npor. Martin FARKAŠ

Ilustračné foto Vladislav VAVRINEC

operácií a štruktúr NATO a EÚ. Hlavné úlohy súvisiace s vysielaním vojenského personálu do týchto štruktúr rieši Centrum prípravy, vysielania a zabezpečenia štruktúr NATO a EÚ. Zodpovedá za komplexné personálne zabezpečenie – proces prípravy, výberu, vysielania a zabezpečenia profesionálnych vojakov. Najpočetnejším je Centrum personálneho marketingu. Úlohou jeho pracovníkov je centrálna a systematická regrutácia občanov Slovenskej republiky na profesionálnu službu v ozbrojených silách. A to v potrebnom počte, požadovanej kvalite, štruktúre a čase. Zabezpečuje tiež výberové konania občanov prijímaných do štátnej služby profesionálneho vojaka. Jeho súčasťou sú regrutačné strediská a strediská výberu personálu,” priblížil v stručnosti štruktúru svojho úradu plukovník Peter Dudra.

MOTIVÁCIA PRIORITOU

Jednou z hlavných úloh personálneho úradu je stabilizácia personálu. Táto oblasť v sebe zahŕňa aj rozmiestňovanie profesionálnych vojakov podľa potrieb ozbrojených síl. V prvom rade to znamená umiestňovanie k útvarom a zariadeniam, ktoré sú v rámci rezortu vyšpecifikované ako prioritné útvary (napr. deklarované jednotky).

„Naplnenie týchto útvarov je naša priorita najmä pri regrutácii. V praxi sa však nevyhneme ani premiestňovaniu vojakov. Tu sa snažíme byť veľmi obozretní. Pokiaľ profesionálneho vojaka premiestnime proti jeho vôli, nebude jeho výkon taký, aký od neho očakávame. Prax ukazuje, že pokiaľ niečo zlomíme „natvrdo“, tak sa nám to neskôr vráti. Môžem ale zodpovedne povedať, že každé takéto premiestnenie veľmi zvažujem. Ovplyvňuje totiž celú ďalšiu vojenskú kariéru vojaka a môže ovplyvniť

Človek je u nás na prvom mieste

Vedia o nás viac, než si myslíme a ich rozhodnutia môžu neraz zmeniť náš osud. Vždy konajú v rámci zákona s cieľom zabezpečiť potreby ozbrojených síl v oblasti implementácie personálnej politiky – Personálny úrad Ozbrojených síl SR.

Personálny úrad OS SR je služobný úrad pre vojakov vo vojenskej hodnosti vojak 1. stupňa až podplukovník, ktorý svojimi štruktúrami zabezpečuje personálnu politiku s cieľom manažovať personál podľa potrieb Ozbrojených síl SR. Je priamo podriadený Štábu personálneho manažmentu J1 Generálneho štábu OS SR.

ŠEŠŤ ROKOV ÚRADU

Personálny úrad vznikol v roku 2002 ako jeden z krokov centralizácie v rámci systému manažmentu vojenského personálu. V súčasnosti má približne dvesto príslušníkov a je dislokovaný na trinástich miestach v rámci celej republiky. Do jeho štruktúry patrí osem

regrutačných stredísk a dve strediská výberu personálu. Samotný úrad je rozmiestnený na troch miestach – dve v Bratislave a jedno pracovisko – Centrum personálnych informácií v Trenčíne.

Štruktúru úradu tvorí okrem Organizačného oddelenia niekoľko centier. „Hybnou silou nášho úradu je Centrum personálnych činností. Jeho pracovníci zabezpečujú priamu realizáciu všetkých personálnych opatrení. Od prijatia profesionálneho vojaka, cez jeho povyšovanie, premiestňovanie, až po odchod z ozbrojených síl,” informoval nás riaditeľ úradu plukovník gšt. Peter Dudra.

„O evidenciu, doklady a štatistiku týkajúcu sa personálu sa starajú pracovníci Centra personálnych informácií. Občan vstupujúci do ozbrojených síl musí prejsť psychodiagnostickým vyšetrením. Túto prácu má vo svojich kompetenciách Centrum psychologických a sociologických činností. Robí aj špeciálne hodnotenie vojenského personálu v rámci ozbrojených síl s dôrazom na tých vojakov, ktorí sú vysielaní do zahraničných

aj výstupy mimo ozbrojených síl. Musíme si uvedomiť, že každý, kto je v styku s uniformou, je pre nás potenciálny regrutačný pracovník. A aj ten môže ovplyvňovať verejnú mienku. Zo skúsenosti vieme, že s vojakom musíme aktívne pracovať. Hovoriť s ním, vysvetliť dôvody, potreby ozbrojených síl, ako aj ďalší postup v jeho kariére. Musíme zohľadniť a naplniť nielen požiadavky rezortu, ale ak je to možné, aj požiadavky vojaka. Pokiaľ sa dá, snažíme sa premiestňovaného vojaka presvedčiť. Až v prípade, že naozaj nie je iná možnosť, realizujeme toto opatrenie podľa potrieb ozbrojených síl. Hľadáme všetky možnosti a snažíme sa, aby nedochádzalo k tomu, že premiestnený vojak robí všetky kroky, aby sa dostal späť k útvaru alebo dokonca aj z ozbrojených síl. Toho sa chceme v budúcnosti vyvarovať,” vysvetlil šéf personalistov plk. P. Dudra.

NOVÁ TVÁR REGRUTÁCIE

Od roku 2002 dodnes majú podľa údajov personálneho úradu ozbrojené sily približne 60 % nových

profesionálnych vojakov. Toto obdobie bolo charakteristické veľkou obmenou personálu v rámci rezortu. Ročná regrutačná potreba sa pohybovala od 2 000 do 2 200 rekrutov.

„Hlavným cieľom je v súčasnosti stabilizácia personálu. To znamená vyvíjať také aktivity, aby sme udržali tých, ktorí v ozbrojených silách chcú pracovať. Na základe tejto politiky sa znižuje celková potreba na regrutáciu. Vzhľadom na to, že regrutujeme niekoľkonásobne menšie počty, mohlo by sa zdať, že sa znižuje potreba a opodstatnenosť regrutačných stredísk a stredísk výberu personálu. Ale nie je to tak. Údaje hovoria o tom, že kým v roku 2002 sme potrebovali na zregrutovanie jedného občana 0,35 regrutačnej aktivity, v roku 2007 to bolo už 3,61 regrutačnej aktivity. Rekrutujeme menej, ale záujemca si už vyberá. Táto problematika úzko súvisí aj s konkurencieschopnosťou na trhu práce. Toto je hlavný problém - stabilizovať a neprepúšťať. Sú to spojené nádoby. Prijat' môžeme len toľko, koľko prepustíme. Nechceme ale prepúšťať za každú cenu. Je oveľa efektívnejšie udržať a stabilizovať vojaka, ktorý má istotu ďalšej profesionálnej kariéry, sociálneho zabezpečenia a podobne,“ objasnil riaditeľ Dudra.

Ďalší smer vývoja regrutácie vytyčujú aj dlhodobé plány rezortu – vybudovať malé, no vysokokvalitné profesionálne ozbrojené sily. V praxi to znamená prechod z celoplošnej na cieľnú regrutáciu. Tento spôsob personálny úrad čiastočne uplatňuje už dnes. Rekrutuje personál, ktorý ozbrojené sily najviac potrebujú – vodičov a zdravotnícky personál do hodnotnej kategórie mužstva. Lekárov, právnikov a iné odbornosti zasa pre hodnotnú kategóriu dôstojníkov. Snahou Personálneho úradu OS SR je vybrať pre potreby ozbrojených síl najkvalitnejší personál.

FLEXIBILNEJŠÍ SYSTÉM

„Snažíme sa, aby evidencia osobných spisov vojakov ozbrojených síl bola na našom úrade. Keďže zatiaľ nemáme kapacitné a ani ďalšie potrebné technické podmienky, máme v súčasnosti v starostlivosti evidenciu iba za generálny štáb a ministerské zložky. Dokumentáciu profesionálnych vojakov z ostatných útvarov a zariadení rezortu zatiaľ nemáme. Zistili sme, že pokiaľ vybudujeme

centrálnu evidenciu osobných spisov, počty personálneho úradu síce vzrastú o 25 – 30 ľudí, ale v rámci celých ozbrojených síl ušetríme okolo 50 miest – personalistov, ktorí sa momentálne zaoberajú problematikou vedenia personálnej evidencie a osobných spisov. Výraznou pomocou bude aj počítačový centrálny informačný systém. Do neho bude zapojený každý príslušník ozbrojených síl. Bude mať právo vstúpiť doň, samozrejme, s dodržaním bezpečnosti, stanovením úrovne a rozsahu prístupu, a skontrolovať si údaje vo svojom osobnom spise s možnosťou ich verifikácie. Výhodou systému bude online prístup každého veliteľa vo veciach personálnych a štatistických pre svojich podriadených. Jeho hlavným cieľom bude maximálne odbúranie administratívy, papierovej práce a zjednodušenie personálnej činnosti. To však v podstatnej miere závisí od toho, kde bude Personálny úrad OS SR pôsobiť ako celok. Ako som už spomínal – sme dislokovaní na troch miestach, čo nám spôsobuje niektoré problémy. Až keď budeme mať určené adekvátne priestory, budeme „pod jednou strechou“, až potom môžeme previesť všetky osobné spisy a budovať počítačovú sieť centrálného informačného systému,“ zdôraznil plk. Peter Dudra.

POTREBA ZMIEN

Voči problémom s odborným personálom nie je imúnny ani personálny úrad. Jeho pracovníci vytvárajú pri svojej činnosti množstvo informačných správ, posúdení, analýz a rôznych iných dokumentov. Napríklad v minulom roku vydali spolu 9 262 rozkazov, spracovali 1852 odvolaní, odborných vyjadrení, posudkov a pripomienok.

„Z uvedených čísel vyplýva potreba vytvorenia analytického prvku s vykonávaním vnútornej a vonkajšej analýzy, ako aj rozšírenie právnej služby. Je nemysliteľné, aby úrad, ktorý má celoslovenskú pôsobnosť v rámci celého rezortu, nemal právnu službu. V súčasnosti máme jedného právnik. Mojm cieľom je vybudovať právnu skupinu v požadovanej kvalite. Zabezpečovať budú všetky služby týkajúce sa právneho poradenstva, právnych stanovísk a príprav materiálov pre prvostupňový odvolací orgán v súlade so zákonom o správnom konaní,“ prezradil riaditeľ úradu.

VÝMENA SKÚSENOSTÍ

„Personálna oblasť je živý a dynamický proces, ktorý sa neustále vyvíja, a v ktorom sa neustále snažíte hľadať rôzne zlepšenia. Keďže som členom Komisie NATO pre ľudské zdroje, mám dobré kontakty s mojimi personálnymi pracovníkmi v rámci členských krajín Aliancie. Niektoré skúsenosti teda čerpám aj od zahraničných partnerov. Na druhej strane však musím povedať, že aj keď sme relatívne mladé ozbrojené sily, máme už čo povedať aj my. Vzhľadom na zmeny v rámci profesionalizácie sa už dostávame do situácie, keď aj my poskytujeme svoje skúsenosti, ako sme dokázali niektoré veci splniť, ako ich máme naplánované, aké máme ciele, ako chceme v budúcnosti personálnu prácu robiť. Príkladom sú veľmi úzke bilaterálne kontakty s Poľskom či Ukrajinou. Omedľho k nám pricestujú napríklad zástupcovia dánskeho inštitútu pre vojenské štúdiá získať informácie, ako sme postupovali v niektorých otázkach personálnej politiky. Snažíme sa vždy ukázať reálny stav. Neukazujeme len to najlepšie. Práve naopak, pokiaľ odovzdávame skúsenosti, ukazujeme a upozorňujeme, čoho sa treba vyvarovať, v čom sme my urobili chyby a čo považujeme za lepšiu cestu v tomto štádiu poznania,“ podčiarkol plukovník P. Dudra.

KAŽDÝ IDE SVOJOU CESTOU

Niektoré členské štáty Aliancie riešia v personálnej práci podobné problémy ako my. „Napríklad v oblasti motivácie sa stretávame s podobnými úskaliami. Ide o to, akým spôsobom občana motivovať pre vstup a ako ho následne udržať. Každá krajina má svoj prístup. Slovensko, ktoré pred pár rokmi preberalo skúsenosti od nás, išlo svojou cestou. Poliaci zvolili iný cieľ – snažia sa udržať profesionálneho vojaka až do dôchodkového veku. Nám ide o to, aby sme v ozbrojených silách udržali ten najkvalitnejší personál. Preto sme zaviedli napríklad aj konkurenčný výber. Cieľ však máme všetci spoločný - aby slúžil ten, kto chce a kto na to má,“ dodal riaditeľ Personálneho úradu OS SR plk. gšt. Peter Dudra.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

HLAVNÉ ÚLOHY PERSONÁLNEHO ÚRADU OS SR:

- stabilizovať personál OS SR a postupne vytvárať stabilné prostredie ako základný predpoklad pre profesionálny rozvoj všetkých kategórií profesionálnych vojakov, zvyšovanie kvality ich života a udržiavanie úrovne sociálneho zabezpečenia.
- zabezpečiť sústavné dopĺňovanie personálu v požadovanom počte, kvalite a s potrebnými schopnosťami s dôrazom na jazykovú spôsobilosť nasaditeľných síl.
- vyhlasovať a zverejňovať výberové konania na obsadenie voľných štátnozamestnaneckých miest profesionálnych vojakov OS SR s ohľadom na požiadavky doplnenia a plánované termíny vstupných kurzov.
- v regrutácii občanov prejsť z celoplošnej regrutačnej kampane na cieľnú regrutáciu odborníkov a občanov. K tomu zamerať činnosť regrutačných pracovníkov na individuálnu prácu s jednotlivcom pred jeho prijatím až po splnenie prvého záväzku po prijatí.
- zabezpečiť kvalitnú činnosť komisií pre konkurenčný výber. Ich závery v procese povyšovania, udržiavania a redukcie vojenského personálu realizovať v plnom rozsahu.
- zabezpečiť výber najlepších profesionálnych vojakov do zahraničných operácií a štruktúr NATO a EÚ.

Francúzi opäť v Kuchyni

Od 8. apríla do 10. apríla sa uskutočnili záverečné rokovania pred avizovaným výcvikom Francúzskych vzdušných síl na Slovensku. Francúzsku delegáciu vedenú podplukovníkom Teyssierom privítal na pôde dopravného leteckého krídla v Kuchyni jej veliteľ podplukovník Brandabura. Francúzi chcú okrem samotného výcviku v bombardovaní na leteckej strelnici pomôcť aj vo výcviku predstunutých leteckých navádzačov Vzdušných síl OS SR. Pri bombardovaní majú v pláne cvičiť s ostrou i cvičnou muníciou a plánujú použiť aj laserom navádzanú muníciu. Bude to po prvýkrát, čo sa bude u nás cvičiť s týmto druhom munície.

Samotné cvičenie je naplánované od 14. do 28. júna. Francúzi plánujú priletieť na letisko do Kuchyne so 14 stíhačkami typu Mirage. Personálne bude cvičenie zabezpečovať približne 250 francúzskych vojakov. „Cvičenie bude mať veľký benefit pre Vzdušné sily OS SR. Pomôže nám totiž docvičiť predstunutých leteckých navádzačov. Do úspešného ukončenia výcviku im chýbajú už iba ostré bojové navedenia a tie si počas ich cvičenia doplnia. V inom prípade by sme ich museli doškoliť niekde v zahraničí a určite by to nebola lacná záležitosť“, skonštatoval veliteľ dopravného leteckého krídla Kuchynia podplukovník Igor Brandabura.

Text a foto **por. Martin URBAN**

Kurz pre štábných dôstojníkov

Dňa 4. apríla veliteľ Národnej akadémie obrany plk. gšt. Ing. Juraj Výrostek otvoril pilotný kurz ISOC – International Staff Officers Course (Medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov). Poslaním 10-týždňového kurzu je pripraviť nižších štábných dôstojníkov v hodnostiach nadporučík až major na pôsobenie v národných a medzinárodných štáboch, na riešenie úloh podľa štandardov NATO v procesoch operačného plánovania na taktickej úrovni velenia a riadenia. Obsah kurzu je rozdelený do dvoch častí. „V prvej je oboznámenie sa s možnosťami jednotiek pôsobiace na taktickej úrovni velenia, používanie doktrín a aplikovanie poznatkov na vedenie jednotiek v boji. Ďalšia časť kurzu je zameraná na operačný a plánovací proces, ktorého súčasťou sú dve cvičenia útočného a obranného charakteru,“ uviedol veliteľ ISOC plk. Ing. Peter Baláž, PhD. Kurz prebieha v anglickom jazyku, preto frekvencianti musia ovládať angličtinu na úrovni Stanag 2 až 3. Do pilotného kurzu ISOC nastúpilo 16 profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky (11 kapitánov a 5 nadporučíkov). Ďalší kurz bude v septembri tohto roku aj s medzinárodnou účasťou.

Text a foto **Dr. Alena HARAGOVÁ**

Jánošík krstil nové CD

Divadlo Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene sa stalo v pondelok večer 7. apríla dejiskom slávnostného uvedenia nového CD Vojenského folklórneho súboru Jánošík – reprezentačného telesa Ministerstva obrany SR.

Prítomným na čele s predsedom Banskobystrického samosprávneho kraja Milanom Murgašom, veliteľom Vzdušných síl OS SR generálmajorom Jurajom Baránkom, náčelníkom Štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR brigádnym generálom Petrom Vojtekom, primátormi miest Detva, Sliač i priateľom a známym z radov profesionálnych vojakov a civilnej verejnosti sa postupne predstavila pestrá zostava interpretov. Program „Svoji medzi svojimi“ vyvrcholil krstom v poradí už dvanásteho CD VFS Jánošík s podtitulom „15. výročie 1993 – 2008“. Krstní rodičia exminister obrany František Kašický s manželkou pokrstili „svoje dieťa“ pravou stredoslovenskou žinčicou.

Text a foto **rtn. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ**

Vojnová dráma

Film českého scenáristu a režiséra Václava Marhoulu *Tobruk* prenesie divákov na jeseň 1941 do strategického prístavu Tobruk na severe Líbye, ktorý pred nemeckými a talianskymi jednotkami bránili príslušníci Československého pešieho práporu 11 – Východného po boku Britov, Austráľčanov, Poliakov a Juhoafríčanov. Líbyjský prístav obliehal Rommelov Afrikakorps a štyri talianske divízie. Film sa nezameriava iba na rámcové vykreslenie historickej situácie, ale vykresľuje vnútorné pocity ľudí, ktorí sa dostali do krajnej situácie. Hlavný hrdina, príslušník československého práporu vojak Jiří Pospíchal, je surovo kon-

frontovaný s dennodenným ohrozením života, všadeprítomnou smrťou a peknom africkej púšte. V neznesiteľnom utrpení sa rýchlo stráca jeho naivná a idealistická predstava o hrdinstve vo vojne.

Partnermi pri výrobe filmu boli aj Ministerstvo obrany Slovenskej republiky a Českej republiky. Predpremiéra filmu sa uskutoční postupne 29. augusta v Košiciach, 30. augusta v Prešove, 31. augusta v Poprade, 1. septembra v Žiline a 2. septembra v Banskej Bystrici. Tvorcov filmu čaká hlavná premiéra 3. septembra v Bratislave, potom príde na rad Trenčín, Nitra a Trnava. Súčasťou všetkých predpremiér, hlavnej premiéry a premiér bude aj prezentácia časti vojenskej techniky použitej vo filme a prezentácia Ozbrojených síl SR.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto archív V. M.

Majstrovstvá OS SR v boulderingu

Bouldering je slovo odvodené od anglického slova boulder a v preklade znamená kameň, balvan. Ide o lezenie po balvanoch. V telocvičniach ich nahrádzajú umelé steny, vysoké len pár metrov a s bezpečným dopadom na mäkkú žinenu. Vo všemožných profiloch od rovných stropov až po položené platne sa všetci lezci snažia ignorovať gravitáciu. V tomto rýchlo sa rozvíjajúcom športe sa od 9. do 10. apríla konali už druhé Majstrovstvá Ozbrojených síl SR. Tak ako vlni organizoval ich 11. mechanizovaný prápor Martin. Organizácie sa ujal rotný Peter Hašta, inštruktor vojensko-praktického lezenia. Kapitán Vladimír Ulbricht z GŠ OS SR v priestoroch mestskej športovej haly Martin – Podháň privítal 11 mužov a 4 ženy z rôznych útvarov. Do finále postúpili siedmi muži a všetky štyri ženy. Finálové cesty pekne rozdeľovali súťažiacich a o víťazovi v mužskej časti sa rozhodlo až na poslednej ceste. Na nej došlo k veľkému záväzaniu dovtedy suverénneho poručíka Mateja Števíka. Rovnako ako minulý rok, aj teraz sa musel uspokojiť iba s druhým

miestom. Majstrom OS SR sa stal nadporučík Milan Nábožný. Tretie miesto zostalo vďaka vojakovi Petrovi Glofákovi doma v Martine. Medzi ženami patrí prvenstvo vojačke Márii Michalenkovej, ktorá ako jediná sa doslova prebojovala celou cestou až do konca a obhájila minuloročný titul.

Text a foto **por. Martin URBAN**

Protokol v praxi (29) Stolovanie

Správne prestretý stôl nám umožňuje bez problémov sa najesť a napiť. Vkusne upravený stôl je aj estetickým zážitkom, zvyšuje pôžitok z jedla, dodáva nám chuť a vytvára dobrú atmosféru. Medzi hlavné požiadavky na úpravu stola patrí čistota, poriadok, zmysel pre stolovanie, zladenie a krása.

Pri bežnom stolovaní sa obyčajne uspokojíme s farebným obrusom a malými obrúskami, ktoré je ľahšie vymieňať. Na slávnostnejší stôl sa odporúča podložka (plstená alebo deka), aby riad nezvonil a nešmýkal sa, nepoškodil povrch stola. Na podložku sa dáva obrus biely alebo jemne pastelový, naň vrchný ozdobný obrus alebo obrúsky. Na obed alebo večeru je najlepši biely obrus, na olovrant pastelový. Bufetový stôl sa pokrýva bielym obrusom siahajúcim až po zem, biely obrus sa dáva aj na prípravný stôl – keridon. Pestré obrusy sa používajú pri stolovaní vonku.

Taniere pripravíme podľa potreby – buď iba plytký, alebo plytký a hlboký tanier. Ozdobný (klubový) tanier nie je určený na jedlo, ale vyhradzuje miesto pred hosťom. Viac ako dva taniere naraz sa na stôl nedávajú. Vzdialenosť taniera od okraja stola je 2–3 cm.

Polievku v šálke (napríklad bujón) dávame na podšálku. Naľavo od taniera patria misky na šalát, vpravo na kompót. Ak sa podávajú čerešne, nesmie sa zabudnúť na tanierik na kôstky.

Príbory ukladáme podľa dvoch pravidiel: na pravú stranu tie pre pravú ruku a, naopak (napríklad napravo môžeme umiestniť vidličku, ktorá sa bude používať ako jediný príbor k určitému jedlu). Druhým pravidlom je postupnosť príborov podľa poradia jedál – najbližšie k tanieru sú príbory, s ktorými budeme jesť najneskôr.

Tak ako počet tanierov neprekročí dva, aj počet príborov je limitovaný číslom tri. Ak je viac jedál, pridáme ďalšie príbory vo chvíli, keď sú potrebné. Vidlička sa kladie zubami nahor, lyžica dnom na stôl. Nôž ostrím k tanieru. Dezertné príbory sa umiestňujú nad tanierom, rúčkami na tú stranu, ktorou rukou budeme jesť. Patrí sem múčniková lyžička, múčniková vidlička, dezertný nôž a vidlička, môže byť aj kávová lyžička.

Papierová servitka zložená do trojuholníka sa dáva pod vidličku, plátenná, jednoducho preložená vľavo od vidličky. Stôl nezabudneme ozdobiť malou vázičkou a pripraviť naň koreničku a solničku. Solníček môže byť aj viac, aby každý mal k jednej voľný prístup. Zásadne nemožno použiť na dosáňanie príbory alebo prsty; preto je najlepšie miskové solničky vybaviť malou špeciálnou lyžičkou.

Poháre na nápoje sa umiestňujú vpravo od taniera, smerom k stredu stola; najbližšie k tanieru je ten, ktorý sa použije ako prvý. Ak je pohárov viac, môžu sa usporiadať do trojuholníka.

Pre každého stolovníka je vždy dôležitý priestor, aby sa necítil stiesnený. Odporúča sa 60–80 cm šírky, stolička sa má dať odsunúť od stola tak, aby sa človek mohol pohodlne postaviť. Praktická pomôcka je servírovací stolík.

Studený bufet má byť vybavený nielen dostatkom jedla, úmerným počtu hostí, ale aj dostatkom čistého riadu a príborov (môžu byť zabalené do papierových servietok) a jednoduchou výzdobou. Studený bufet by mal byť upravený a jedlá na ňom aranžované prakticky a vkusne. Výzor predkladaného jedla je dôležitou súčasťou každého stolovania. Má byť lákavý, sľubujúci lahodnú chuť – toto očakávanie potom nesmie byť sklamané.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Európska obranná agentúra

Európska bezpečnostná a obranná politika začala nadobúdať mimoriadnu aktuálnosť začiatkom druhého milénia. Do roku 2000 sa členské a integrujúce štáty v rámci Európskej únie podieľali približne na 20 vojenských misiách v Európe, Afrike a Ázii. Napriek naliehavým požiadavkám Európskej únie, inštitúcie s ambíciou spojiť štáty starého kontinentu v oblasti politickej, hospodárskej, legislatívnej, kultúrnej a podobne, značnou mierou zaostávala vo sfére spoločnej bezpečnosti a obrannej politiky.

Rada európskej únie „volala“ po vytvorení agentúry, ktorá pomôže zabezpečiť a podporiť spoločnú európsku bezpečnosť a obrannú politiku európskej organizácie pôsobiacej vo sfére vytvárania obranných schopností, výskumu, akvizície a vyzbrojovania. Umožňujúcim faktorom bola aj silniejúca globalizácia sveta a potreba zomknutia európskych štruktúr aj v tejto oblasti.

Rada Európskej únie na stretnutí v gréckych Thesalonikách v júni 2003 dala podnet na vytvorenie obrannej Agentúry s týmto poslaním. Aj napriek vážnemu politicko-strategickému rozhodnutiu trvalo ešte vyše roka, kým sa Agentúra stala de jure a de facto takou európskou inštitúciou, ako sa od nej očakávalo. Za skutočný medzník etablovania Európskej obrannej agentúry možno považovať 12. júl 2004, k čomu veľkou mierou prispel pán Nick Witney, ktorý bol prvým výkonným riaditeľom EDA. Plne funkčnou organizáciou v oblasti európskej bezpečnostnej a obrannej politiky sa EDA stala v januári 2005. Sídli v Bruseli. Vedúcim Agentúry je v súčasnosti Javier Solan.

KOOPERÁCIA V OBRANOM PRIEMYSELE

Hlavným poslaním EDA je dosiahnuť plnohodnotné fungovanie schopností európskej bezpečnosti a obrannej politiky. Medzi hlavné oblasti na dosiahnutie tohto cieľa patrí:

- *zabezpečenie vojenských požiadaviek
- *spolupráca pri vyzbrojovaní v obrannom výskume a vyvíjaní nových obranných technológií
- *kooperácia v obrannom priemysle
- *spolupráca v predmetnom rámci európskeho trhu s obrannou výzbrojou a technikou

V súčasnosti už existuje reálna previazanosť vojenského, civilného a priemyselného sektora. V rámci organizačnej štruktúry v EDA funguje dokonalé prepojenie jednotlivých pracovných komisií, čím sa dosahuje synergický efekt vo všetkých oblastiach, ktoré Agentúra pokrýva.

OBRANNÁ ŠTANDARDIZÁCIA A EDA

Pri počte 26 krajín, ktoré združuje, nie je jednoduché zabezpečiť hlavné ciele, aj vzhľadom na záujmy jednotlivých záujmov jej členských štátov. Intenzívne rokovania a dialóg prebiehajúci medzi členskými štátmi EDA vedie k tomu, že názory medzi nimi postupne konvergujú.

Reálne dosiahnutie serióznej európskej bezpečnosti a obrannej politiky pri naplňaní vymedzených cieľov je nemysliteľné bez fungovania obrannej štandardizácie, ktorá tvorí hybnú silu na dosiahnutie interoperability. Pojem obrannej štandardizácie asi najlepšie vystihuje definícia, ktorú prijalo NATO. „Obranná štandardizácia je proces spracúvania a implementácie obranných koncepcií, doktrín, postupov a návrhov na získanie a udržanie požadovanej úrovne ich zlučiteľnosti, vzájomnej zameniteľnosti alebo zhody s obrannými koncepciami, doktrínami, postupmi a návrhmi Severoatlantickej aliance a členských štátov aliance na dosiahnutie interoperability v operačnej, procedurálnej, materiálnej, technickej a administratívnej oblasti“.

Túto definíciu sme prebrali ako transkripciu aj do našej legislatívy pokrývajúcu predmetnú oblasť, t.j. do zákona NR SR č. 11/2004 Z. z. o obrannej štandardizácii, kodifikácii a štátnom overovaní kvality výrobkov a služieb na účely obrany, ktorá platí ex lege doteraz.

To isté platí pre definíciu vymedzujúcu pojem interoperabilita. „Interoperabilita v sebe zahŕňa schopnosť konať, byť akcieschopný a to navzájom s inými zložkami. Vyjadrené jednoduchšie a adresnejšie pre potrebu ozbrojených síl, je to schopnosť synergicky operovať v spoločných misiách a bojových úlohách.“

Interoperabilita má päť stupňov:

- *Ozbrojené sily krajín pracujú nezávisle a operácie sú koordinované len na politickej úrovni.
- *Operácie sú koordinované na strategickej úrovni so schopnosťou spolu komunikovať.
- *Operácie sú riadené spoločným operačným veliteľom so schopnosťou komunikovať s určitými obmedzeniami.
- *Operácie sú riadené spoločným operačným veliteľom so schopnosťou komunikovať a navzájom sa podporovať s určitými obmedzeniami.
- *Ozbrojené sily sú plne integrované a interoperabilné.

Štandardizácia v rámci EDA je tvorená určitým dualizmom štandardov. Ide o výlučne obranné štandardy, teda štandardy prijímané a implementované v rámci NATO s prihliadnutím na určité špecifiká európskych potrieb a civilné štandardy. V nadväznosti na uvedené dávam do pozornosti článok, ktorý bol publikovaný v časopise Obrana č.1 tohto roka, ktorý objasňuje štandardizačný proces v rámci NATO. Pri prijímaní obranných štandardov platí princíp, že aplikovateľné civilné štandardy majú vždy prednosť pred vojenskými, ak sú schopné pokryť bezpečnostno-obrannú oblasť, ktorej sa týkajú. Takýmto prístupom sa predíde zbytočným duplicitám a následným nezrovnalostiam, ktoré by mohli priniesť v aplikáčnej fáze veľmi negatívne konsekvencie, nehovoriac o zbytočne vynaložených finančných prostriedkoch.

Hlavnou európskou inštitúciou zabezpečujúcou problematiku štandardizácie v civilnom sektore je Európsky výbor pre normalizáciu (CEN). Európske civilné štandardy, ktoré vznikajú na jej pôde sú výsledkom konsenzu 30 krajín, ktoré sú členskými štátmi CEN, teda hlasovaním 30 národných autorít v uvedenej oblasti. Organizácia má zmluvu s medzinárodnou organizáciou pre štandardizáciu (ISO).

Medzi výhody vyplývajúce z riešenia obrannej štandardizácie v rámci EDA patrí interoperabilita a eliminácia rizík v oblasti prevádzkovej, materiálnej a informačnej výmeny, zlepšenie postavenia európskych autorít v oblasti civilnej štandardizácie, zjednotenie výskumu, výroby a servisných služieb, odstránenie technologických prekážok, zlepšenie zahraničného obchodu, konkurencieschopnosti a presadzovanie výrobcov na európskych trhoch (integruje európsky trh).

Slovenská republika bola usporiadateľskou krajinou stretnutia EDA v oblasti obrannej štandardizácie, ktoré sa konalo na pôde Ministerstva obrany SR v septembri minulého roka. Zúčastnilo sa na ňom 40 delegátov z 15 krajín Európy, ktorí vysoko ocenili úroveň workšopu. SR tak potvrdila, že aj v oblasti obrannej štandardizácie v rámci EDA zohráva relevantnú úlohu a je plnohodnotným partnerom ostatným členskými krajinám Európskej obrannej agentúry.

Ing. Rastislav KALAFUT

štátny rada

Odbor vyzbrojovania SEOPMZ MO SR

Ilustračné foto US Air Force

Prekážky v práci

* I. Povinnosti a nároky zamestnanca pri vzniku a trvaní prekážok v práci

POVINNOSTI ZAMESTNANCA

Ak je prekážka v práci zamestnancovi vopred známa, je povinný včas požiadať zamestnávateľa o poskytnutie pracovného voľna. Inak je zamestnanec povinný bez zbytočného odkladu upovedomiť zamestnávateľa o prekážke v práci a o jej predpokladanom trvaní. Prekážku a jej trvanie je zamestnanec povinný preukázať. Príslušné zaradenie je povinný potvrdiť zamestnancovi doklad o existencii prekážky v práci a o jej trvaní.

Ak zamestnanec neprítomnosť v práci nepreukáže, alebo ide o spornú neprítomnosť v práci, zamestnávateľ môže po dohode so zástupcami zamestnancov vykázať zamestnancovi neospravedlnenú absenciu v zmysle § 144 ods. 7 Zákonníka práce. V prípade sporu, pri ktorom sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodnú, či neprítomnosť zamestnanca mala byť evidovaná ako neospravedlnené zameškanie práce (absencia), môže zamestnávateľ požiadať o rozhodnutie súd.

PRÍČINY PREKÁŽOK

Prekážky v práci môžu nastať aj z dôvodu všeobecného záujmu, zvyšovania kvalifikácie či dôležitých osobných dôvodov.

Podľa § 136 ZP aj po 1. septembri 2007 zamestnávateľ poskytne zamestnancovi pracovné voľno na nevyhnutne potrebný čas na výkon verejných funkcií, občianskych povinností a iných úkonov vo všeobecnom záujme, ak túto činnosť nemožno vykonať mimo pracovného času. Pracovné voľno poskytne zamestnávateľ bez náhrad mzdy, ak Zákonník práce, osobitný predpis alebo kolektívna zmluva neustanovuje inak, alebo ak sa zamestnávateľ so zamestnancom nedohodne inak.

VÝKON VEREJNEJ FUNKCIE

Zamestnávateľ uvoľní zamestnanca dlhodobu na výkon verejnej funkcie a na výkon odborovej funkcie. Náhrada mzdy od zamestnávateľa, u ktorého je v pracovnom pomere, mu v tomto prípade nepatrí. Novela ZP (zákon č. 348/2007 Z. z.) vymedzuje, čo sa rozumie pod výkonom verejnej funkcie: „Výkon verejnej funkcie na účely Zákonníka práce je plnenie povinností vyplývajúcich z funkcie, ktorá je vymedzená funkčným obdobím alebo časovým obdobím a obsadzovaná na základe priamej voľby alebo nepriamej voľby alebo vymenovaním podľa osobitných predpisov.“

Zamestnancovi, ktorý vykonáva verejnú funkciu popri plnení povinností vyplývajúcich z pracovného pomeru, môže byť z dôvodu výkonu verejnej funkcie poskytnuté pracovné voľno v rozsahu najviac 30 pracovných dní alebo zmien v kalendárnom roku, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

OBČIANSKA POVINNOSŤ

Medzi občianske povinnosti do § 137 ods. 4 Zákonníka práce dopĺňa jeho novela povinnosť občana, ktorému vznikla branná povinnosť a v období krízovej situácie je povinný vykonať mimoriadnu službu alebo v čase vojny alebo vojnového stavu alternatívnu službu.

Občianska povinnosť je najmä činnosť:

- a) svedka, tlmočníka, znalca, iných osôb predvolaných na konanie na súde alebo inom štátnom orgáne alebo orgáne územnej samosprávy,
- b) pri poskytovaní prvej pomoci,
- c) pri povinných lekárskech prehliadkach,
- d) pri opatreniach proti prenosným chorobám,
- e) pri naliehavých opatreniach liečebno-preventívnej starostlivosti,
- f) pri izolácii z dôvodov veterinárno-ochranných opatrení,

Zákonník práce v znení neskorších predpisov vo svojej V. časti obsahuje tiež ustanovenia § 136 až § 144 o prekážkach v práci. Prinášame vám podrobnejšie vysvetlenie.

Podľa spomínaných paragrafov zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZP“) nemôže zamestnanec počas trvania prekážok vykonávať určité obdobie prácu tak, ako sa dohodol so zamestnávateľom v pracovnej zmluve. Je to z dôvodu neprítomnosti zamestnanca v práci alebo preto, že mu zamestnávateľ nemôže pridelať prácu z prevádzkových dôvodov. Tieto dôvody však nemajú za následok skončenie pracovného pomeru – spôsobujú iba dočasné prerušenie plnenia povinností a práv, ktoré sú s existenciou pracovného pomeru spojené. Podľa dôvodu ich vzniku a trvania zamestnávateľ môže: poskytnúť zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy, poskytnúť mu pracovné voľno bez náhrady mzdy (v praxi často nazývané ako

„neplatené voľno“), alebo ospravedlniť neprítomnosť zamestnanca. Zamestnávateľ však môže neospravedlniť neprítomnosť zamestnanca či vykázať mu absenciu!

Podľa dôvodu vzniku a trvania prekážky v práci a následnej neprítomnosti zamestnanca v práci mu môže vzniknúť nárok na náhradu mzdy pri neprítomnosti v práci z dôvodov uvedených v § 138 až § 143 Zákonníka práce, ale iba v ustanovenom rozsahu a limite. Ďalším nárokom môže byť nárok na dávku nemocenského poistenia – napríklad na nemocenské, ošetrovné a materské a tiež nárok na štátnu dávku – na rodičovský príspevok. Počas času poberania nemocenskej a štátnej dávky zamestnávateľ neprítomnosť zamestnanca v práci ospravedlní.

Zamestnancovi nevznikne nárok na náhradu mzdy ani na iné hmotné zabezpečenie vtedy, ak čerpá neplatené voľno nad rámec ustanovený v Zákonníku práce po dohode so zamestnávateľom. Nemá nárok ani v prípade, ak má vykázanú absenciu z dôvodu čerpania neplateného voľna bez predchádzajúcej dohody so zamestnávateľom.

- g) občana, ktorému vznikla branná povinnosť a v období krízovej situácie je povinný vykonať mimoriadnu službu alebo v čase vojny alebo vojnového stavu alternatívnu službu,
- h) pri mimoriadnych udalostiach,
- i) v prípadoch, keď je fyzická osoba povinná podľa osobitných predpisov poskytnúť prvú pomoc,
- j) pri povinnej účasti zamestnancov na rekondičných pobytoch.

Znenie § 139 Zákonníka práce je od 1. septembra 2007 novoustanovené takto:

„Zamestnávateľ poskytne zamestnancovi pracovné voľno na nevyhnutne potrebný čas vtedy, ak je zamestnanec povinný dostaviť sa osobne v súvislosti s plnením brannej povinnosti na príslušnú územnú vojenskú správu, alebo na lekárske vyšetrenie (§ 139 ods. 1 ZP), alebo na odbornú prípravu do určeného vojenského útvaru (§ 139 ods. 2 ZP).“

Ak má zamestnanec nastúpiť na odbornú prípravu v mieste natoľko vzdialenom od svojho bydliska, prípadne pracoviska, že cesta verejnou dopravou trvá viac ako 6 hodín, má podľa § 139 ods. 3 ZP nárok na jeden deň pracovného voľna. Po skončení odbornej prípravy poskytne zamestnávateľ zamestnancovi za čas odbornej prípravy náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho mesiaca (§ 139 ods. 4 ZP).

Na cestu z miesta, kde zamestnanec skončil odbornú prípravu, do miesta bydliska, prípadne pracoviska, patrí zamestnancovi podľa § 139 ods. 5 ZP jeden deň pracovného voľna. A to vtedy, ak absolvoval odbornú prípravu v mieste natoľko vzdialenom od svojho bydliska, prípadne pracoviska, že cesta verejnou dopravou trvá viac ako 6 hodín. Zamestnanec je povinný nastúpiť do práce najneskôr druhý deň po skončení odbornej prípravy. Za čas pracovného voľna poskytnutého podľa § 139 ods. 1 až 3 a 5 ZP patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

Podľa § 139 ods. 8 a 9 ZP náklady zamestnávateľa na náhradu mzdy za poskytnuté pracovné voľno zamestnancovi uhradí príslušná územná vojenská správa (ak je zamestnanec povinný dostaviť sa osobne v súvislosti s plnením brannej povinnosti na príslušnú územnú vojenskú správu), alebo vojenský útvar, v ktorom zamestnanec odbornú prípravu vykonával.

VŠEOBECNÝ ZÁUJEM

Inými úkonmi vo všeobecnom záujme sú najmä:

- a) darovanie krvi a aferéza,
- b) darovanie ďalších biologických materiálov,
- c) výkon funkcie v odborovom orgáne,
- d) činnosť člena zamestnaneckej rady a zamestnaneckého dôverníka,
- e) účasť zástupcov zamestnancov na vzdelávaní,
- f) činnosť člena volebných komisií vo voľbách, ktoré vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky a v referende a činnosť člena orgánov na ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,
- g) činnosť člena horskej služby alebo inej organizovanej záchrannnej skupiny počas osobnej účasti na záchrannej akcii,
- h) činnosť vedúceho tábora pre deti a mládež, jeho zástupcu pre hospodárske veci a zástupcu pre zdravotné veci, oddielového vedúceho, vychovávateľa, inštruktora, prípadne zdravotníka v tábore pre deti a mládež,
- i) činnosť člena poradného orgánu vlády Slovenskej republiky,
- j) činnosť člena rozkladovej komisie,

k) činnosť sprostredkovateľa alebo rozhodcu pri kolektívnom vyjednávaní,

l) činnosť registrovaného kandidáta pri voľbe do Národnej rady Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky a do orgánov územnej samosprávy.

Medzi spomínanými úkonmi je aj výkon funkcie v odborovom orgáne a výkon funkcie člena zamestnaneckej rady. V oboch prípadoch zamestnávateľ uvoľní zamestnanca dlhodobo na výkon funkcie v odborovom orgáne za podmienok dohodnutých v kolektívnej zmluve a po dohode so zamestnaneckou radou.

Novela ZP upravila od 1. septembra 2007 podmienky činnosti zástupcov zamestnancov v § 138 ZP. Podľa tohto paragrafu poskytne zamestnávateľ zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy na výkon funkcie v odborovom orgáne. A to na čas dohodnutý medzi zamestnávateľom a príslušným odborovým orgánom. Pracovné voľno zamestnancovi poskytne tiež na výkon funkcie člena zamestnaneckej rady alebo zamestnaneckého dôverníka na čas dohodnutý medzi zamestnávateľom a zamestnaneckou radou alebo zamestnaneckým dôverníkom.

Ak k dohode nedôjde, zamestnávateľ poskytne pracovné voľno s náhradou mzdy v rozsahu:

- a) 4 hodín mesačne najmenej jednému zástupcovi odborového orgánu odborovej organizácie, ktorá má menej ako 50 členov zamestnaných u zamestnávateľa,
- b) 12 hodín mesačne najmenej jednému zástupcovi odborového orgánu odborovej organizácie, ktorá má 50 a viac členov zamestnaných u zamestnávateľa,
- c) 16 hodín mesačne najmenej jednému zástupcovi odborového orgánu odborovej organizácie, ktorá má 100 a viac členov zamestnaných u zamestnávateľa,
- d) 4 hodín mesačne najmenej jednému členovi zamestnaneckej rady alebo zamestnaneckému dôverníkovi.

Zamestnávateľ má právo skontrolovať, či zamestnanec využíva voľno na účel, na ktorý mu bolo poskytnuté.

O MZDU A VOĽNO NEPRÍDE

Zamestnávateľ podľa novoustanoveného § 138 ZP poskytne zamestnancovi pracovné voľno na nevyhnutne potrebný čas s náhradou mzdy na účasť na rekondičných

pobytoch, na povinných lekárskech prehliadkach a na účasť zástupcov zamestnancov na vzdelávaní.

Ďalej zamestnávateľ poskytne zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy v sume jeho priemerného zárobku: na darovaní krvi, aferéze (metóda získavania jednej alebo viacerých zložiek z krvi strojovým spracovaním – pozn. red.) a darovaní ďalších biologických materiálov.

Pracovné voľno patrí zamestnancovi na nevyhnutne potrebný čas (za čas cesty k odberu a späť a na zotavenie sa po odbere), ak tieto skutočnosti zasahujú do jeho pracovného času. Podľa charakteru odberu a zdravotného stavu darcu môže lekár určiť, že čas potrebný na jeho zotavenie sa predlžuje, a to najviac po dobu zasahujúcu do pracovného času v rámci 96 hodín od nástupu cesty k odberu. Ak nedôjde k odberu, poskytne sa pracovné voľno s náhradou mzdy v sume priemerného zárobku zamestnanca len za preukázaný nevyhnutne potrebný čas v neprítomnosti v práci.

ZVYŠOVANIE KVALIFIKÁCIE

Účasť na ďalšom vzdelávaní, v ktorom má zamestnanec získať predpoklady ustanovené právnymi predpismi alebo splniť požiadavky nevyhnutné na riadny výkon práce, je pre kážkou v práci na strane zamestnanca. Zamestnávateľ môže poskytovať zamestnancovi pracovné voľno a náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku. Najmä ak je predpokladané zvýšenie kvalifikácie v súlade s potrebou zamestnávateľa. Zvýšenie kvalifikácie je aj jej získanie alebo rozšírenie.

Pracovné voľno podľa § 140 ods. 2 ZP poskytne zamestnávateľ najmenej:

- a) v rozsahu potrebnom na účasť na vyučovaní,
- b) 2 dni na prípravu a vykonanie každej skúšky,
- c) 5 dní na prípravu a vykonanie záverečnej skúšky, maturitnej skúšky a absolutória,
- d) 40 dní súhrnne na prípravu a vykonanie všetkých štátnych skúšok alebo dizertačnej skúšky v jednotlivých stupňoch vysokoškolského vzdelávania,
- e) 10 dní na vypracovanie a obhajobu záverečnej práce, diplomovej práce alebo dizertačnej práce.

Za pracovné voľno poskytnuté zamestnancovi na vykonanie opravnej skúšky mu už náhrada mzdy nepatrí.

Podľa § 140 ZP poskytne zamestnávateľ pracovné voľno

s náhradou mzdy na účasť na ďalšom vzdelávaní iba vtedy, ak predpokladané zvýšenie, získanie alebo rozšírenie kvalifikácie je v súlade s potrebou zamestnávateľa. V tomto prípade nejde o prehlbenie kvalifikácie podľa § 154 ods. 3 ZP, keď zamestnávateľ je oprávnený uložiť zamestnancovi zúčastniť sa na ďalšom vzdelávaní s cieľom prehĺbiť si kvalifikáciu. V takomto prípade sa prehĺbovanie kvalifikácie posudzuje ako výkon práce, za ktorý patrí zamestnancovi mzda.

DÔLEŽITÉ OSOBNÉ PREKÁŽKY V PRÁCI

Náhradu mzdy pri dôležitých osobných prekážkach v práci poskytne zamestnávateľ zamestnancovi podľa § 141 Zákonníka práce na nevyhnutne potrebný čas a na ustanovenú dobu (jedného, dvoch a viac dní) rovnako, ako tak bol povinný urobiť do 31. augusta 2007.

Od 1. septembra 2007 sa doplňuje do § 141 ods. 2 písmena e) Zákonníka práce povinnosť zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy v rozsahu jedného dňa na účasť na vlastnej svadbe. Pracovné voľno bez náhrady mzdy sa poskytne na účasť na svadbe dieťaťa a rodiča zamestnanca.

Podľa § 141 ods. 3 Zákonníka práce môže zamestnávateľ poskytnúť zamestnancovi aj ďalšie pracovné voľno z dôvodov uvedených v § 141 ods. 2 ZP s náhradou mzdy alebo bez náhrady mzdy, alebo ďalšie pracovné voľno s náhradou mzdy alebo bez náhrady mzdy z iných vážnych dôvodov – najmä na zariadenie dôležitých osobných, rodinných a iných vecí, ktoré nemožno vybaviť mimo pracovného času.

* II. Posúdenie prekážok v práci ako výkon práce

Prekážky v práci na strane zamestnávateľa sa posudzujú ako výkon práce, ak zasahujú do pracovnej zmeny zamestnanca.

Prekážky v práci na strane zamestnanca sa pri uplatňovaní pružného pracovného času posudzujú ako výkon práce s náhradou mzdy len v rozsahu, v ktorom zasiahli do základného pracovného času. V rozsahu, v ktorom zasiahli do voľiteľného pracovného času, sa posudzujú ako ospravedlnené prekážky v práci.

Ako výkon práce podľa § 144 ods. 3 ZP sa posudzuje čas:

a) keď zamestnanec nepracuje pre prekážky v práci, s výnimkou času pracovného voľna poskytnutého na žiadosť zamestnanca, ak sa vopred dohodlo jeho nadpracovanie, a času, po ktorý bola práca prerušená pre nepriaznivé poveternostné vplyvy,

b) dovolenky,

c) keď si zamestnanec vyberá náhradné voľno za prácu nadčas alebo za prácu vo sviatok,

d) keď zamestnanec nepracuje preto, že je sviatok, za ktorý mu patrí náhrada mzdy alebo za ktorý sa mu jeho mesačná mzda nekráti,

e) ktorý mladistvý zamestnanec strávi pri odbornej príprave v rámci systému teoretickej alebo praktickej prípravy.

Niektoré prekážky v práci na strane zamestnanca sa posudzujú ako výkon práce a neovplyvňujú nároky zamestnanca

na poskytnutie dovolenky za kalendárny rok, alebo sa neposudzujú ako výkon práce a ovplyvňujú nároky zamestnanca, na poskytnutie dovolenky za kalendárny rok.

Od 1. septembra 2007 novela ZP spresňuje, že za výkon práce na účely nároku na dovolenku sa považujú iba dôležité osobné prekážky na strane zamestnanca ktoré sú uvedené v § 141 ods. 2, čas materskej dovolenky podľa § 166 ods. 1, čas rodičovskej dovolenky podľa § 166 ods. 1. Tu však ide iba o rodičovskú dovolenku poskytnutú mužovi od narodenia dieťaťa v trvaní maximálne 28 týždňov, ak sa stará o narodené dieťa. Za ďalšie dôležité osobné prekážky na strane zamestnanca je považovaný aj čas práceneschopnosti vzniknutý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, za ktoré zodpovedá zamestnávateľ.

ČO NIE JE PREKÁŽKOU

Za výkon práce sa nepovažujú ostatné dôležité osobné prekážky v práci, ako napríklad: čas práceneschopnosti (okrem práceneschopnosti vzniknutej v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, za ktoré zodpovedá zamestnávateľ), čas ošetrovania člena rodiny, sprevádzanie rodinného príslušníka na vyšetrenie, ošetrovanie nad 7 dní v roku a svadba iná ako vlastná, dieťaťa alebo rodiča. Za dôležité osobné prekážky v práci sa rovnako nepovažuje rodičovská dovolenka podľa § 166 ods. 2 a dôležité osobné prekážky v práci, ktoré nie sú uvedené v ZP.

Na zistenie či sú splnené podmienky vzniku nároku na dovolenku podľa § 144 ods. 5 ZP, sa posudzuje zamestnanec, ktorý je zamestnaný po určený týždenný pracovný čas, akoby v kalendárnom týždni pracoval päť pracovných dní. Aj keď jeho pracovný čas nie je rozvrhnutý na všetky pracovné dni v týždni. To platí aj na zistenie počtu dní na účely krátenia dovolenky s výnimkou neospravedlnenej neprítomnosti v práci (absencie).

ZMENY PO SEPTEMBRI 2007

Od 1. septembra 2007 došlo v plnení oznamovacích povinností pri vzniku, trvaní a zániku prekážok v práci k niektorým zmenám.

SOCIÁLNE POISTENIE

Ak zamestnancovi vznikne a trvá prekážka v práci, pri ktorej nevzniká nárok na náhradu mzdy, a sú splnené podmienky ustanovené v § 26 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, je zamestnávateľ povinný prerušiť zamestnancovi sociálne poistenie. Zamestnávateľ však zamestnanca z povinného poistenia neodhlasuje! Prerušenie poistenia má právne účinky zániku poistenia iba vo vzťahu k plneniu odvodových povinností! Počas prerušenia poistenia zamestnancovi nezaniká pracovný pomer. Poistné na sociálne poistenie sa počas doby prerušenia poistenia neplatí.

Poistenie sa prerušuje z dôvodov taxatívne ustanovených v zákone č. 461/2003 Z. z. v platnom znení, ktoré zákon č. 310/2006 Z. z. účinný od 1. augusta 2006 spresňuje. Prerušenie povinného poistenia je zamestnávateľ povinný do 8 dní oznámiť Sociálnej poisťovni na predpísanom tlačive Registračný list FO (od 1. 9. 2007 elektronicky, prostredníctvom elektronického zberu údajov).

ZDRAVOTNÉ POISTENIE

V plnení povinností zamestnávateľa voči príslušnej zdravotnej poisťovni zamestnanca k zmene nedošlo. Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov ustanovuje, že za čas poskytnutého neplateného voľna vzniká povinnosť platiť preddavky na poistné na verejné zdravotné poistenie z minimálneho vymeriavacieho základu. Podľa § 13 ods. 16 citovaného zákona sa minimálny základ nekráti o časť zodpovedajúcu neospravedlnenej neprítomnosti zamestnanca a poskytnutému pracovnému voľnu bez náhrady mzdy, ktoré zamestnávateľ poskytne zamestnancovi na jeho žiadosť. Okrem pracovného voľna bez náhrady mzdy, ktoré mu je zamestnávateľ povinný poskytnúť v zmysle Zákonníka práce - napríklad podľa § 136 a § 139 až § 141.

Mgr. Dana LUKÁČOVÁ

Odd. personálnej práce so zamestnancami

ŠbPeM GŠ OS SR

Ilustračné foto Peter DOVINA

Vojenská doména pri plánovaní síl

Hrozby plynúce z negatívnych vplyvov globalizácie zvyrazňujú potrebu mať neustále k dispozícii dostatočne veľkú, dobre pripravenú a technologicky vyspelú vojenskú silu. Asymetrický charakter konfliktov v dnešnom bezpečnostnom prostredí si vyžaduje aby moderné ozbrojené sily boli schopné účinne pôsobiť proti asymetrickému protivníkovi, ktorý je o to viac zákernejší, o čomenej je technologicky vyspelý.

Pri rozvoji síl a spôsobilostí, ktoré budú účinne pôsobiť v konflikte symetrického i asymetrického charakteru je veľmi dôležité vyvážené nastavenie dlhodobého transformačného procesu ozbrojených síl a zároveň správne nasmerovanie zdrojov do ich rozvoja. Neustálemu zlepšovaniu funkčnosti procesu plánovania síl venuje mimoriadnu pozornosť aj NATO. Primárnym motívom iniciatív Aliancie v tejto oblasti je podpora zvyšovania kvality ozbrojených síl členských krajín Aliancie.

Týmto smerom sa uberá aj vláda SR, ktorá popri rozvoji spôsobilostí ozbrojených síl rozvíja aj systém civilného riadenia ozbrojených síl tak, aby bola transparentne definovaná politická a vojensko-odborná zodpovednosť za zabezpečenie obrany štátu. Zámerom autorov tohto článku je načrtnúť postavenie, úlohu a možný rozsah zodpovednosti vojenskej domény (subjekty pôsobiace vo vojenskom prostredí) v rámci procesu plánovania síl. Základným poslaním vojenskej domény je vygenerovať a v prípade potreby včas poskytnúť pripravené sily a spôsobilosti podľa požiadavky politickej domény. Aby bola pripravená naplniť toto svoje poslanie, musí v ozbrojených silách prebiehať kontinuálny proces rozvoja síl a ich spôsobilostí.

Na jeho začiatku je analýza východiskových dokumentov obranného plánovania vrátane politických usmernení. Na základe analýzy identifikuje základné a odvodené ciele a úlohy na obdobie najbližších 10 (prípadne viac) rokov. Zoznam týchto cieľov a úloh bude tvoriť Katalóg cieľov a úloh síl. Potom vojenská doména identifikuje všetky spôsobilosti síl potrebné na naplnenie týchto cieľov, ktoré definuje v Katalógu spôsobilostí síl. Katalóg cieľov a úloh síl a Katalóg spôsobilostí síl sú základné dlhodobé dokumenty vojenskej domény. Ich aktualizáciu iniciuje vojenská doména v prípade, keď dôjde k zmene niektorého z týchto dvoch základných plánovacích predpokladov: zmení sa poslanie, ciele a úlohy síl definované vo východiskových dokumentoch obranného plánovania, dôjde k zásadnej zmene politických usmernení k týmto cieľom.

ZÍSKAVANIE SPÔSOBILOSTÍ

Na základe týchto dokumentov vojenská doména vypracuje minimálnu vojenskú požiadavku na sily, ktorá je všeobecným vyjadrením najmenšieho počtu síl

(napríklad mechanizovaných alebo tankových práporov, bojových a dopravných letiek, logistických prvkov alebo delostreleckých oddielov), ktoré sú nevyhnutné na získanie a udržiavanie spôsobilostí definovaných v Katalógu spôsobilostí síl. Tieto sú navrhované bez akýchkoľvek väzieb na aktívne alebo už naplánované štruktúry ozbrojených síl. Minimálna vojenská požiadavka na sily obsahuje zoznam síl, ktoré sú potrebné na naplnenie úloh definovaných v Katalógu cieľov a úloh síl, ale aj minimálne sily, ktoré sú potrebné na plnenie odvodených cieľov a úloh (napríklad výcvikové zariadenia, školy, letiská, prvky stacionárnych KIS a pod.). Neobsahuje však minimálnu požiadavku na systém velenia a riadenia (C2).

Identifikovaním požiadavky na systém C2 (úrovne velenia, počet veliteľstiev a ich vnútorná štruktúra) a hierarchickým usporiadaním síl uvedených v minimálnej vojenskej požiadavke vojenská doména definuje Generickú štruktúru síl. V doterajších krokoch plánovania síl zdroje nehrali žiadnu úlohu. Preto ďalším krokom je modelovanie. Jeho cieľom je previesť Generickú štruktúru síl do štruktúry zdrojovo dostupných síl zohľadňujúcej pridelené zdroje a politicko-vojenskú ambíciu štátu pri využití tých existujúcich štruktúr ozbrojených síl, ktoré sú na tento účel vhodné. Modelovanie je nástroj, ktorý umožní identifikovať a minimalizovať dopady neočakávaných negatívnych aspektov navrhovaných modelov, odstrániť neurčitosti, ktoré sa nedajú predpovedať alebo predpokladať prostredníctvom individuálnych štúdií a analýz, definovať riziká a odporúčať opatrenia na ich minimalizovanie.

Model dosiahnuteľných síl spolu s návrhom na riadenie rizík (ich minimalizovanie) predkladá vojenská doména na schválenie politickej domény (subjekty politického systému). Po jeho schválení sa model stáva jediným vstupom vojenskej domény do procesu vypracovania plánovacích a implementačných dokumentov obranného plánovania. Vojenská doména iniciuje nový proces modelovania vtedy, keď sa zmenia tieto základné plánovacie predpoklady: výrazne sa zmenili zdroje pridelené pre rozvoj ozbrojených síl alebo sa zmenila politicko-vojenská ambícia štátu.

OBRANNÉ PLÁNOVANIE

Rozvoj ozbrojených síl je dlhodobým a nepretržitým procesom. Odsúhlasenie nového modelu dosiahnuteľných síl sa premietne do procesov dlhodobého, strednodobého a krátkodobého obranného plánovania, ktoré manažuje politická doména. Vojenská doména participuje na týchto procesoch podľa požiadaviek politickej domény. Výsledkom sú základné a podporné dokumenty obranného plánovania.

Schválením a implementovaním základných a podporných plánovacích dokumentov politická doména definuje formovanie Dostupných síl na obdobie najbliž-

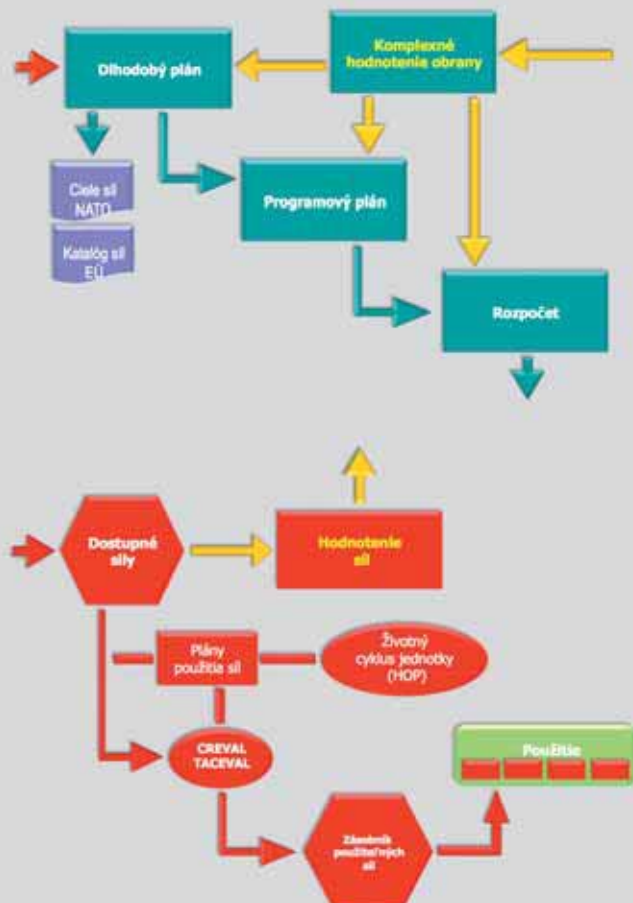
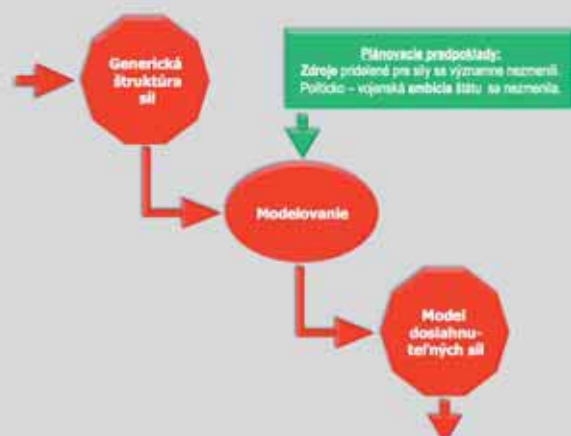
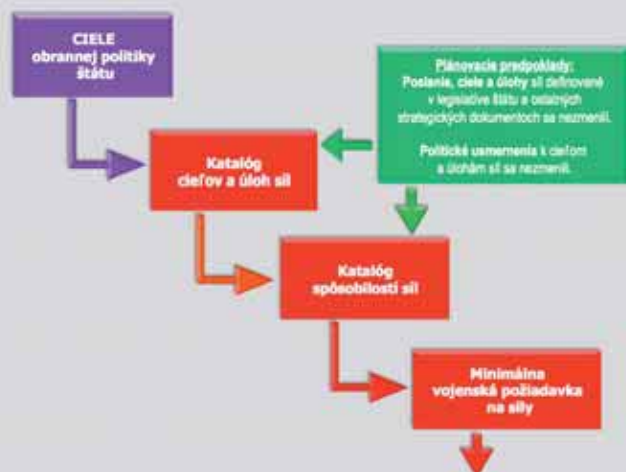
ších 10 rokov a zdrojovo ich pokrýva na obdobie najbližších 6 rokov. Keďže nie je potrebné, ani ekonomicky efektívne trvalo udržiavať celé ozbrojené sily v bojovej pripravenosti, vojenská doména určí, aký podiel ozbrojených síl je nevyhnutné neustále udržiavať na maximálnej úrovni pripravenosti na naplnenie cieľov a úloh ozbrojených síl v stave bezpečnosti, núdzovom a výnimočnom stave. Túto časť ozbrojených síl autori pracovne nazvali Zásobník použiteľných síl, ktorý je v podstate zoznamom pripravených (Combat Ready) jednotiek ozbrojených síl. Vyjadruje druh, kvantitu a kvalitu týchto jednotiek. Podľa vývoja situácie (napríklad pri zmene bezpečnostného prostredia alebo v prípade nového politického usmernenia k cieľom a úlohám ozbrojených síl) vojenská doména vykoná revíziu plánov použitia ozbrojených síl. Výsledkom bude aj úprava obsahu Zásobníka použiteľných síl.

Nástrojom, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje postupný a včasný prísun zodpovedajúco pripravených jednotiek ozbrojených síl do Zásobníka použiteľných síl je Životný cyklus jednotky. Tento cyklus je založený na postupnom zvyšovaní operačnej pripravenosti jednotiek ozbrojených síl. Po dosiahnutí najvyššej úrovne operačnej pripravenosti a certifikácii (CREVAL/TACEVAL) sa na určité obdobie (napríklad 6 mesiacov) jednotka ozbrojených síl zaradí do Zásobníka použiteľných síl, odkiaľ môže byť nasadená do operácie alebo poskytnutá do NRF, EUBG. Súčasťou zásobníka sú aj všetky ostatné kontingenty ozbrojených síl pôsobiace mimo územie štátu.

OPERAČNÁ PRIPRAVENOSŤ

Prvkom riadenia Životného cyklu jednotky je systém hodnotenia operačnej pripravenosti, ktorý umožňuje priebežné sledovanie úrovne personálnej naplnenosti, materiálnej vybavenosti a vycvičenosti jednotiek. Pravidelné sledovanie týchto parametrov umožňuje včas odhaliť prípadné zaostávanie v príprave a prijímať opatrenia.

Osobitnú pozornosť si v procese plánovania síl zasluhuje určenie adekvátneho postavenia Cieľov síl NATO, ktoré by nemalo byť rozhodujúce alebo dominantné. Časť týchto síl a spôsobilostí, o ktoré Aliancia prejaví záujem, sa členský štát zaviazne prostredníctvom Cieľov síl formovať a pripravovať na účely obrany spoločných hodnôt Aliancie. V rámci kreovania Cieľov síl sa Aliancia tam kde to je možné, orientuje na sily a spôsobilosti, ktorými členský štát už disponuje, alebo ich má zahrnúť vo svojich obranných plánoch. Rozsah možných záväzkov členských krajín voči Aliancii (vo forme Cieľov síl) je determinovaný plánmi obranného plánovania štátu. Tam, kde to nie je možné Aliancia hľadá ochotu členských štátov prispôbiť svoje priority a obranné plány spoločne odsúhlaseným požiadavkám na obranu a bezpečnosť Aliancie.

Opačný postup, teda vytváranie obranných plánov štátu na základe nových požiadaviek Aliancie, môže priniesť neočakávané požiadavky na rozvoj síl a ich spôsobilostí, ktoré nebudú korešpondovať s obrannými plánmi štátu. V prípade, že Aliancia požaduje od členskej krajiny sily alebo spôsobilosti, ktoré nie sú zahrnuté v základných a podporných dokumentoch obranného plánovania vojenská doména preverí, či táto požiadavka korešponduje s Generickou štruktúrou síl a urobí nové modelovanie.

SPÄTNÁ VÄZBA

Z pohľadu vojenskej domény je dôležitou funkciou procesu plánovania síl spätná väzba. Tá je zabezpečená pravidelným vyhodnotením realizácie plánovacích a implementačných dokumentov obranného plánovania s dopadom na ozbrojené sily. Výsledný produkt, ktorý autori pracovne nazvali Hodnotenie síl, poskytuje politickej doméne konsolidovaný vojenský odborný názor na aktuálny stav v rozvoji síl a ich spôsobilostí. Vojenská doména hodnotí rozdiel medzi plánovaným a skutočne dosiahnutým stavom a posudzuje mieru napĺňania rizík definovaných v Modeli dosiahnuteľných síl a v jednotlivých plánovacích dokumentoch. V prípade, že v hodnotenom období došlo k zmene disponibilných zdrojov, toto hodnotenie sa zaoberá aj dopadmi zmien na rozvoj ozbrojených síl. Po schválení na úrovni vojenskej domény sa Hodnotenie síl stáva autonómnou súčasťou Komplexného hodnotenia obrany.

Asertívne uplatňovanie úlohy vojenskej domény v procese plánovania síl vytvára optimálne prostredie na udržateľné poskytovanie síl a spôsobilostí podľa požiadavky politickej domény. Povedané slovami Samuela P. Huntingtona „úlohou vojenskej domény nie je hodnotenie cieľov, ktoré dostáva od politickej domény. Vojenská doména posudzuje vzťah medzi politickými cieľmi a vojenskými prostriedkami, ktoré má k dispozícii na ich naplnenie“. To dáva vojenskej doméne príležitosť včas identifikovať a účinne poukazovať na vznik prípadnej nerovnováhy medzi cieľmi a dostupným prostriedkami. Úsilie o dosiahnutie vyváženého funkčného a spoločenského imperatívu vytvára základný predpoklad pre zaistenie bezpečnosti štátu v dlhodobej perspektíve. Vojenská odbornosť získaná štúdiom, výcvikom, plnením služobných povinností a účasťou v operáciách má nezastupiteľné miesto vo všetkých procesoch, ktoré majú vplyv na smerovanie rozvoja ozbrojených síl. Vo svojej úlohe odborného poradcu politickej domény v otázkach bezpečnosti štátu je vojenská doména nenahraditeľnou. Na jej plnenie je nevyhnutné, aby bola vojenská doména schopná vytvárať autonómny konsolidovaný vojenský odborný názor.

pplk. gšt. Vladimír ŠIMKO

vojenský poradca pre operačné plánovanie

pplk. Peter BABIAR

vojenský poradca pre operácie

Úrad vojenského predstaviteľa

pri Vojenskom výbore NATO a EÚ, Brusel

Prečo do Lúrd?

Keby sme sa opýtali hocikoho na mesiac máj, hneď by sme dostali odpoveď: „Máj – mesiac lásky“. Áno, no každý kresťan by mal vedieť aj to, že je aj mesiacom Panny Márie. V tomto mesiaci sú slávnosti, pobožnosti a organizujú sa rôzne púte ako prejav našej úcty a vďačnosti Panne Márii matke Ježiša Krista a našej nebeskej matke. Aj náš ordinariát organizuje v tomto mesiaci mariánsku púť do Lúrd vo Francúzsku. Prečo do Lúrd? Odpoveď nám dá možno skutočný príbeh, ktorý je opísaný v knihe „Ty si maľ dobrotvivá“.

Bývalý nemecký pilot, vojnový invalid, čakal na priestranstve pred lurskou svätyňou na príchod sprievodu s Najsvätejšou sviatosťou. Cez vojnu ho ochraňovala Panna Mária. Keď padal so svojim zostrelým lietadlom, prosil: „Mária, zachráň ma!“ Teraz bol tu, s ostatnými veriacimi sa pridával k modlitbám a piesňam. V myšlienkach prežíval hrôzy vojny. Ležal ťažko zranený v jednej londýnskej nemocnici. So zafatými zubami vypočul výrok lekárov. On, dvadsaťšesťročný je odsúdený prežiť celý svoj život na vozíku.

Bola to hra náhody, že na druhý deň sa mu dostali do rúk noviny Daily Mail. Videl tam fotografiu slávneho pilota. Titulok k obrázku hovoril: „Jeho 150. vzdušné víťazstvo.“ Bol to anglický dôstojník s veselou usmievavou tvárou. Na hrudi mal plno vyznamenaní. A pod ním bola druhá fotografia: 150. nepriateľ zostrelý. V bezvedomí ho vyťahovali z horiaceho lietadla. Znova prežíval tragické chvíle leteckej bitky nad Londýnom. S odporom roztrhal noviny na samé kúsky a zahodil ich ďaleko od seba. Nemohol zniesť pohľad usmievajúceho sa víťazného nepriateľa. V Lurdoch, v meste modlitby a milosti, prežil čosi iné, ako čakal. Zdravie nenašiel ani v jaskyni ani v bazénoch. Všetky svoje nádeje vložil do sprievodu s Najsvätejšou sviatosťou a do požehnania chorých. Kňaz s monštranciou sa pomaly približoval a každému chorému dával požehnanie. Ochrnutý zadržal dych. Pred ním bol Ježiš v bielej hostii. Zdvihol oči. A stretol sa s pohľadom žehnajúceho kňaza...

Mysľou mu preletela pochybnosť. Kde sa stretol s týmto pohľadom? Bola to tvár dajakého kňaza, alebo tvár, ktorú kedysi videl v anglických novinách? Ten istý výrazný profil pilota Johna. Bezvládne klesol na svoje lôžko. Bol zmätený. Po sprievode si dal zavolať vedúceho púte a poprosil ho, aby mu zistil meno toho anglického kňaza, ktorý niesol Najsvätejšiu sviatosť v sprievode. Vedúci ho hneď uspokojil: - Je to Otec John z Londýna. Poznáte ho? Chcete ho vidieť? - Áno, ak je to možné. O chvíľu stal pred ním anglický kňaz. Postava i vzhľad prezrádzali vojaka. Reverenda mu sedela, ako vojenská uniforma. Vľúdne povedal: - Tak tu som, brat môj. Nemecký invalid povedal: - Dôstojný Otče, pred sebou vidíte obeť svojho 150. vzdušného víťazstva. Kňazovou tvárou škľbalo, ale hneď sa uspokojil a povedal: - V Lurdoch sa odohrá toľko čudných a neobyčajných stretnutí... Vy ste teda ten mladý Nemec, ktorého som vtedy... - Áno, odevit invalid – obidvaja sme boli vyfotografovaní v Daily Mail, ale v rozdielnych situáciách. Kňaz sa začervenal. - Čo z nás urobila vojna! Pamätám si na to! Nebolo to pekné ani správne. Prosím vás, priateľu, zabudnite na to a odpustite mi. Boh zvíťazil aj nado mnou a rozdvíril vo mne toho bývalého človeka. A podal mu ruku. Chvíľa ticha a potom vzájomné stisnutie ruky a úsmev. Pokoj, nájdený v Lurdoch je darom Kráľovnej pokoja.

major ThLic. František MIHAČ
kaplán leteckej základne Sliač

Týždeň v Zorničke

Raz do roka sa stretávajú vojenský, väzenský a policajný kapláni Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR na tzv. trvalej formácii, čiže na päťdňovom sústreďení. V tomto roku sa v polovici apríla uskutočnilo v zariadení bansko-bystrického biskupského úradu Zornička na Donovaloch.

Pod vedením ordinára Mons. Františka Rábeka sa niekoľko desiatok kňazov venovalo prednáškam a diskusiám zameraným na dôležité oblasti ich duchovného, kňazského a profesionálneho života. „Každý rok vyberáme témy podľa aktuálnosti. Naši kňazi sa vo svojej práci neraz stretávajú aj s posttraumatickým syndrómom. Predvlni im na túto tému prednášal známy český psychológ a psychiater diakon Max Kašparů, vlni mali praktické tréningy a v tomto roku bývalý primár psychiatrie a uznávaný odborník v tejto oblasti MUDr. Ján Strákoš hovoril o zvládaní postmisijného syndrómu. Keďže naši vojaci sa počas svojich zahraničných misií stretávajú s rôznymi zážitkami a niektorých misií sa zúčastňujú aj naši vojenský kňazi, treba vedieť správne reagovať aj na takúto výzvu,“ zdôrazňuje biskup František Rábek.

Témam Svätého písma sa na stretnutí venovali biblisti SSrD. Blažej Štrba, Doc. ThDr. Stanislav Vojtko a kaplán krajského riaditeľstva policajného zboru v Trnave kapitán ThDr. Stanislav Varga. Rezonovala téma života a pôsobenia Svätého Pavla (28. júna sa začína rok Svätého Pavla), ale aj problematika dogmatickej teológie či cirkevného práva. Biskup Rábek pripomína, že kňazi ordinariátu sa postupne pripravujú aj na slávenie 1150. výročia príchodu Svätého Cyrila a Metoda v roku 2013.

„Chceli by sme naplno rozvinúť ich odkaz a pôsobenie v našich dejinách. Čo možno niekedy tak útržkovito nazývame Dedičstvom otcov, bez toho, aby sme docenili plný význam napríklad skutočnosti, že do reči našich predkov preložili Sväté písmo,“ spomína ordinár a pripomína, že duchovný týždeň je aj vzácnou príležitosťou stretnúť sa s kňazmi celého ordinariátu. Navzájom si vymenit názory na riešenie niektorých problémov, s ktorými sa stretávajú pri svojej každodennej činnosti vo vojenských útvaroch, v polícii a vo väzenskej a justičnej strážii, ale aj v zahraničí.

Vojenský dekan veliteľstva pozemných síl v Trenčíne major Mgr. Juraj Sitaš oboznámil prítomných so skúsenosťami z pôsobenia v duchovnej správe vojenského kontingentu UNFICYP vo Famaguste na Cypre, odkiaľ sa nedávno vrátil. Vojenský kňazi okrem toho pôsobia aj v misii KFOR v Kosove (striedajú sa s českými), nedávno boli v Iraku, ešte predtým v Eritrei a podľa slov Mons. Františka Rábeka by sa v dohľadnej dobe v súvislosti s očakávaným zvyšovaním početnosti nášho kontingentu v Afganistane mal vojenský kňaz objaviť aj v tejto misii. Na stretnutí sa zúčastnil aj nový člen ordinariátu poručík Mgr. Jozef Michňák, ktorý po absolvovaní vstupného odborného dôstojníckeho kurzu v Liptovskom Mikuláši bude od začiatku mája pôsobiť ako kaplán v nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde. Záverečný deň bol venovaný mediálnej príprave, ktorú viedol hovorca ordinariátu major Dr. Tibor Ujľacký.

Jozef ŽIAK
Foto **Peter DOVINA**

Občianske a ľudské práva v OS SR

– vytváranie právnych predpokladov

O medzinárodnej konferencii o uplatňovaní ľudských a občianskych práv v Ozbroyených silách Slovenskej republiky, ktorá sa uskutočnila 28. februára 2008 v Liptovskom Mikuláši, uverejnila Obrana č. 3/2008 článok Občianske právo v ozbrojených silách. Autor v ňom dal priestor názorom Združenia vojakov SR. V tomto čísle publikujeme stanovisko odboru legislatívy Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR.

Diskusia a úsilie o presadzovanie občianskych a ľudských práv v spoločnosti ako celku, ale aj v jej jednotlivých inštitúciách, sú také staré ako ľudská spoločnosť. Keďže sme pracovníkmi odboru legislatívy Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ktorý v konečnom dôsledku v úzkej súčinnosti s jednotlivými odbornými zložkami ministerstva a Generálneho štábu Ozbroyených síl Slovenskej republiky vypracúva nové všeobecne záväzné právne predpisy (ďalej len „predpisy“), respektíve zmeny existujúcich predpisov, privítali sme rozhodnutie našich predstavených, že sa zúčastníme na konferencii.

V rámci prípravy sme diskutovali o jednotlivých aspektoch danej problematiky, vyhodnocovali sme naše poznatky z aplikačnej praxe v tejto oblasti. Opakovane sme sa oboznamovali aj s poznatkami a záväzkami, ktoré pre Slovenskú republiku vyplývajú z rozhodnutí relevantných medzinárodných inštitúcií, ktorých je SR členom. Od konferencie sme očakávali, že už zložením účastníkov budú vytvorené podmienky na to, aby sa otvorene, ale pravdivo diskutovalo o tejto citlivej a zároveň dôležitej oblasti, ktorá sa priamo alebo nepriamo dotýka každého príslušníka OS SR. Toho, ktorý v súčasnosti, v stave bezpečnosti, vykonáva štátnu službu profesionálneho vojaka, respektíve aj vojakov v zálohe, ktorí budú v krízovej situácii povolani na výkon mimoriadnej služby.

Samotný priebeh konferencie nás značne zaskočil tým, že v úvodnom referáte prezidenta Zväzu vojakov Slovenskej republiky odznali niektoré konštatovania a závery, s ktorými sa nemôžeme stotožniť.

V diskusií vystúpili viacerí účastníci konferencie, ktorí na hodnoverných faktoch spochybňovali uvedené konštatovania a žiadali, aby text navrhovanej deklarácie bol upravený v súlade s priebehom konferencie. V mojom diskusnom príspevku som okrem ocenenia organizátorov za to, že sa podujali zorganizovať konferenciu uviedla, že je chybou, ak organizátori Odporúčanie č. 1742 Parlamentného zhromaždenia Rady Európy z 11. apríla 2006 nesprávne považujú za záväzné pre Slovenskú republiku ako záväzný právny akt Európskej únie. Kritiku ministerstva, ktorá odznala v úvodnom referáte predsedu Zväzu vojakov Slovenskej republiky za údajne nesprávne vypracovanie doložiek zlučiteľnosti k návrhu zmeny zákona č. 346/2005 Z. z.

o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbroyených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré boli novelizované v priebehu roka 2007, je nevyhnutné považovať minimálne za nenáležitú. V súlade s Legislatívnymi pravidlami vlády SR Doložkou zlučiteľnosti a Tabuľkou zhody návrhu zákona sa preukazuje súlad návrhu zákona s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie, ale nie s odporúčaniami Rady Európy. Zároveň som uviedla, že mnohé z jednotlivých bodov tohto odporúčania už sú upravené v právnom poriadku Slovenskej republiky, ale o ďalších je nevyhnutá odborná diskusia relevantných inštitúcií v pôsobnosti ministerstva, ale aj tých, ktoré sa touto problematikou zaoberajú v rámci Slovenskej republiky, vrátane vedeckých a vzdelávacích inštitúcií a mimovládnych organizácií. Uviedla som, že v nadväznosti na mnou uvedené skutočnosti, ale aj vystúpenia ďalších účastníkov konferencie je žiaduce, aby došlo k úprave návrhu deklarácie.

Z hľadiska potreby prehlbovania ďalšieho demokratického vývoja v Slovenskej republike by nebolo správne a ani vhodné, aby zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy, ktorí sa zúčastnili na konferencii, ovplyvňovali činnosť záujmových združení a spolkov. Ani sme sa o to neusilovali, no z nášho pohľadu považujeme postup Zväzu vojakov Slovenskej republiky za nekorektný. Na základe nášho upozornenia, že niektorí účastníci konferencie nesúhlasia

s návrhom predloženej deklarácie, dal predsedajúci konferencie verejný prísľub, že deklarácia nebude rozoslaná s uvedením, že účastníci konferencie dospeli k záverom uvedeným v deklarácii, ale že k uvedeným záverom dospela Ústredná rada zväzu vojakov Slovenskej republiky. Žiaľ, nestalo sa tak a prednesený návrh deklarácie bol bez podstatnej zmeny rozoslaný ústavným činiteľom Slovenskej republiky, kde je opätovne uvedené, že účastníci konferencie dospeli k predmetným záverom.

Napriek vyššie uvedeným poznatkom účastníci konferencie z odboru legislatívy navrhli ministrom obrany Slovenskej republiky, aby sa o tejto problematike diskutovalo so Zväzom vojakov Slovenskej republiky, za účasti zástupcov Generálneho štábu Ozbroyených síl Slovenskej republiky, ďalších relevantných zložiek v pôsobnosti ministerstva, ale aj ďalších zainteresovaných inštitúcií v rámci Slovenskej republiky.

Je záujmom nás všetkých, aby sme aj v tejto oblasti ústretovo a partnersky hľadali cesty k vzájomnej spolupráci a následne sme vytvorili predpoklady na skvalitnenie podmienok služby vojakov a ich všestranného zabezpečenia v súlade s ich súčasnými potrebami, ale aj možnosťami Slovenskej republiky.

JUDr. Adriana TÓTHOVÁ

riaditeľka odboru legislatívy SEOPMVL

Štefan BREZINA

štátny zamestnanec odboru legislatívy SEOPMVL

(účastníci konferencie)

Ilustračné foto **archív redakcie**

Odopretie výkonu vojenskej služby

Všeobecná branná povinnosť bola na území Slovenska zavedená pred viac ako 140 rokmi. V jednotlivých obdobiach sa menil jej rozsah, dĺžka trvania a čas výkonu povinnej vojenskej služby. V aprílovom čísle sme uverejnili prvú časť výkladu zákona o všeobecnej brannej povinnosti v OS SR. Dnes uverejňujeme druhú časť.

Právo odoprieť výkon vojenskej služby občanovi vyplýva z čl. 25 Ústavy Slovenskej republiky. Môže písomne odoprieť výkon vojenskej služby, ak je vojenská služba v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Z toho vyplýva povinnosť vykonať inú službu namiesto vojenskej služby.

Do 31. decembra 2005 občana, ktorý odoprel výkon vojenskej služby, územná vojenská správa povolala na výkon civilnej služby, ktorá bola jeden a pol násobkom základnej vojenskej služby, náhradnej vojenskej služby alebo vojenských cvičení (zdokonaľovacej služby).

V priebehu tohto obdobia podalo vyhlásenie o odopretí výkonu vojenskej služby viac ako 60 000 občanov Slovenskej republiky a civilnú službu vykonalo viac ako 40 000 občanov.

Od nadobudnutia účinnosti zákona č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu a zákona v znení neskorších predpisov č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov 1. januára 2006, môže občan v stave bezpečnosti

odoprieť výkon mimoriadnej služby počas celého roka, v ktorom mu vznikla branná povinnosť, alebo v nasledujúcich rokoch v mesiaci január až do skončenia brannej povinnosti.

Výkon mimoriadnej služby môže v stave bezpečnosti odoprieť aj vojak v zálohe po zaradení do zálohy ozbrojených síl každoročne počas mesiaca január až do zániku brannej povinnosti.

V priebehu účinnosti tohto zákona bolo na územné vojenské správy podaných 12 vyhlásení o odopretí výkonu mimoriadnej služby. V súčasnosti je v evidencii územných vojenských správ 12 817 občanov povinných vykonať alternatívnu službu v čase vojny a vojnového stavu. Väčšinou sú to osoby, ktoré odopreli výkon vojenskej služby pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

Občana, ktorý v stave bezpečnosti odoprel výkon mimoriadnej služby, môže územná vojenská správa povolať v čase vojny alebo vojnového stavu na výkon alternatívnej služby k zamestnávateľovi, ktorý plní úlohy v oblasti:

- *zabezpečenia obrany štátu, poskytovania pomoci pri haváriách, živelných pohromách alebo mimoriadnych udalostiach,
- *poskytovania zdravotnej starostlivosti,
- *poskytovania sociálnej pomoci,
- *civilnej ochrany obyvateľstva,
- *opatrení hospodárskej mobilizácie.

Občan, ktorý bol povolaný na výkon alternatívnej služby, je povinný nastúpiť k zamestnávateľovi určenému v povolávacom rozkaze na výkon alternatívnej služby.

Občanovi povolanému na výkon alternatívnej služby je zamestnávateľ povinný poskytnúť bezplatné ubytovanie, stravovanie v hodnote stravovacej normy vojaka mimoriadnej služby, bezplatne pracovný odev a obuv a odmenu za vykonávanú pracovnú činnosť v sume platu vojaka 2. stupňa v prvom platovom stupni podľa zákona 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a náhradu cestovného.

Územná vojenská správa môže na žiadosť občana alebo žiadosť zamestnávateľa zo zdravotných, rodinných alebo sociálnych dôvodov preradiť občana na výkon alternatívnej služby k inému zamestnávateľovi. Občana k inému zamestnávateľovi môže preradiť aj územná vojenská správa, ak zistí, že zamestnávateľ závažným spôsobom porušil ustanovenia zákona č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

Z výkonu alternatívnej služby územná vojenská správa občana prepustí do 30 dní po skončení dôvodov, pre ktoré bol na výkon alternatívnej služby povolaný, alebo ak nastali skutočnosti, na základe ktorých nemôže vykonávať alternatívnu službu.

Ing. Jozef LUKNA
Ilustračné foto Peter DOVINA

5 x odpovedz

- 1) V ktorom meste sa narodil bájny hrdina Herakles?
 - a) v Tébach
 - b) v Solúne
 - c) v Sparte
- 2) Ktorý jazyk je úradným jazykom v Brazílii?
 - a) španielčina
 - b) portugalčina
 - c) francúzština
- 3) Čo je aferéza?
 - a) prispôsobenie sa bojovej situácii
 - b) premiestnenie, presťahovanie sa mimo konflikt
 - c) získavanie jednej (viacerých) zložiek z krvi strojovým spracovaním
- 4) Anglické slovo „outpost“ znamená v preklade:
 - a) vojenská základňa
 - b) poľná pošta
 - c) vysunuté stanovisko
- 5) V apríli prebehla anketa Vojenský čin roka 2007. Bol to jej:
 - a) 9. ročník
 - b) 11. ročník
 - c) 15. ročník

Správne odpovede: 1a), 2b), 3c), 4a), 5b).

Pero za milión dolárov!!!

Ako študent na vysokej škole v Liptovskom Mikuláši som počul historku, že Američania ešte pred prvými letmi do vesmíru vynaložili milión dolárov do vývoja pera, ktoré by písalo aj v bezváhovom priestore. A že Rusi si namiesto pera zobrali so sebou ceruzku... Vtedy som sa na tom dobre pobavil a neveril som, že by sa to naozaj stalo.

Až raz počas mojich stáží v redakcii mesačníka Obrana som s Miškou Farkašovou absolvoval výjazd do Výskumného a technického skúšobného ústavu Záhorie. Na starosť si nás zobral zástupca riaditeľa, vedúci skúšobného laboratória Ing. Karol Morávek, PhD. Povodil nás po dopadových plochách, ukázal nám trhacie jamy. S trepezivosťou i nadšením nám všetko vysvetľoval. Napokon sa pýtal, či si nechceme obzrieť aj jeho zbierku „mašín.“ Dvakrát sa pýtať nemusel... S úžasom sme pozerali a nechápali, ako sa mu podarilo dať dokopy také kvantum jedinečnej techniky. Zbierka bola jedinečná aj tým, že všetky stroje fungovali do posledného kusa. Zastavili sme sa pri malej ručnej káricku. Bol to ruský nakladač mechanizmus pre muníciu do nejakej húfnice. Jednoduchý, ba priam primitívny, na druhej strane však celkom funkčný. Bez jedinej chyby a s minimálnymi nárokmi na silu obsluhy. Dnes by to bol možno veľký nemotorný stroj s množstvom hydrauliky a elektroniky. Vtedy som si spomenul aj na

historku o pere za 1 000 000 dolárov. S pobavením som ju povedal Miške. Keď som dorozprával, pán Morávek sa otočil a len tak mimochodom povedal: „To pero mám v kancelárii, môžem vám ho potom ukázať. Môjmu otcovi ho daroval majiteľ firmy, ktorá ho vyvíjala.“ Najskôr som si myslel, že si robí žarty. Keď sme sa vrátili do kancelárie, pán Morávek vytiahol z vitríny pero v kazete. Na prvý pohľad celkom obyčajné, pekné strieborné, čo sa dá kúpiť v každom papiernictve. Ale po prečítaní certifikátu som takmer ústa nezavrel. Firma Fisher Pen Company do jeho vývoja naozaj investovala viac ako 1 000 000 dolárov a the Space Pen má patentované pod číslom 3,425,779. A v čom bolo pero jedinečné? Dalo sa ním písať nielen v bezváhovom stave, ale aj pod vodou, v mraze do -50° C a teplote do + 200° C. Umožňovala mu to akási horľavá náplň, ktorá sa po aktivovaní inicializovala a vytlačala špeciálnu náplň z tuhy pod tlakom 3,5 kg/cm². Dalo sa ním údajne napísať až 4 000 kilometrov. Samotné perá už drahé neboli, ich náplne stáli dokonca iba \$ 1,50, ale peniaze vložené do vývoja sa dali azda využiť aj rozumnejšie. Niekedy stačí zapojiť iba obyčajný sedliacky rozum a zobrať si ceruzku.

Text a foto por. Martin URBAN

[FOTO AÚJMAVOST]

ZASMEJME SA ...

Sprievodca po prehliadke kaštiela vraví návštevníkom:

- Tak, a teraz je priestor na vaše otázky. Čo vás pri prehliadke napadlo?
- Prosím, - hlási sa akási žena, - čím natierate parkety?

...

Podnikateľ sa ide liečiť do kúpeľov. Jeho manželka ho vyprevádza slovami:

- Miláčik a nezabudni mi písať. Aj keby to mal byť len šek...

...

- Za svoj majetok vďačím nesmiernej trepezivosti...

- Ja som si myslel, že si ho zdedil.
- No, a na to netreba trepezivosti?

Dcéra i matka, obe dosť obézne, si pozerajú svoju najnovšiu fotografiu.

- Hrozná, mama, pozri sa, ako vyzeráme. Už nebudeme jesť!
- Mám lepší nápad, dcéra moja, už sa nebudeme fotografovať.

...

Prebieha súťaž degustátorov vína. Janovi Ščepnému naliali pohári, Jano bez oboňania pohár hrkol do seba, zakuckal sa a obsah vyplúľ:

- Dočerta, - zaklial - veď je to benzín.
- Dobré, ale ktorý ročník?

...

Cestujúci príde za výpravcom na stanicu a rozčuluje sa:

- Ten vlak na Košice mešká už dve hodiny...
- Nerozčulujte sa, lístok vám platí tri dni, - odbije ho výpravca.

Sympatizanti nebezpečných hnutí

Podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona, kto verejne, najmä používaním zástav, odznakov, rovnosiát a hesiel prejavuje sympatie k hnutiam, ktoré násilím, hrozbou násilia, alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smerujú k potláčaniu základných práv a slobôd osôb, potrestá sa odňatím slobody na 6 mesiacov až 3 roky. Medzi takéto hnutia patrí aj organizácia SS-Schutzstaffeln (obranne oddiely), ktorých symbol v súčasnosti používa hnutie Skinheads propagujúce nacizmus.

Dňa 23. 9. 2006 sa v obci Turecká, časť Salašky konalo koordinované stretnutie osôb, ktoré prejavovali sympatie k spomínaným hnutiam. Vojak Karol P., poslucháč Národnej akadémie obrany v Demänovej, okr. Liptovský Mikuláš, sa v inkriminovanom čase od 16.00 h do 23.00 h v obci Turecká, časť Salašky, okr. Banská Bystrica v bufete Salašky a v blízkom okolí bufetu pohyboval v tričku so znakom tzv. „Skrewdriver“, predstavujúci zástupný symbol pre označenie hnutia SS. Pred viac ako dvoma súčasne prítomnými osobami takto verejne prejavoval sympatie k hnutiu, ktoré násilím, hrozbou násilia, alebo hrozbou ťažkej ujmy smerujú k potláčaniu základných práv a slobôd. V prejavovaní sympatií ide aj o konanie spočívajúce v používaní zástav, odznakov, rovnosiát a hesiel, a teda v tomto prípade aj v nosení trička s potlačou symbolu takéhoto hnutia. Pritom prejavovanie sympatií znamená uvedenými konaniami alebo iným spôsobom verejne vyjadrovať názor, ktorým však nechce pôsobiť na ďalšie osoby s cieľom získať ich pre svoje názory. Aj takýmto spôsobom verejne prejavované sympatie však postačujú na naplnenie skutkovej podstaty uvedeného trestného činu.

Rozsudkom Vojenského obvodového súdu v Banskej Bystrici bol potom po uznaní viny z tohto trestného činu obžalovaný odsúdený na peňažný trest vo výške 7 000 Sk, pričom pre prípad úmyselného zmarenia tohto peňažného trestu mu bol uložený náhradný trest odňatia slobody na jeden mesiac a taktiež mu bol uložený aj trest prepadnutia veci – predmetného trička. Vyšší vojenský súd v Trenčíne odvolanie obžalovaného proti tomuto rozsudku ako nedôvodné zamietol.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Strel'by na vode

Zbraňové systémy sú čoraz zložitejšie, palebná sila a technická komplexnosť je neustále dokonalejšia. Na obsluhu a využitie takejto techniky sa požaduje dobrá fyzická, ale aj psychická pripravenosť a odbornosť.

Súčasťou prípravy motostreleckých družstiev bola aj strelba pri plávaní transportéru OT 64 zo 14,5 mm dela umiestneného vo veži. Kolesový transportér, ktorý sa ešte donedávna používal aj v mierových misiách, mohol jazdiť v zložitom teréne, ale bol prispôsobený aj na plavbu po vode.

Strelba prebiehala na vodnom cvičisku. Zamestnanie riadil veliteľ práporu pplk. Novák. Mojou úlohou spolu so spojovacími technikmi bolo prekontrolovať spojovacie prostriedky. Veliteľ družstva des. Mika spolu s osádkou techniku preskúšal a dostal povel od pplk. Nováka na plnenie úlohy. Pred vstupom do vody mal transportér sklopiť vlnolam, na ďalšie rozkazy už desiatnik neodpovedal. Vo vode sa však otočili správne, strelec strieľal na ciele, ktoré videl, preplávali stanovený úsek. Keď vyšli z vody, z ničoho nič sa desiatnik ozval a spojenie fungovalo. Riadiaci cvičenia spustil na mňa spršku výhrad, ako sme prekontrolovali spojenie! Urobili sme preto ešte dôslednejšiu kontrolu, dokonca sme vymenili ovládacie káble vrátane kukly za celkom nové. Družstvo opäť vyrazilo na vodu, no len čo sa transportér dotkol hladiny, spojenie sa stratilo. Nuž, bola to naozaj záhada. Mechanici vymenili celú rádiovú stanicu, žiaľ, situácia sa opakovala. Nahneval som sa a požiadal som pplk. Nováka aby vymenil veliteľa. Nebol však prítomný adekvátny poddôstojník, okrem staršieho kuchára Opačitého, ktorý mal hodnosť čatára.

Po krátkom školení bol pripravený plniť úlohu. Družstvo opäť vyrazilo na vodu, čatár prijímal rozkazy, riadne odpovedal a družstvo úlohu splnilo. Záhada bola rozlúštená. Des. Mika nevedel plávať. Snažil sa úlohu plniť, ale strach mu tak stiahol hrdlo, že nebol schopný odpovedať, kým bol transportér na vode. Starší kuchár Opačitý sa stal hviezdou zamestnania.

Potvrdilo sa, že fyzická, ale aj psychická príprava vojakov je veľmi dôležitá. Velitelia musia poznať svojich podriadených, ich danosti a schopnosti a podľa toho ich zaradiť do funkcie. Dnes to platí o to viac, že vojaci sú profesionáli a sú nasadení v skutočných vojnových situáciách.

Ing. Tomáš ŠVEČ

Autor výroku: Pavel Koys	hriadeľ	fungujúce zariadenia na mletie	Obrana	skúsený ostrieľaný človek (expr.)	voľakde	hora na Islande	ona, po nemecky	ruské mužské meno (Izák)	Pomôcky: ebéd, Lasota, uniat	vodno-pólový oddiel (skr.)	pás pola (zastar.) (itál)	staro-grécky boh vojny (aj Ares)	vydával zvuk ako sliepka	keď
obchodný dom (skr.)			voľakde						3					
EČV okresu Sobrance			oáza, po angl. rieka pri Omsku						údenársky výrobok skr. výrazu ktorý					
Autor: Vojtech Kúkoľ	1	lovkyňa perál												meno Ivany
vojsko							chem. zn. astátu prinesú			šľahač, po česky	lyže (zastar.) český futbalista			
citoslovce hlasu ovce alebo kozy			česká predložka oznámenie			Dom kultúry pašovaný tovar (čes.)			štátne lesy obed po maďarsky			okresný výbor (skr.) národná knižnica		
Akademija medicinských nauk (skr.)				posielal (kniž.)	EČV Prešova angl. žen. meno			africká antilopa praotec Palestínčanov						
Pomôcky: elanda, paš, Kate, Esja, Enak	nádherná ľúbosť (expr.) voj. umel. súbor													značka mydla
2												zn. kilo-ampéra		
grécko-katolí						bývalý egyptský prezident						chem. značka amerícia		
polné hlo-davce						Ústav kriminalistiky			zvolanie na vola aby šiel			čínske ženské meno		

Čechom v Afganistane **pomáha Dingo**

Česká armáda získala ďalšie obrnené vozidlá pre svojich vojakov v Afganistane. Pre rekonštrukčný tím v provincii Lógar poslala najprv štvoricu BVP-2, ktorých úlohou je stráženie základne. V apríli predstavili Česi štyri nemecké obrnené vozidlá Dingo 2 (na snímke). Stáli približne 140 miliónov českých korún. Tri z nich zamierili do Afganistanu, štvrté sa bude používať na výcvik na českom území. Dingo bude v Afganistane slúžiť na prepravu vojakov i civilných expertov mimo základne. Štvorkolesové vozidlo poskytuje posádke zvýšenú ochranu najmä proti výbuchom mín. Práve nastrožené nálože a samovražedné atentáty sú v Afganistane najväčšou hrozbou. Dingo 2 uvezie osem ľudí, maximálna rýchlosť prevyšuje 90 km/h. Výzbroj tvorí guľomet kalibru 7,62 mm vo vežičke na streche vozidla. Česká armáda tiež do výzbroje zaradila

dve neozbrojené ľahké obrnené vozidlá Iveco LMV. Začala tiež testovať dva kusy, ktoré nesú vežičku s guľometom. Po ukončení skrátených skúšok ich odošli do afganskej provincie Hílmánd, kde pôsobí špeciálna jednotka českej vojenskej polície. Hodnota štvorice obrnenecov je okolo 100 miliónov českých korún. Iveco LMV tiež kladie dôraz na ochranu posádky pred účinkami mín. Uvezie päť až sedem ľudí, maximálna rýchlosť je viac ako 130 km/h. Českí vojaci majú momentálne v Afganistane 26 ľahkých obrnených vozidiel Humvee, ktoré im zapožičala armáda USA.

Miroslav BARIČ

Foto Kraus-Maffei WEGMANN

Plná poľná

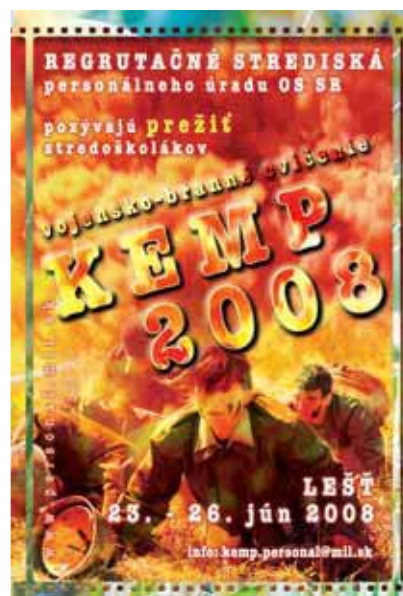
Oblúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký. (r)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,20 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

Pätnásť rokov

15. výročie pôsobenia Slovákov v mierových misiách si pripomenuli 1. mája v priestoroch Ženíjného práporu v Seredi. Podujatie zorganizovala asociácia UN - Veterán Slovakia v spolupráci s Ministerstvom obrany SR a Železničnou políciou. Prítomný bol minister obrany Jarošlav Baška, generalita OS SR na čele s generálom Ľubomírom Bulíkom, predstavitelia vojenského diplomatického zboru akreditovaní v SR. Slovenských vojakov a hostí pozdravil aj prezident Asociácie rakúskych modrých baretov generál v. v. Günther Greindl.

Veteráni si prebrali Pamätné listy ministra obrany SR a náčelníka generálneho štábu OS SR. Občianske združenie UN – Veterán Slovakia zas udelilo najvyšším predstaviteľom rezortu, veliteľom jednotiek veteránom a čestným hosťom podujatia

čestné medaily za presadzovanie mieru a bezpečnosti vo svete. Súčasťou osláv bol už štvrtý ročník Streleckého memoriálu padlých v mierových misiách.

Pred 15 rokmi, 1. mája 1993, vyrazila zo Serede prvá slovenská ženijná jednotka v počte 90 ľudí. Cieľ: UNPROFOR, konkrétne chorvátske mestá Lipik a Daruvar. Veliteľom prvého slovenského práporu a celkom troch rotácií v Chorvátsku bol dnes plukovník v. v. Ľubomír Kolencík. „Ako ženista som mal česť viesť našu prvú jednotku do boja. Pred nami - prázdne nástupisko, prázdne vagóny a najmä nedostatok času, aby odišlo 606 ľudí, 600 kusov techniky, 10 vlakov materiálu. Našou úlohou bolo nahradiť kanadský ženijný prápor a fínsky stavebný prápor. Boli sme dislokovaní na území Chorvátska: v meste Daruvar veliteľstvo, v Lipiku hlavné sily. Zabezpečovali sme operačné pôsobenie misie UNPROFOR, spolu 30 000 tisíc ľudí, pre ktorých bolo treba stavať mosty, opravovať cesty, ťažiť a upravovať vodu, drevo a zabezpečiť priechodnosť terénu. Ocitli sme sa v ťažkej bezpečnostnej situácii, lebo bojujúce strany boli oddelené frontovými líniami, ktoré zabezpečovali práve modré barety. Postupne si uvedomili, že sme prišli podať pomocnú ruku. Stávalo sa bežne, že naši vojaci po prídele stravy vyčlenili časť pre miestne deti. Poživeň sa nosila do škôl, do obcí. Robili sme aj veci nad rámec nariadení a služobných povinností,“ spomína. Počas uplynulých 15 rokov sa Slováci zapojili do viac ako dvadsiatich misií pod hlavičkou OSN, NATO, EÚ a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Zahraničných misií sa zúčastnilo viac ako 11 500 Slovákov. Pri plnení úloh v zahraničí položilo 53 z nich svoj život.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

